

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra romanistiky

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Španělsko-český slovník amerikanismů: písmeno L

(AM, MM, JD, BDE)

Spanish-czech dictionary of americanisms: letter L

(AM, MM, JD, BDE)

Bc. Andrea Kočařová

Studijní obor: Španělská filologie

Vedoucí diplomové práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

OLOMOUC 2014

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně a jen dle použitých pramenů uvedených v bibliografii.

V Olomouci dne

.....

Andrea Kočařová

Ráda bych zde poděkovala své rodině a příteli za hlavně psychickou podporu během psaní této práce a především panu prof. PhDr. Jiřímu Černému, CSc. za ochotu, trpělivost a cenné rady.

Índice

1. Introducción	5
2. Las abreviaturas	7
2.1. Países.....	7
2.2. Zonas.....	8
2.3. Lenguas indígenas	8
2.4. Otras marcas	8
3. El diccionario español-checo de americanismos – la letra L.....	12
4. Comentario de la traducción	58
5. Conclusión	68
6. Bibliografía	70

Anotación

1. Introducción

El tema de mi tesina final de Máster se llama “*El diccionario español-checo de americanismos: la letra L*”. En este trabajo se trata de la traducción de las palabras usadas en América Latina y traducidas de cuatro diccionarios. Los dichos diccionarios son *Diccionario de americanismos, 3ª ed.* de Augusto Malaret¹ (AM); *Diccionario del español de América* de Marcos Morínigo² (MM), *Velký španělsko-český slovník I* de Josef Dubský³ (JD) y *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel⁴ (BDE).

Entre otros diccionarios que me ayudaron a traducir algunas palabras difíciles de entender era *Diccionario de la lengua española*⁵ en la versión electrónica de la Real Academia Española que uso desde el primer curso en la universidad y cualquier duda, mientras traduzco o escribo un ensayo, la consulto con este diccionario hasta hoy en día; el *Česko-španělský a Španělsko-český slovník*⁶ de Kolektiv autorů y el *Diccionario de la lengua española: Salamanca*⁷ de la Universidad Salamanca que es el diccionario monolingüe.

Los primeros dos diccionarios mencionados (AM, MM) se parecen mucho. Casi cada americanismo tiene el significado similar o hasta idéntico. El diccionario de Josef Dubský es un poco diferente. Hay muchas palabras con el mismo significado que podemos encontrar en los diccionarios de Malaret y Morínigo pero casi cada vez Dubský añade otro significado y de una cierta manera enriqueció su propio diccionario. El último de Steel se ocupa más de los ejemplos de los americanismos por eso podemos fácilmente entender las palabras usadas en América Latina y sus significados.

Hacer el diccionario de americanismos resulta un trabajo muy útil porque es fascinante ver una palabra tan simple con varios significados tan diferentes dependiendo de la zona o país de América Latina y muchas veces hay diferencias muy grandes entre el significado y

¹ MALARET, Augusto: *Diccionario de americanismos*, 3ª ed., Buenos Aires, 1946.

² MORÍNIGO, Marcos A.: *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2ª ed.: 1996.

³ DUBSKÝ, Josef: *Velký španělsko-český slovník*, I, Praha, 1999.

⁴ STEEL, Brian: *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*, Arco/Libros, Madrid, 1999.

⁵ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario de la lengua española*, 22ª ed., Madrid, 2001, versión electrónica, <<http://www.rae.es>>.

⁶ KOLEKTIV AUTORŮ: *Česko-španělský a Španělsko-český slovník*, Olomouc: FIN Publishing, 1ª ed.: 1999.

⁷ UNIVERSIDAD DE SALAMANCA: *Diccionario de la lengua española: Salamanca*, Madrid: Santillana Educación, S. L., 2006.

el uso en España y en el ámbito latinoamericano. Espero que la parte que hice yo pueda ayudar en el futuro a los traductores, estudiantes de español o simplemente a los amantes de la lengua española a resolver sus dudas o problemas con la traducción.

2. Las abreviaturas

2. 1. Países:

Am - Amerika

Antil - Antily

Arg - Argentina

Bol - Bolívie

Dom - Dominikánská republika

Ekv - Ekvádor

Guat – Guatemala

Hond – Honduras

Chil – Chile

JižAm – Jižní Amerika

Kol – Kolumbie

Kost – Kostarika

Kub – Kuba

LaPla – oblast La Plata

Mex – Mexiko

Nik – Nikaragua

Pan – Panama

Per – Peru

Portor – Portoriko

Salv – El Salvador

StřAm – Střední Amerika

Urug – Uruguay

Ven – Venezuela

2. 2. Zonas

Antil - Antily

JižAm - Jižní Amerika

LaPla - oblast La Plata

StřAm - Střední Amerika

2. 3. Lenguas indígenas

aim. - aimarština

arw. - arawačtina

čib. - čibča

guar. - guaraní

keč. (kič.) - kečuánština

map. - mapuche, araukánština

2. 4. Otras marcas

← - z jazyka, odvozeno od

■ Syn.: - synonyma

■ Var.: - varianty

► - encyklopedické vysvětlení

● - začátek nového pramene

/ - a také, nebo

^{1,2} - různé významy jedné fráze

(Am → Š) - amerikanismus užívaný ve Španělsku

adj. - adjektivum

adj/subst. - adjektivum i substantivum

adv. - adverbium

afr. - africký, -ého původu

Am - Amerika (země mluvící španělsky)

amer. - americký

angl. - anglický

arg. - argentinský

braz. port. - brazilská portugalština

braz. - brazilský

citosl. - citoslovce

despekt. - despektivní

eufem. - eufemismus

f. - femininum, rod ženský

fr. - francouzština

hanl. - hanlivě

hovor. - hovorově

intr. - intransitivní sloveso

iron. - ironicky

it. - italština

již - jižní

jv - jihovýchodní

lat. - latina

lid. - lidový

lunf. - slang lunfardo

m. - maskulinum, rod mužský

m/f. - maskulinum i femininum

málo užív. - málo užívané

onomat. - zvukomalebný

pl. - množné číslo

port. - portugalský

př. - příklad

předl. - předložka

přenes. - přeneseně

sev - severní

slang - slangově, slang

spoj. - spojka

stol. - století

sv - severovýchodní

sz - severozápadní

Š - v evropské španělštině

tr. - tranzitivní sloveso

tr/zvrat. - tranzitivní i zvrtné sloveso

vulg. - vulgární

vých - východní

vyj. - vyjadřuje

záp - západní

zdrob. - zdrobnělina

zejm. - zejména

zvrat. - zvrtné sloveso

3. El diccionario español-checo de americanismos: la letra L

labal, m. (1) (Kub): látka; (MM).

laberintero, -ra, adj. (1) (Per; Mex): pomlouvačný; ■ Syn.: *laberintoso*; (AM, MM, JD). • (2) (Per): klepařský; pletichářský; (3) (Per): povykující, dělající randál; (JD).

laberinto, m. (1) [Š: *escándalo; bullicio; barullo*] (Per; Am): skandál, pohoršení, rozruch, změť hlasů a výkřiků, zmatek, randál, motanice; př.: *en la calle hay laberinto*; (RR, AM, MM, JD).

laberintoso, -sa, adj. (1) (Mex: Guanajuato, Per): upovídavý; pomlouvačný; skandální; hlučný, plný povyku; tropící povyk; ■ Syn.: *laberintero*; (AM, MM, JD). • (2) adj. (Per): klepařský; pletichářský; (JD).

labiosear, tr. (1) (StřAm; Am): podkuřovat někomu; lichotit; (AM, MM, JD).

labiosidad, f. (1) (StřAm, Ekv; Guat, Mex; Am): podkuřování, pochlebování; (AM, MM, JD). • (2) (Am): mazanost; (3) (Am): povídavost; (JD).

labioso, -sa, adj. (1) (Kost, Ekv; Am): výřečný; s dobrou vyřídilkou, povídavý; (2) [Š: *zalamero*] (Ekv; StřAm, Mex, Portor, Dom: Cibao, Santo Domingo): lichotník, úlisný člověk; pochlebovačný; výřečný; vyřídilka; (AM, MM). (3) hovor. [Š: *adulador*] (Hond; StřAm, Ekv, Mex, Portor; Am): lichotník, pochlebník, podkuřující komu; (RAE, MM, JD). • (4) adj. (StřAm, Ekv, Mex, Portor; Am): vychytralý, mazaný; (MM, JD).

labor, f. (1) (Guat, Salv; Mex; Am): stateček; (AM, MM, JD). • (2) (Mex): měřítko povrchu nad čtyři hektary; (MM). • (3) ~ **de calceta** (Am): štipování punčoch; (4) **dar dos ~-es a una haza** (Am): dvakrát přeorat políčko; (5) ~ **docente** (Am): vyučování; (6) ~ **de gancho** (Am): háčkování; (7) **ir a la ~** (Am): chodit do šití; (8) **meter la tierra en ~** (Am): připravit půdu k orbě; (9) ~ **de punto** (Am): pletení; (JD).

laborante, m (1) (Kub, Portor): spiklenec proti španělské suverenitě; (MM). • (2) (Kub): nevěrník; (JD).

laborantismo, m (1) (Kub, Portor): separatistické hnutí za války proti Španělsku; (MM, JD).

laboratorista, m/f. (1) (Arg, Chil, Kub, Urug, Ven): laboratorní pracovník; (2) (Arg, Ekv, Salv, Urug): laboratorní specialista v některých oborech; př.: *laboratorista en bacteriología*; (RAE).

laboreo, m. (1) (Ven; Mex): jakákoli práce na venkově; setba, orba, obdělávání polí, pasení dobytka apod; př.: *el laboreo de la tierra es fundamental*; (MM). • (2) m. (Am): práce, opracování, obrábění; př.: *los indios se dedicaban al laboreo de minas*; (RR, MM).

laborero, m. (1) (Bol, Chil; Per; Am): důlní dílvedoucí, mistr, štajgr; ► mezi horníky; př.: *los laboreros son expertos mineros cuyo conocimiento bien pueden envidiar los ingenieros titulados*; (RR; AM, MM, JD). • (2) m. (Chil): člověk, který vydělává prodejem kůže; (AM, MM).

laborismo, m. (← angl. *labourism*) (1) (Am): sociální systém či politická strana podporující dělníky a jejich životní podmínky; (2) (Am): dělnické hnutí, tento název se používá především pro politickou stranu, v angličtině jako *Labour party*; (MM).

laborista, adj/subst. (← angl. *labourist*) (1) adj. (Am): přívrženec dělnického hnutí; (2) (Am): slovo používané pro vše spojené s dělnickým hnutím; (3) m/f. (Am): osoba vyznávající dělnické hnutí nebo jeho přívrženec; (4) (Guat): stateček; (MM).

laboro, viz: *laburo*; (MS).

labrado, -da, adj. (1) [Š: *fino; lindo*] (Ekv): jemný, štíhlý, pěkný, hezký; ► o člověku; př.: *la indiecita es labrada*; (RR).

labrador, -ra, adj/subst. (1) m. (svArg, Nik, Dom; Mex): dřevorubec (z pokácených stromů odstraňuje kůru a dělá z nich špalky; (MM, JD). (2) adj., hovor. [Š: *empeñoso*] (Arg, Urug): vytrvalý; (RAE).

labrar, tr. (1) (Mex): kácet stromy; (2) ~ **una dentellada a una cosa** (Mex): zahryznout se do něčeho; (3) zvrat. -**se** (Mex): obrábět, zpracovat se; (4) ~ **un porvenir** (Mex): připravit si budoucnost; (5) ~ **una situación** (Mex): vypracovat se; (JD).

labrador, -ra, m. (← it.) (1) (LaPla): zaměstnanec, dělník; (MS).

laburante, adj/subst., hovor. [Š: *trabajador*] (1) m/f. (Arg, Urug): nádeník, dělník, pracovník; (RAE). • (2) adj. (← it.) (Arg, Chil, Urug, LaPla): pracovitý; (MS).

laburar, intr. (← it.) (1) [Š: *trabajar*] (Arg: LaPlá, Urug, Chil): pracovat, mít zaměstnání, makat; př.: ... *y yo que no fui a laburar por eso ...*; (RAE, MS, JD, BDE). • (2) **tengo que ir a ~** (Arg): musím jít do rachoty; (JD).

laburito, m. (← it.) (1) (LaPlá): prácička; (MS).

laburo, m. (← it: již. *lavuru, lavuro*) (1) hovor. [Š: *trabajo*] (Arg: LaPlá, Chil, Per, Urug): práce; placená práce, zaměstnání, rachota; př.: *mi padre tenía un buen laburo*; (JD, BDE). (2) (Arg): podvod, ošizení; (3) **hacerle un ~** (Arg): přesvědčit ho, ošálit ho; ■ Var.: *laboro*; (RAE, MS). • (4) **yo no las voy con el ~** (Arg): já nechodím do rachoty; (JD).

laca, f. (1) (Chil): strup; vřidek, pupínek; (MM, JD). • (2) ~ **aislante** (Mex): izolační lak; (3) ~ **automotiva** (Mex): autolak; (4) ~ **-barniz** (Mex): fermežový lak; (5) ~ **celulósica/a la celulosa** (Mex): celulózový lak; (6) ~ **esmalte** (Mex): lakový email; emailový lak; (7) ~ **para impregnar** (Mex): impregnační lak; (8) ~ **del Japón/japonesa** (Mex): japonský lak, lakový japonský email; (9) ~ **mate** (Mex): matový lak; (10) ~ **de nitrocelulosa** (Mex): nitrolak; (11) ~ **al óleo** (Mex): olejový lak; (12) ~ **-pigmento** (Mex): mořidlové barvivo; (13) ~ **en hojuelas/en tablillas** (Mex): šelak; (14) ~ **-resina** (Mex): surový šelak; (JD).

lacandón, -na adj/subst., pl. (1) (Mex): indiánský kmen; ► který bydlí v oblasti pralesa na severovýchodě státu Chiapas, potomci rodu *maya-quichés*; (MM, BDE).

lacaya, f. (1) (Bol): chatrč bez třechy; (AM, MM, JD).

lacayo, m. (1) (Am): podlézač, lichotník, pochlebovač; (MM).

lacayota, f. (← nah.) (1) (Bol): tlustá a neatraktivní žena; (MS).

lacayotada, f. (← nah.) (1) (Bol): džem dělaný z tykve fikolisté; (MS).

lacayote, m. (← nah.) (1) (Bol, Kol, Per): tykev fikolistá; ► *Cucurbita ficifolia*; bílá dýně z čeledi tykvovitých; užívá se hlavně v gastronomii; (MS).

laceada, f. (1) (Arg; Am): našlehání, našvihání; lasování; ■ Syn.: *laceadura*; (MM, JD).

laceador, m. (1) (Am): vrhač lasa; (JD).

laceadura, f. (1) (Arg): našlehání; hození lasa; ■ Syn.: *laceada*; (MM, JD).

lacear, tr. (1) (Bol, Chil, Per; Arg): svázat nějaké zvíře pomocí lasa, svázat lanem, chytat do lasa; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Guat, Mex): zajistit náklad na koni lasem; přivázat náklad; (MM, JD). • (3) (Am): házet laso; chytat do lasa; (4) (Arg): našlehat provazem; (JD).

lacerío, m. (1) (Arg): svazek las; (AM, MM).

lacolla, f. (← kič.) (1) (Per): indiánský přehoz na ramena; ■ Var.: *yacolla*; (MM).

lacr, m/f. (1) (Kub, Urug, Ven): zvrhlý, nemravný člověk; (RAE). • (2) f. (Arg, Per, Portor; Am): strup z afty, rány; (MM, JD). (3) f. (Guat, Dom: Santo Domingo, Ven; Hond, Mex; Am): vřed, rána, afta; ► používá se v přeneseném významu; př.: *la prostitución es una lacra social*; (AM, MM, JD). (4) f. (Mex): jizva; (MM, JD). • (5) **es una ~ social** (Am): je to vřed společnosti; (JD).

lacrado, -da, adj. (1) (Am): plný stroupků, strupovatý; vředovatý; př.: *carta lacrada*; (2) (Mex): zjizvený; (MM, JD).

lacre, adj., spíše v Am. (1) červené barvy; (RAE, MM). • (2) m. (Kub): hmota, kterou vyrábí včely jako část vosku, ale je tvrdší a aromatictější; (AM, MM). (3) m. (Kub): *Vismia guianensis*; ► strom *gutífero*, jehož slupka vylučuje pryskyřici v barvě lacre; (MM).

lacrear, tr. (1) (Am): zapečetit dopis; (JD).

lácteo, adj.: viz: *bar*; (RR).

lacha, f. (1) (Chil): člověk, který se rychle, lehce zamiluje; př.: *es un enamorado empedernido, un lacho sin remedio*; (BDE). • (2) (Chil): frajerka; (JD).

lachear, tr. (1) (Chil): dvořit se; nadbíhat ženě, točit se kolem ženy; (AM, MM, JD).

lachiguana (lachihuana), f. (← kič.) (Arg): viz: *lechiguana*; (MS, MM).

lacho, m (1) (Chil, Per): milenec, nápadník; frajer, amant; pasák holek; (AM, MM, JD). (2) m. (Chil): člověk, který se snadno zamiluje; (RAE). • (3) (Chil): nasazený na jednu stranu, frajersky nasazený klobouk; (AM, MM, JD). • (4) (Chil, Per): vesnický švihák ustrojený ve směšném oblečení; (MM). • (5) **llevar el sombrero a lo ~** (Chil): nosit klobouk na stranu; (JD). • (6) m/f. (Chil): člověk, který se rychle, lehce zamiluje; (BDE).

ladea, f. (1) (Mex): pletí; ■ Syn.: *limpia*; (MM, JD).

ladeada, f. (1) (Arg): ošklivá, strhaná žena; (2) (Arg): úchylná, perverzní žena; (3) (Kol, Chil, Guat): naklonění; (AM).

ladeado, -da, adj. (1) (Arg): celý křivý; ► o osobě; (2) (Arg): vychytralý, podvodný; (3) (Arg): mít s někým špatné úmysly; př.: *fulano anda ladeado conmigo*; (4) (Arg): našťvaný, mrzutý; př.: *fulano anda ladeano*; (MM, JD). • (5) **andar ~ con una persona** (Arg): mít svrchu na někoho; • (6) (Mex): přihlouplý; (7) **ponerse ~** (Mex): sednout si bokem; (8) f. (Am): natočení, otočení; (9) **le hizo dar una ~da** (Am): otočil ho; (10) f. (Arg): šereda, coura; (JD).

ladear, zvrat., hovor. (1) **~se** (Chil): zbláznit se do nějaké ženy, zamilovat se, zakoukat se, zabouchnout se; (RAE, AM, JD). • (2) (Arg): zkazit se; (3) (Urug): táhnout, zmizet; př.: *¡ladéate de ahí!*; (JD).

laderear, tr. (1) (Arg): podporovat, pomáhat; (MM, JD). • (2) (Mex): chodit, jít po úbočí; (3) **~se** (Mex): uhýbat; (JD).

ladero, -ra, m. (1) (Arg): stoupenec, pomocník, příznivec; ► člověk, který někoho podporuje, zvláště politického vůdce; (RAE, JD). • (2) adj. (JižAm): pojmenování pro koně, který jde po pravé straně kostelníka podpírající kočár; (AM, MM). (3) f. (Kol): břeh; (AM, JD). (4) m/f. (Arg): člověk, který pomáhá druhému k dosažení úspěchu; př.: *fulano tiene buenos laderos. Tiene buenos ayudantes*; (MM). • (5) (Am): náruční kůň; (JD).

laderoso, -sa, adj. (1) (Ekv): o terénu: svažité; (RAE).

ladies meet (← angl.) (1) (Chil): shromáždění, kterého se účastní pouze ženy; (MS).

ladilla, f., vulg. (1) (Arg, Kub, Urug, Ven): velmi nudná osoba nebo věc; (2) f. [Š: *fastidio*] (Ven): nevole, znechucení; (RAE).

ladillar, tr/intr., vulg. (1) (Ven): neúnavně obtěžovat, dotírat; (RAE).

ladillento, -ta, adj. (1) (Guat, Mex): veš, lidský parazit; (MM).

ladilloso, -sa, adj., vulg. (1) (Kub, Ven): obtížný, protivný, nepříjemný; (RAE).

ladinería, f. (1) (Ekv): viz: *ladinismo*; (2) m. (Mex): mazanost, vychytralost; (JD).

ladinización, f. (1) (Hond): proces přeměny kultury z indiánské na kulturu mesticů; (RAE).

ladinizar, tr., i zvrat. (1) (Hond): o člověku nebo o indiánské skupině: začít proces osvojování si jazykových a kulturních elementů mesticů; (RAE).

ladino, -na, adj. [Š: *mestizo*] (1) (StřAm, Mex): mestic, potomek Španěla a indiána; (MM). (2) adj. (StřAm; Arg, Kol, Ekv, Per; Am, Ven): mestic, který mluví pouze španělsky; ► ve Španělsku tak pojmenovávali Maura, který mluvil latinsky; potom se tak nazýval ten, který mluvil španělsky; př.: *ninguna casa tenía baño, pero la gente ladina acomodada construía una pileta en el patio ...*; (RAE, AM, MM, BDE, JD). • (3) m/f. (Kub): označení pro kultivovaného a vzdělaného Afričana; (4) m/f. (Mex): jméno, které dávají indiáni mesticům nebo bělochům; (5) adj/m/f. (Kol, Dom: Santo Domingo): upovídáný, mluvka, žvanil, brepta; (AM, MM, JD). (6) (Mex): označuje pronikavý, ostrý, vysoký lidský hlas; opak hlasu hrubého a těžkého; (AM, MM, JD). • (7) adj/m/f. (Am): vychytralý, mazaný, lišácký, podvodný; podvodník; ► říká se o člověku i zvířeti; (MM). (8) m/f. (Kub; Am; StřAm): Afričan, který se přizpůsobil zvykům na Kubě, černoch či indián mluvící španělsky; př.: *supongo que su largo contacto con nosotros – tribu ladina a la que fue incorporada desde la niñez ...*; (MM, JD, BDE). • (9) m./ f. (Mex): cizinec, ne indián; př.: *los tepehuanos ... se han vuelto ariscos, huraños ... y no se fían de los ladinos, como llaman al blanco y al mestizo*; (BDE).

lado, m. (1) **~ del cuchillo** [Š: *lado derecho*] (Arg): pravá strana; př.: *no dejés que hombre ninguno te gane el lado del cuchillo*; (2) **~ del lazo** [Š: *lado derecho*] (Ven, Arg, Urug): pravá strana; (3) **el otro ~** (Mex): Spojené státy americké; př.: *estaba pensando que a lo mejor un día de éstos me voy para el otro lado*; (4) **ganarle a uno el ~ de las casas** [Š: *ganar su confianza*] (Arg): získat něčí důvěru; př.: *para ganarle el lado de las casas al mayor le dije todo*; (5) **ver el buen ~ (el ~ bueno de la taba)** (Arg): vidět světlou stránku věci; př.: *horas antes había visto el buen lado de la taba, cuando el chico ... de Don Feliciano miraba asombradamente mis pilchas*; (RR). • (6) **echársela de ~** (Mex): vychloubat se, pyšnit se; (AM, JD). • (7) **estar del otro ~¹** (Mex): být na druhé straně barikády; patřit ke druhé straně; (8) **estar del otro ~²** (Mex): být myšlenkami někde jinde; (9) **por estos ~-os** (Mex): někde tady; př.: *le creía por estos lados*; (10) **~ favorable del asunto** (Mex): světlá stránka věci; (11) **~ de guía** (Mex): nakládací okraj papíru; (12) **ir a una persona de un ~ para otro** (Mex): honit někoho od čerta k ďáblu; (13) **hacer a un ~ una cosa** (Mex): dát něco stranou, zbavit se něčeho; (14) **hacer ~ a una persona/cosa** (Mex): udělat někomu/něčemu místo; př.: *hazle un ~ a este libro*; (15) **hacerse a un ~** (Mex): jít stranou, vyhnout se, ustoupit; př.: *la cortina se hizo para un ~*; (JD). • (16) spoj. **de otro ~¹** (Kol): vedle toho, kromě toho; př.: *... de otro lado, el mandatario dará una conferencia en ...; de otro lado, nada se sabía ayer de ...*; (17) spoj. **de otro ~²** (Kol, Ekv,

Per): místo toho; na jednu stranu, na druhou stranu; př.: *de otro lado, como ha dicho el Camarada Jacinto, no debes desperdiciar la oportunidad de ganarnos a un militar joven*; (BDE).

ladrar, tr. (1) **la está ~ando** (Kol): chodí za ní; (2) ~ **loco** (Kol): bláznivě štěkat; (3) ~ **al oído/a la oreja a una persona** (Kol): hučet někomu pořád do uší; (4) **sin padre ni madre, ni perro que me ~-dre** (Kol): jsem jako kůl v plotě, nemám na světě ani živou duši, vůbec nikoho; (JD).

ladrería, f. (1) (Kub, Mex; Kol; Am): štěkání, štěkot; ■ Syn.: *ladrerío*; (RAE, MM, JD).

ladrerío, m. (1) (Kub, Mex): štěkání, štěkot; ■ Syn.: *ladrería*; (RAE, MM, JD).

ladrillante, m. (1) (Mex): hra, při které se hází mincemi, ta, která dopadne na předem označené místo, vyhrává; (MM).

ladrillería, f. (1) (Mex): cihlářství; (JD).

ladrillo, m. (1) ~ **seco**, m/f. (Salv): piják; ► člověk, který toho hodně vypije, aniž by se opil; (2) **ser alguien un ~** (Per): být velmi pracovitý člověk nebo horlivý student; (RAE).

ladrón, m. (1) **lo tuyo me dices, ~ de perdices** (Arg): podle sebe soudím tebe; každý cikán podle sebe soudí; (AM, MM, JD). • (2) **hay que hacer del ~ fiel** (Arg): v nouzi čert i mouchy lapá; (3) ~ **de levita** (Arg): hochštapler, zloděj gentleman; (4) **piensa el ~ que todos son de su condición** (Arg): každý cikán podle sebe soudí; (5) **poner de guardia al ~** (Arg): udělat kozla zahradníkem; (6) **quien hurta al ~, gana cien años/cien días de perdón** (Arg): kdo zloděje obelstí, tomu pánbůh odpustí; (7) ~ **ratero** (Arg): kapsář; (8) **este establecimiento es una cueva de ~-nes** (Arg): je to zlodějský podnik; (9) (Mex): velký mravenec; (JD).

ladrona, f. (1) (Mex): velký žravý mravenec; (MM).

ladronería, f. (1) (Kol): krádež, loupež, přepadení; (BDE).

ladronería, m. (1) (Arg, Guat): zloději, banda zlodějů, zlodějská tlupa; (2) (Arg; Mex): kradení, vykrádání, série loupeží, loupeže; (AM, MM, JD).

ladronico, m. (1) (Ekv): zlodějské doupě; (AM).

lady, f. (← angl.) (1) (Am): dáma vyšší anglické šlechty; (MM).

lagaña, f. (1) (Mex): *Caesalpinia gilliesii*; ► sapan Gilliesův; ► listnatý keř žluté barvy s jedovatým plodem; využívá se v domácí medicíně k léčbě svrabu a jiných kožních onemocnění; (MM).

lagartear, tr. (1) (Guat, Mex): chytat ještěrky; (MM, JD). (2) (Chil): omezit pohyb paží; (MM, JD). • (3) ~ **un puesto** (Kol): ulovit výhodné místo; (JD).

lagarteo, m. (1) (Kol): drzé chování; (2) (Chil): chycení za ruce; (3) (Mex): chytání ještěrek; (JD).

lagartera, f. (1) (Mex, Nik): ještěří nora; (MM).

lagartero, m. (1) (Guat): nevěstinec, bordel; (AM). • (2) (Guat, Mex): lovec ještěrek; (MM).

lagartero, -ra, adj. (1) (Guat, Mex): ještěří; (MM).

lagartija, f. (1) **ser o estar hecho una ~** (Mex; Per): být vyhublý, štíhlý; jak šindel, jak lunt; (2) m/f. (Per, Ven; Mex): frajerka, frajer; (MM, JD). • (3) (Per): dorota, fuchtle; (4) **estar como rabo de ~** (Per): být jako na trní; (JD).

lagartijas, f., pl. (1) (Kost; Urug): kliky (cvičení); (RR).

lagartijo, m. (1) (Ven): příslušník liberální strany; př.: *sepan que los lagartijos no son como los ponchos*; (RR). • (2) (Mex): frajérek, floutek, parádník, švihák, fintil, hejsek, frajer; (AM, MM, JD).

lagarto, m. (1) (Kost, Hond; Mex): rodové jméno různých druhů vodních ještěrů, jako např.: krokodýlům nebo kajmanům; (MM). (2) m. (Kub): záměrné štípnutí do paže, které způsobuje silnou bolest; (3) m., slavn., hovor. [Š: *cerveza*] (Kub): pivo; (4) m. (Salv, Nik): člověk, který příliš jí; (5) m., hovor. (Nik; Mex): lakomý, mazaný, chamtivý člověk, *filuta*; (RAE, MM). • (6) m. (Mex, Ekv; Kost, Urug aj.): kajman, aligátor, krokodýl americký, velká zelená ještěrka, ještěř; př.: *el cazador arriesga en cada excursión las piernas y los brazos para que las damas elegantes luzcan bolsas y zapatos de piel de lagarto*; (RR, MM, JD). • (7) (Ekv, Am): drahý obchodník, lotr, vydřiduch, vyžírka, drzoun, zloděj; ► o obchodníkovi; (AM, MM, JD). (8) (Urug): pásek na ukládání mincí; ► ve španělské zlodějské hantýrce v 16. a 17. století jako *culebra*; (AM, MM, JD). • (9) dřevěná deska tažena voly k přitáhnutí kmenů stromů; (MM). • (10) $i\sim\sim^1$ (Urug): pozor, pozor!; (11) $i\sim\sim^2$ (Urug): fuj, fuj!; (12) **es un ~ de alto** (Kub): to je velké zvíře; ► o člověku; (JD).

lagartón, -na, adj. (1) (Guat, Mex): chamtivý, hamižný; mazaný; (MM).

lagos, (1) (Mex): být hloupý; hlupák z Corie; ► o starostovi, který bydlel v Lagos, v mexickém státu Jalisco; (AM).

lágrima, f. (1) (Guat): slangové označení pro kapsáře; (2) (Arg, Chil; Mex): červnové vytrvalé deště; ► 29. červen, den připadající na slavnosti San Pedra, odtud tedy také označení *Lágrimas de San Pedro*; (AM, MM).

lagrimilla, f. (1) (Chil): mladý mošt; (AM, MM, JD). • (2) (Per): jiskra; (JD).

lagua, f. (← aim. *lawā*) (1) (Bol): hustá polévka připravená z kukuřičné, pšeničné mouky nebo mouky jiných cereálií; (RAE). • (2) viz: *laguá*; (MS).

laguá, f. (← map. *lahua*) (1) (Bol, Per): hustá polévka z mouky s bramborami, paprikou, česnekem a masem; ■ Var.: *lagua*; (MS, AM, MM).

láguer m. (← angl. *lager*): (Kub): ležák (druh světlého piva), *pivo ze sudu*; (MS, JD).

lagunato, m. (1) (Kub, Hond): malá laguna; (2) m. (Kub; Hond; Am): kaluž, která zůstane na zemi po silném dešti nebo po záplavě, *velká louže*; (RAE, AM, JD).

lagunear, intr. (1) (Mex): rybařit v lagunách; (RAE).

lagunería, f. (1) (Mex): místo s velkým množstvím lagun; (MM). • (2) (Mex): bažinatý kraj; (JD).

lagunerío, m. (1) (Mex): skupina lagun; (RAE).

laica (laika, laiqa), f. (1) [Š: *bruja*] (Bol): čarodějnice; př.: *algún adversario, alguna mala persona pudo haber ocurrido a la laiqa para causarle daño*; (RR). • (2) *laička*; (JD).

laicho, m. (← kič. *laichu*) (1) (Ekv): výraz užívaný indiány s cílem urazit nebo napadnout bělocha či mestice; (RAE).

laicidad, f. (1) (Am): doktrína určující nezávislost člověka nebo společnosti; (MM).

laika (laika), f.: viz: *laica*; (RR).

lait de lis, m. (← fr.) (1) (Chil): pleťový krém; (MS).

laja, f. (1) (Kol): provaz z agáve, tenčí a jemnější než laso, *tenký provaz z cabuya*; *sisalový provaz*; (RAE, MM, JD). • (2) (Hond, Chil; Arg): druh bílého ostrého písku, *pazourek*; *písek na drhnutí*; ► čistící prostředek používaný v domácnosti na odolné skvrny, rez; př.: *ese olor a masa es lo que me arruina: ni con naranja agria, ni con buena laja me quito del todo esa tufazón*; (RR, AM, MM, JD). • (3) (Ekv): srázné, příkré pole; svah, sráz; (AM, MM, JD). • (4) (Arg, Chil, Hond): deska z tohoto písku; (5) (Kol): tenký provaz z agáve; (MM).

lajazo, m. [Š: *pedrada*] (1) (Nik): rána hozeným kamenem; (RAE).

lajear, tr. (1) (Kol): vést koně lasem k popohánění dobytka; (AM, MM). • (2) (Arg): rozdělit lasem na pláty; (MM).

lajero, -ra, adj./m. (1) (Kol): honící pes; (AM, MM, JD). • (2) (Pan): peřeje; (JD).

lama, f. [Š: *moho*] (1) (Bol, Kol, Mex; Chil, Am): rez, měděnka, světle zelená barva; (AM, MM, BDE, JD); (2) (Chil, Kol, Hond): druh rostlin, které vyrůstají ve sladkých vodách; (3) [Š: *musgo*] (Chil, Kol, Hond, Mex, Portor): mech; (RAE, MM, JD, BDE). • (4) (Chil): látka z vlny s třásněmi po stranách; (AM, MM). • (5) (Chil): tlustá přikrývka z vlny, která se používá jako šátek na utření potu; (MM). (6) (Mex): zelený povlak na lagunách; (MM, BDE). (7) lidové jméno různých rostlin; (MM).

lambarear, intr. (1) (Kub): flákat se; poflakovat se; potulovat se; (AM, MM, JD).

lambarero, -ra, adj. (1) (Kub): flákající; toulající se; (AM, JD). • (2) (Kub, Mex: Tabasco): lichotivý, pochlebovačný; (AM). • (3) (Mex): šmajchlovský, šmajchliřský; (JD).

lambeadura, f. (1) (Mex): blízání, oblizování, cucání, ocucávání; (JD).

lambeculo, m/f., vulg. [Š: *lameculos*] (1) (Arg, Kub, Salv, Hond, Nik, Urug; Mex; Am): lichotivý, podlézavý a úslužný člověk, *příprdelkovač*, *prdelolez*; (RAE, MM, JD).

lambeculos, m/f., hovor., vulg. (1) (Urug), viz: *lambeculo*; (RAE).

lambedero, m. (1) (Hond, Mex; Arg): místo se solí, kde ji chodí lízat dobytek; (RAE, MM). • (2) ~ (*lamedero*), m. (Ven; Mex, Urug, Arg): solný terén; ► nahání se tam dobytek, aby mohl lízat sůl; př.: *y si es el musiú del lambedero de La Barquereña, jno se diga!*; (RR).

lambedor, m. (1) (Arg): solný terén, kam dobytek chodí lízat sůl; (MM). • (2) (Am): podlejzavec; (JD).

lambedora, f. (1) (Am): podlejzavec; (JD).

lambedura, f. (1) (Am): oblizování; (MM, JD). • (2) (Am): podlejzání; (JD).

lambeladrillos, m./f. (1) (Kol): svatoušek; (JD).

lambeojismo, m./pl. (1) (Portor; Am): lezení do zadnice; (AM, MM, JD).

lambeojos (lameojos), m/f., i adj., pl. (1) (Portor, Dom: Santo Domingo; Am): lichotník, pochlebovač; lichotící, pochlebující, *příprdelkovač*, *podlejzavec*; ► člověk, který pochlebuje

osobám, jež jsou mu nadřízené, a naopak týrá osoby podřízené; (RR, AM, MM, JD). • (2) m. (Mex): hmyz podobný komárovi, jehož kontakt s okem působí velké pálení; (MM).

lambeplato(s), m/f. (1) (Hond, Mex, Urug): lichotník, pochlebovačný, vtíravý člověk; (2) (Mex; Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Nik, Portor): žebrák, žebrající člověk, chudák; (RAE, MM). • (3) (Ven; Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Mex, Nik, Portor): ubožák; hladovíci; př.: *sabías brindar, no eras un lambeplato como él*; (RR, MM). • (4) m., pl. (Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Portor): labužník; (AM, MM). (5) (Portor): drzoun, nestyda; (AM, MM). • (6) m/f. (Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Mex, Nik, Portor): podlý člověk, křivák; (MM). • (7) m/f. (Am): obliza; (8) (Am): doleza; (JD).

lamber, tr/zvrat. [Š: *lamer*] (1) arch. (Am; i Kanár., Extremadura, León a Salamanka): lízat; (MM). (2) vulg. [Š: *adular*] (Mex, Urug; Am): lichotit, pochlebovat; (RAE; MM). • (3) ~se (Arg, Portor): být šťastný jak blázen; (AM). • (4) (Am): oblizovat se; (5) ~ **de gusto** (Am): slintat blahem; (JD).

lamberear, inr. (1) (Kub): potulovat se; (AM).

lambeta, adj/subst. (1) adj. (Arg): patolízalský; (AM, JD). • (2) m./f. (Arg): patolízal; (MM, JD).

lambetada, f. [Š: *adulación*] (1) (Mex; Am): lichocení, pochlebování, lichotka, podlejší; (RAE, MM, JD). • (2) f., vulg. (Arg, Kol, Guat, Mex, Portor; Am): olíznutí, oblíznutí, blízání; (AM, MM, JD).

lambetazo, m. [Š: *adulación*] (1) (Mex): lichocení, pochlebování; ■ Var.: *lambetada*; (RAE, MM, JD). • (2) m., vulg. (Arg, Kol, Kub, Chil, Guat, Hond, Mex, Portor): olíznutí; (AM, MM).

lambeteada, f. (1) (Am): blízání; (2) (Am): podlejší; (JD).

lambetear, tr., vulg., hanl. [Š: *lametear*] (1) (Kub; Guat, Portor, Urug; Am): opakovaně, vytrvale lízat; lízat s rozkoší, cucat, ocucávat; (AM, MM, JD). (2) [Š: *adular*] (Mex, Urug; Am): lichotit, pochlebovat, podlejšat; (MM, JD). (3) (Urug): potají ukusovat; (RAE).

lambetón, m. (1) (Am): blízání; (2) (Am): podlejší; (JD).

lambiachi, adj., vulg (1) (Mex): žrout; (AM).

lambiche, m/f. (1) (Mex): lichotník, pochlebovačný, vtíravý člověk; (RAE). • (2) adj., vulg. (Mex): mlsný člověk, žrout; ■ Var.: *lambiscón*; (AM, MM).

lambido, -da, adj. (1) [Š: *comilón; goloso*] (Portor): mlsný; velký jedlík; (2) [Š: *tacaño*] (Ekv): skrbllík, lakomec; př.: *arzobispo González Suárez, dioslepague, si defendió, si mezquinó de taitacuras abusivos, arrechos, lambidos desde siempre mesmo*; (3) (Ven, Per; Portor, Dom: Santo Domingo, Mex, Kol, Ekv; Am): dotěrný, všetečný, zvědavý; nafoukaný; drzý, nestoudný, cinický, vlezlý; ► v Piura (Peru) se takto označuje muž, který je neohleduplný k ženám; př.: *calla voz, lambida*; (RR, AM, MM, JD). • (4) adj. (StřAm, Kol, Mex): olízaný; (5) oholený, vymydlený; (6) (Am): strojený, umělý, afektovaný, ulízaný; (AM, MM, JD). (7) vychytralý; (AM). • (8) f. (Am): cucání; (MM, JD).

lambidura, f., vulg. (1) (Arg, Chil, Guat; Am): olíznutí; (AM, JD).

lambimiento, m., vulg. (1) (Portor; Am): olíznutí; (AM, JD).

lambío, -ía, adj., vulg. (1) (Portor, Dom: Santo Domingo, Ven): mlsný člověk; žrout; (2) (Portor, Dom: Santo Domingo, Ven): drzý, hrubý; (AM).

lambiscón, -na, adj. [Š: *adulador*] (1) (Salv, Hond, Mex; Per): lichotník, pochlebovačný, vtíravý člověk, podlejšavý; př.: ... *por más influyente que seas en el barrio, y por más lambiscón, mano* ...; (RAE, AM, MM, BDE). • (2) (Mex: Michoacán, Per): mlsný člověk, labužník, mlsný jako koza, mlsoun; (AM, MM).

lambisconear, tr., hovor. (1) (Salv, Hond, Mex): podlézat, lichotit někomu za účelem získání nějaké osobní laskavosti, dolejšat, lézt do zadku; př.: ... *los que fuimos lambiscones con los de arriba y altaneros con los de abajo*; (RAE, JD, BDE).

lambisconería, f. [Š: *adulación*] (1) (Mex): lichocení, pochlebování, podlézáni; (RAE).

lambisquear, tr., [Š: *adular*] (1) (Salv, Mex): lichotit, pochlebovat, podlézat, podlejšat; ■ Var.: *lambisconear*; (RAE, AM, MM, JD). • (2) tr. (Dom: Santo Domingo; Kol, Mex, Per; Am): lízat: rychle a dychtivě, blízat, cucat; (AM, MM, JD). • (3) tr. (Hond, Mex, Portor): hledat dobroty k snědku; (MM).

lambisquero, -ra, adj. (1) (Dom: Santo Domingo): člověk, který rád líže; (AM, MM).

lambón, -na, adj/subst., hovor., vulg. [Š: *adulón*] (1) (Kol, Ekv; Mex, Pan; Am): úslužný, lichotivý, servilní člověk; šmajchliřský; (MM, JD). (2) adj., hovor. [Š: *soplón*] (Kol): udavač, donašeč; (RAE). • (3) m/f. (Am): obliza; mlsal; (4) (Am): šmajchliř; (JD).

lambonería, f. [Š: *adulación*] (1) (Kol, Ekv): lichocení, pochlebování; (2) [Š: *delación*] (Kol): obvinění, udání; (RAE).

lambraña, adj. (1) (Kol): lakomý; ubohý; (AM, MM).

lambrijo, -ja, adj. (1) (Mex): hubený, vyhublý; (AM, MM).

lambrín, m. (← fr. *lambris*) (1) (Arg, Mex): obložení zdi dlaždicemi až do výšky jednoho metru nebo i více; ■ Var.: *lambris*; (MS).

lambris, viz: *lambrín*; (MS).

lambrote, adj/subst. (1) adj. (Mex): patolízalský; (2) m./f. (Mex): patolízal; (JD).

lambrucear, tr. (1) (Ven): vylízat talíř; (JD).

lambrusco, -ca, adj. (1) (Chil; Mex): mlsný; hltavý, hltounský; (AM, JD).

lambrusquear, tr. (1) (Chil, Mex): oblizovat; mlsat; (AM, MM, JD).

lambucio, -cia, adj., hovor. (1) (Ven): o člověku: zvyklý jíst mezi jídly; (2) adj/subst. (Ven): bídný nebo lakomý v drobných záležitostech; podvodníček; (RAE).

lambuso, adj/subst. (1) adj. (Am): nenažraný; (2) m./f. (Am): nenažranec; (JD).

lambusquear, tr. (1) (Mex): blízat, oblizovat; (AM, MM, JD).

lambuzquear, tr. (1) (Mex): blízat, oblizovat; (JD).

lambuzo, -za, adj. (1) (Kost): o zvířeti a zvláště o psu: s dlouhým čenichem; (AM, MM). (2) adj. [Š: *entremetido*] (Kost): dotěrný, vlezlý, všetečný; (RAE, AM). • (3) adj/m. (Kol, Ekv, Ven; Am): nenasytný, hladový, nenažraný, nenažranec; ■ Var.: *lambuso*; (AM, MM, JD). • (4) (Kost): nestydatý, drzý; (5) (Mex): hladový; (MM).

lameculo, m/f. (1) (Arg, Mex): lichotník, pochlebovač; nedůstojný; hanebný; (MM).

lamedero, m.: viz: *lamedero*; (RR).

lamedura, f. (1) ~ **de araña** (Per): kousnutí od pavouka; (AM).

lamentable, adv. (1) (Am): bohužel, naneštěstí; př.: *lamentable no podemos*; (JD).

lameojos, adj/m/f., pl. (Portor): viz: *lambeojos*; podlejzavec; (RR, AM, MM, JD).

lameplatos, m/f. (1) (Mex): lichotník, pochlebovačný, vtíravý člověk; (MM). (2) m. [Š: *dedo índice*] (Mex): ukazováček; (RAE). • (3) opovrženihodný člověk; (MM).

lametazo, m. (1) (Arg): olíznutí; (AM).

lamido, -da, adj. (1) [Š: *abusivo; confianzudo*] (Guat): urážlivý; nepatřičný; drzý; příliš familiární; př.: *en los alrededores pululaban los orejas; eran bajos o altos, siempre gordos, siempre altaneros, siempre ladinos, siempre lamidos*; (RR). • (2) (Mex): mazaný; (3) f. (Mex): lízání, líznutí; (4) (Mex): **dar una ~ a una cosa**: olíznout, líznout si čeho; (JD).

lámina, f. (1) (Kol, Ekv; Am): uličník; padouch; vykutálený chlapík; děvka; (AM, MM, JD). (2) **estar uno ni ~** (Portor): být bez peněz; (AM). • (3) (Mex): hezká žena chatrného zdraví; (MM). • (4) (Mex): panel; křehotinka; (5) **desprenderse en ~-as** (Mex): drolit se; (6) **~-as doradas** (Mex): flitry; (7) **~ de goma** (Mex): listový kaučuk; (8) **~-as de material estéril entre filones** (Mex): proplástek; (JD).

lampa, f. (← aim. *lampa*) (1) (Bol, Chil, Ekv, Per): motyka, motyčka; (RAE). • (2) **tírar ~¹** (Per): používat motyku či krumpáč; obdělávat zemi; př.: *nosotros mismos reconocemos que a cinco mil metros de altura es bravo tirar lampa*; (RR). • (3) (← kič. *llampa*, „motyka“) (Kost, Chil, Ekv, Per; Arg, Bol; Am): motyka, rýč, krumpáč, lopata, coa; ► druh dřeva, který se využívá v zemědělství a hornictví; ■ Syn.: *palana*; (AM, MM, JD). (4) (Per): lžíce; (5) **tírar ~²** (Per): tvrdě pracovat; (MS).

lampacear, tr/intr. (1) [Š: *limpiar*] (Nik): zametat; uklízet byt pomocí tlustého koštěte z přírodního vlákna; př.: *Matilde estuvo apurando a todas las del servicio a barrer y lampacear bien la casa*; (RR, JD).

lampada, f. (1) (Ekv): množství zeminy, které je vykopáno motykou; (RAE).

lampalagua, f. (1) (Arg; Chil, Am): *Boa constrictor*; ► hroznýš královský, z čeledi hroznýšovité; měří zhruba 2,5m; je hnědý s nažloutlými skvrnami; žije na severu a severozápadě Argentiny a živí se malými ptáčky či savci; (RAE, AM, MM, JD). • (2) f., přen. (Chil): žrout, nenasyta; (AM, MM). (3) (Chil): smyšlená příšera, která pitím vody vysušuje řeky; (AM, MM).

lampar, tr/intr. (1) [Š: *robar*] (Arg; Portor): krást, loupit; př.: *largaron el periodismo y comenzaron a lampar carteras en las ferias*; (RR, AM). • intr. (2) **estar uno lampado** (Portor): nemít peníze; př.: *estar uno lampando*; (AM, MM, JD). • (3) intr. (Portor): lenořit, zahálet; stát se uličníkem, flákat se; (MM, JD). • (4) (Portor): zhebnout; př.: *lampar de hambre*; (5) **~-se** (Portor): honit, štvát se za něčím; př.: *ellos se lamparían por ello*; (JD).

lámpara, f. (1) (Kub, Salv, Nik; Ven): vychytralý zloděj, prohnaný člověk; (AM, MM). (2) (Nik): nedůvěryhodný člověk; (RAE). • (3) (Kost): přetvářka; zdání; př.: *al principio era super seria, no hablaba con nadie y trabajaba muy duro no es como el Asceta Minofén que es pura lámpara*; (RR). • (4) adj. (Kub): nevhodný, nemístný, drzý; (5) m. (Ven): všechno pokazit; př.: *quebrar la lámpara*; (AM, MM). • (6) ~ a/de kerosene/kerosén (Am): plynová lampka; (7) ~ de luz fría (Kub): neónová lampka; (8) ~ de magnesio (Kub): blesková svítidla; (9) ~ de mesa (Kub): stolní lampka; (10) ~ de pared (Kub): nástěnná lampka; (11) ~ de pie (Kub): stojanová lampka; (12) ~ piloto (Kub): dohlížecí lampka; (13) ~ portátil de mesa (Kub): přenosná stolní lampka; (14) ~ de poste (Kub): stožárová svítidla; (15) ~ de proyección (Kub): promítací lampka; (16) ~ de Rentgen (Kub): rentgenová lampka; (17) ~ de seguridad (Kub): bezpečnostní lampka; důlní větrka; (18) ~ de señal/de señales (Kub): signální svítidla; (19) ~ de sobremesa (Kub): stolní lampka; (20) ~ soplete (Kub): letovací, pájecí lampka; (21) ~ de suspensión (Kub): visací lampka; (22) ~ de techo (Kub): stropní svítidlo; lampka; (23) ~ testigo (Kub): kontrolní lampička; (24) ~ vertical (Kub): stojací lampka; (25) quebrar la ~ (Ven): všecko zkazit, pokazit; (26) m. (Kub): drzoun; (27) (Ven): chmaták, dlouhoprsták; (JD).

lamparazo, m. (1) (Kol; Mex): hlt, doušek; (AM, MM, JD). • (2) tomar un ~ (Kol): loknout si, napít se; (3) (Ven): rána pěstí; šlehnutí; (JD).

lamparear, tr. (1) (Mex): lovit nebo rybařit za pomoci lampy; (RAE). • (2) (Guat): švihnout; (JD).

lampariento, -ta, adj. (1) (Per): flekatý, zakecaný; (MM, JD).

lamparilla, f.: *lamparita*; (RR).

lamparín, m. (1) (Chil, Per): petrolejka; (AM, MM, JD). (2) (Per): lampka s leteckým olejem kerosinem s filtrem, knotem a trubicí, podstatně větší než obyčejná lampka; (AM, MM).

lamparita (lamparilla), f. (1) [Š: *bombilla eléctrica*] (Guat; Urug, Arg): žárovka; př.: *un ojo se le paseaba por los dedos de la mano derecha como una luz de lamparita eléctrica*; (RR).

lámparo, -ra, adj/subst. (1) adj. (Kol): chudás; švorc, bez peněz; (AM, MM, JD). • (2) m. (Kol): švorcák, člověk bez peněz; (JD).

lamparón, m. (1) (Chil): odřenina, škrábnutí; (2) (Mex): nuda, otrava; (AM). • (3) (Am): velká masná skvrna na oblečení či klobouku; (MM). • (4) (Mex): smrk, smrkaneč; (JD).

lamparoso, -sa, adj. (1) (Salv; Dom): mající na sobě masné skvrny, flekatý, zaflekaceny; (RAE, JD). • (2) adj. (Dom: Santo Domingo, Cibao): nechutný, odporný, špinavý; (AM, MM).

lampazo, m. [Š: *fregona*] (1) (Arg, Nik): mop; (AM, MM). (2) (Urug): *haragán* (viz.); (RAE). • (3) hovor. (← keč.) (Chil, Per): úder motykou; (MS). • (4) (Kol, Ven; Am): rána bičem, šlehnutí, fláknutí; (AM, MM, JD). • (5) (Chil): hrot, který se přivazuje na dlouhou tyč na lov mořských ježků; (6) (Mex): vodní rostlina ze severního Mexika *Nymphaea odorata*; (MM). • (7) (Chil; Arg): hadr, utěrka; př.: *hay que pasarle el lampazo a las mesas de los clientes*; (JD, BDE).

lampeador, -dora, adj/subst. (← keč.) (1) adj. (Chil): vztahující se ke skladišti dřeva nebo pile; (2) m. (Chil): pracovník s motykou; (MS).

lampear, tr. (1) (Bol, Ekv, Per): okopávat, kypřit půdu motykou; (RAE, AM, MM). • (2) (← keč.) (Chil, Per; Bol, Ekv): okopávat motykou; (3) (Chil): hrubě opracovat; dát do pravého úhlu; (4) (Per): jíst; (MS).

lampero, -ra, subst/adj. (← keč.) (1) (Chil, Per; Bol, Ekv): pracovník s motykou; (MS, AM, MM).

lampita, f. (← keč.) (1) (Kost, Chil, Ekv, Per; Arg, Bol): motyčka; (MS).

lampo, m. (1) (Portor): část terénu; př.: *desde aquel sitio se divisaba un mundo de verdura; por detrás, un lampo extenso de selva virgen rematando en una cima abrupta*; (RR).

lampón, -na, m/adj. (← keč.) (1) (Ekv): dvojjubá (dvostranná) motyka; (MS, AM, MM). • (2) adj. (Kol): hladový, hltavý; (AM, MM, JD).

lamprea, f. (1) (Ven): vřed, jizva; (AM, MM, JD).

lampreada, f. (1) (Guat): nářez, výprask; (MM, JD). (2) (Mex): blíznutí; (MM, JD).

lampreado, m. (1) (Arg, Chil): vařené maso; (MM, JD). (2) (Mex): pokrm obalen v těstíčku z mouky a vaječ a poté osmažen; (3) (Par): kousky masa a zelenina obalená v těstíčku z mouky a poté osmažená; (MM).

lamprear, tr. (1) (StřAm): šlehat bičem; (AM, MM).

lampuso, -sa, adj., vulg. (1) (Kol, Kub, Portor; Am): drzounský; uličnický; (AM, JD). • (2) (Mex): ulízaný; (JD).

lana, f. (1) (Kost): mech nebo lišejník, baho, žabinec; (MM). (2) m. (Guat; StřAm): člověk patřící mezi chátru; (3) m., i pl. (Hond; StřAm): prospěchář, podvodník, bandita, darebák, lump, povaleč;

- využívá druhé ve svůj prospěch pomocí podvodů; (AM, MM). (4) **azotar alguien la ~**, (Salv): dát peníze, zaplatit; (RAE). • (5) (Ven): rozpustit si vlasy; př.: *soltar la lana*; (6) vycepovat, vycvičit; (AM). • (7) lži; (MM). • (8) –s (Am; Chil, Mex, Per): prachy, fuky, peníze, prašule; př.: *¿de dónde piensa sacar esa lana? ... solamente jugando un billete de lotería*; (MM, JD, BDE). (9) (Mex): lež; (MM). • (10) ~s (Mex): kecy, kecání; (11) **cardarle la ~ a una persona** (Mex): vynadat někomu; (12) **estar en la ~** (Am): topit se v penězích; (13) **ir por ~ y volver trasquilado** (Am): vyjít naprázdno, přijít zkrátka; (14) ~ **metálica** (Mex): drátky na parkety; (15) ~ **peinada** (Am): česanec; (16) **cual más, cual menos, toda la ~ es pelo** (Am): jeden stojí za osmnáct, druhý bez dvou za dvacet; (17) **soltar la ~** (Am): pustit chlup, zaplatit; (18) ~ **suelta** (Am): vlněná kajda, útržky okraje rouna; (19) **en ~ tejida** (Am): vlněný svetr aj.; (20) m. (Am): chlap, chlapík; obejda, vandrák; (JD). • (21) (Chil; Arg): hadr, utěrka; př.: *hay que pasarle el lampazo a las mesas de los clientes*; (BDE).
- lanar**, m. (1) [Š: *oveja*] spíše pl. (Arg; Urug): ovce; př.: *recorriamos aquella escena desolada, cuereando reses muertas, vigilando la punta de lanares que sobrevivían en la loma*; (RR).
- lance**, m. (1) (Mex, Nik, Kost, Pan, Kol; Urug, Arg): milostné dobývání; svádění; milostné dobrodružství; pokus o svedení; př.: *ha habido más de un lance penoso que pudo tener un fatal desenlace*; viz též: *lancear*; (2) **echarse un ~** (Chil): podívat se, kouknout; př.: *chicas que gritan y dan tremendos cuarteos cuando se agachan para echar un lance*; (3) **tirarse (a) un ~** (Arg; Urug; Par): pokoušet štěstí; riskovat; př.: *déjame que me tire un lance, el negocio era dudoso pero nos tiramos a un lance*; (RR, MM). • (4) (Arg; Par): křídlo budovy; př.: *casa de tres lances, casa construida en tres cuerpos*; (AM, MM, JD). (5) (Kol): místo vhodné pro rybolov; (6) (Chil): ucuknutí př.: *sacar lance*; (AM, MM, JD). • (7) (Kol): *Miconia caudata*; ► hustě listnatý strom s rovným kmenem; (MM). • (8) ~ **de amor** (Chil): milostná pletka; (9) ~ **apretado** (Chil): kritická chvíle; těžký případ; (10) **de ~¹** (Chil): náhodný; ► o setkání; příležitostný; ► o koupi; antikvární kniha; z druhé ruky koupený; (11) **de ~²** (Chil): náhodou se setkat; (12) **echar buen ~** (Chil): dosáhnout svého; (13) **echar mal ~** (Chil): přepočítat se; (14) ~ **de honor** (Chil): souboj; (15) **de ~ en ~** (Chil): případ od případu; (16) **en ~ de morir** (Chil): ve smrtelném nebezpečí, se smrtí na jazyku; (17) **a pocos ~-es¹** (Chil): ve chvílce; (18) **a pocos ~-es²** (Chil): snadno; (19) **sacar ~** (Chil): ucuknout; (20) **tener pocos ~-es¹** (Chil): být moc těžký; (21) **tener pocos ~-es²** (Chil): nebýt moc zábavný; (22) **tirarse un ~** (Chil): mít kliku; (JD).
- lanceado**, f. (1) (Arg): bodnutí; (JD).
- lancear**, tr/intr. (1) (Kost): flirtovat; svést; př.: *contiene consejos para lancear chiquillas en La Terraza*; viz též: *lance*; (2) tr. (Arg): krást; ► peněženky nebo šperky na ulici či v hromadných dopravních prostředcích; často pomocí kleští, nůžek, nebo speciálního nože zvaného *lanza*; př.: *cuando no era conocido por los tiras, la lanceaba sin temer el manyamiento*; (RR). • (3) tr. (Mex): utrhnout pšenici ve výhonku, kde vztyčené listy chrání klas; (MM).
- lancera**, f. (1) (Kol): věšák; (JD).
- lancero, -ra**, m/f. (1) [Š: *ratero; carterista*] (Arg): kapesní zloděj, hochštapler; př.: *un vocerío ronco vomitaban estos racimos espatarrados en los bancos entre los cuales se deslizaban los lanceros de traje adecentado*; viz též: *lancear*; (RR, JD). • (2) hanl. (Arg): nezodpovědný člověk, který se snaží úspěch firmy obrátit ve svůj prospěch; (MM).
- lanceta**, f. (1) [Š: *aguijón*] (Bol; Mex, Guat, Per, Chil; Am): bodlina; žihadlo; trn; př.: *este campesino de dieciocho años martiriza a los bueyes con la lanceta de bambú*; (RR, AM, MM, JD). • (2) **más curó la dieta que la ~** (Am): střídmost je nejlepší kuchař; (JD).
- lancetazo**, m. (1) (Am): bodnutí žihadlem; (2) **dar un ~ a una persona** (Am): bodnout někoho; (3) **dar ~ en la carne** (Am): bodat do masa, pálit; (JD).
- lanciada**, f. (1) (Arg): opakovaně zranit (i smrtelně); (AM).
- lancha**, f. (← kič.) (1) (Ekv): houba škodlivá pro některé rostliny, zejm. pro brambory; (RAE). • (2) (Ekv): mlha; (AM, MM, JD). (3) (Ekv): mráz, náledí, jinovatka; (AM, MM). • (4) f. (Kol): kapybara; (MM). • (5) ~ **a motor/ motora** (Kol): motorový člun; (6) ~ **salvavidas/de salvamento** (Kol): záchranný člun; (7) (Kub): almara, tlustá žena; haksna; (8) (Chil): baganče; (JD).
- lancha**, f., viz: *lancharse*; (RR).
- lanhaje**, m. (1) (Mex): poplatek za dopravu při přepravě zboží na loďkách či člunech; ■ Syn.: *lanchonaje*; (MM).

lancharse, intr., zvrát. (1) (Ekv): zkazit se; ► o zrnú; kvůli parazitu, který se jmenuje *lancha* a odolává vykuřování; př.: *pero los granos o se helaban o se lanchaban o se pudrían*; (RR). • (2) intr. (Ekv): zatáhnout se, mračit se (obloha); (3) (Ekv): mrznout, zamrznout, pokrýt se jinovatkou; (4) (Ven): přijít nebo odhalit tajemství, vyčmuchat, špehovat; (AM, MM, JD). • (5) (Ekv): mračit se (o nebi); mrznout; padat jinovatka; (JD).

lanchonaje, m. (1) (Per): poplatek za dopravu při přepravě zboží na loďkách či člunech; ■ Syn.: *lanchaje*; (MM).

lane (← angl.) (Portor): silniční proud, trať, dráha; (MS).

langanazo, m., hovor. (1) (Ven): rána, která způsobí pohmožděninu, šupa; (2) (Ven): úder zvonu nebo výstřel z děla; zvonění; (AM, MM, JD). (3) (Ven): panák nebo sklenka silného alkoholického nápoje; (RAE).

lángara, subst./adj. (1) (Mex): člověk, který není hoden důvěry, mazaný, lišácký, filuta, prohnaný; (RAE, AM, MM, JD). • (2) adj. (StřAm; Am, Kol, Mex): darmošlapský, vandrácký; (3) (Kost): vyčouhlý; čahoun; (4) (Kol; Mex): hladový; (AM, JD). • (5) m/f. (Am): darmošlap, vandrák; (6) (StřAm; Mex): hladoun; (MM, JD). (7) (StřAm): lenoch, povaleč; (MM).

langarote, -ta, m./adj., hovor. (1) (Ekv; StřAm; Am): velmi vysoký, hubený, neupravený, líný a nedbalý člověk, dlouhán, čahoun, vyčouhlý, čahounský, dlouhatánský; (RAE, AM, MM, JD). • (2) adj. (Mex): hladový; (AM). • (3) (StřAm): darmošlapský; (4) (Mex): hromotlucký; (MM, JD).

langarucha, -cha, m./adj. (1) adj. (Hond, Mex, Nik; Am): dlouhatánský; (AM, MM, JD). • (2) m. (Am): dlouhán; (JD).

langarutano, -na, m./adj. (1) adj. (Ekv): dlouhatánský; (AM, MM, JD). • (2) m. (Am): dlouhán; (JD).

langaruzo, -za, adj. (1) (Mex: Guanajuato): výhodný; (AM). • (2) (Ekv): dlouhatánský; (MM).

langosta, f. (1) (Kub): břichna, tlušťoch o ženě; (2) (Chil): vyžírka; (3) **los chicos pasaron por la viña como una nube de ~as** (Chil): kluci se vrhli na vinici jako kobylinky; (JD).

languarico, -ca, adj. [Š: *lenguaraz*] (1) (Mex): prostořeký, drzý, hubatý, tlamatý, držkatý; (RAE, JD).

languceta, adj. (1) (Chil): hubený, nezdravě vyhublý; (AM). • (2) (Chil): hladový; neduživý; (MM).

langucia, f. (1) (Chil): hlad; (AM).

languciar, tr. (1) (Chil): mlsat; (AM, MM).

languciento, -a, adj. (1) (Chil, Mex): hladový, nenažraný; (MM, JD).

langucio, -a, adj. (1) (Chil, Mex): hladový, nenažraný; (MM, JD).

languso, -sa, adj. (1) (Mex): mazaný, vykutálený; (AM, MM). (2) (Mex): vytáhlý; (AM, MM, JD).

langüetear, tr. [Š: *lamer*] (1) (Chil): lízat, olizovat; (RAE).

lanté, m. (1) (Mex): jitrocel; (JD).

lantén, m. (1) (Mex): jitrocel; (JD).

lanudo, -da adj./m. (1) adj. (Ekv, Ven; Am): vesničanský; humpolácký, křupanský; (AM, MM, JD). • (2) (Am): prachatý; (3) m. (Am): bambula, hlupák; (JD).

lanuza, m/f. (1) (Hond): člověk nízkého původu, který podvádí a šidí ostatní; (RAE).

lanza, m/f. (1) (Mex; Kol, Kost, Chil; Ven): člověk, který není hoden důvěry, podvodný obchodník, lichvář, podvodník, vydřiduch, šibal, kapsář, podfukář; filuta př.: *era una lanza de los muchachos que actúan en los paraderos de los autobuses*; (MM, JD, BDE). (2) **ser alguien una ~**, hovor. (Am): být schopný a mít jasnou mysl; (RAE). • (3) f. (Ven): speciální druh nože; př.: *el primero le sacó de la cintura una lanza al tiempo que el otro le despojaba el revólver*; (4) viz též: *lancear*; (RR). • (5) ~ **apureña** (Ven): obchodník špatné pověsti, nedůvěryhodný obchodník; (6) **ser uno una~** (Mex): vykutálený, šibal; (MM). • (7) (Kol): keřas; (8) ~ **apureña** (Ven): podfukář; vydřiduch; (9) **correr ~-as** (Ven): lámat dřevce; (10) **echar ~-as en la mar** (Ven): přelévat moře lžičkou; (11) **estar con la ~ en ristre** (Ven): být připraven, ve střehu; (12) **no hubo/no ha quedado ~ enhiesta** (Ven): nepřítel byl poražen na hlavu; (13) **hincar/ meter la ~ hasta el regatón** (Ven): pořádně někoho stisknout; (14) **llevar a la gente a punta de ~** (Ven): držet lidi hezky zkrátka, u huby; (15) **quebrar ~-as** (Ven): svářit, zneprátelit se; (16) **romper ~/~-as por una persona** (Ven): zlomit dřevce, postavit se za někoho, hájit někoho; (17) **no romper ~-as con nadie** (Ven): vyhýbat se všem sporům; (18) **es Vd. muy ~** (Ven): vy jste pěkný ptáček, filuta; (19) **ser buena/una/tamaña ~** (Mex): být mazaný; mít za ušima; (20) m. (Kol): šejdíř; skrblick; (JD).

lanzado, -da, adj. (1) (Chil): vyhnaná, vypuzená osoba; př.: *a veces hay lanzamientos y tenemos que albergar a los lanzados*; (RR).

lanzador, -dora, m. (1) (Antil, Mex, Nik, Ven): nadhazovač; ► v baseballu: hráč, který nahazuje míč pálkaři; (RAE).

lanzagua, m. (1) (Chil): vodní dělo; ► umístěné na vozidle, určené ke stříkání vody při potlačování veřejných nepokojů; (2) (Urug): vozidlo, na kterém je toto vodní dělo umístěno; (RAE).

lanzallamas, m. (← angl. *flame thrower*) (1) (Am): plamenomet; ► přístroj používán za války vrhající proud hořící látky určeným směrem; (MM).

lanzamiento, m. (1) ~ **de la bala** (Kub): vrh koulí; (JD).

lapa, f. [Š: *paca*] (1) (Kol, Ven): paka nížinná, agutí (*Agouti paca*); ► asi 50 cm dlouhý hlodavec, s hustou, zplhlou srstí hnědé barvy, s bílými skvrnami na hřbetě a načervenalými na krku, břiše a bocích, s krátkým ocasem a s krátkými nohama, se špičatým čenichem a s malými, zaoblenými oušky; pochází z Ameriky, žije v horských oblastech v norách, živí se rostlinami; vydává zvuky podobné prasečím, snadno se domestikuje a jeho maso je jedlé; př.: ... *para prohibir la cacería de venados, lapas y chigüires*; (MM, BDE). (2) f. (Kost, Hond; StřAm): papoušek *guacamayo*; ► pochází z Ameriky, zhruba o velikosti slepice; jeho zobák je nahoře bílý a zespodu černý, má bílé spánky, krvavě červené tělo, hrud' zelené nebo modré barvy, svrchní dlouhá pera na křídlech jsou modrá se žlutými místy; má dlouhý červený ocas s péry, která jsou na bocích modrá; (RAE, MM). • (3) (Kost): papoušek; ara arakanga; ► *Ara macao*; *Ara ambigua*; př.: *la lapa roja es una de las aves más bellas de los bosques costarricenses*; (4) (Per; Chil): rozpúlená dýně; ► používá se například na nošení jídla, umývání, jako mísa na stůl; př.: *le llevaba alimento en una gran lapa*; (RR, AM, MM). • (5) f. (Chil): konkubína vojáka; (6) (Ekv): velký klobouk nahoře zploštěn; (AM, MM). • (7) (Chil): vojanda; (8) (Ekv): širák; (JD).

lapachal, m. (1) (Arg; Am): lapačový háj; (MM, JD).

lapachar, tr/intr. (1) (Portor): jít bažinou, mokřinou; (AM, MM, JD).

lapachero, m. [Š: *lapachar*] (1) (And., Portor): mokřina; (RAE, MM, JD).

lapachillo, m. (1) (Arg): *Eugenia cisplatensis*; ► tropický strom Jižní Ameriky; (2) (Arg): jméno různých stromů z čeledi bobovitých připomínající *Eugenia cisplatensis*; (MM).

lapacho, m. (1) (Arg, Bol, Par; Am): *Tecoma specialis*; ► lapačový strom; (MM, JD).

lapada, f. (1) (Per): chrstnutí vody; (AM, MM, JD). (2) **echar una ~ a una persona** (Per): chrstnout vodu na někoho; (JD).

lapalada, f. (1) (Mex: Oaxaca): mrholení; (MM).

lapalapa, f. (1) (Mex: Oaxaca): mrholení; (AM, JD).

lape, adj. (← map. *lapegen*, „slepený“) (1) (jižChil): slepená, smotaná (nit, vlna); (AM, MM). (2) (jižChil): : o slavnosti: živá, veselá; (MS, AM, MM).

lapicera, f. [Š: *portaplumas*] (1) (Arg, Bol, Urug; Chil, Par): držátko na pero; ■ Syn.: *palillero*; (AM, MM). (2) [Š: *pluma estilográfica*] (Arg, Urug; Chil, LaPlá): plnicí pero; př.: *sin hablar de las ventajas de la lapicera a bolilla*; (JD, BDE). (3) f. [Š: *bolígrafo*] (Urug): propiska; (RAE). • (4) ~ (**lapicero**), m. [Š: *portaplumas*] (Arg; Per, Chil, Urug; Par; Am): násadka na pero; př.: *al sentarse Julio encontró su lapicera y éste era un síntoma de buena suerte*; ■ Syn.: *palillero*; (RR, AM, MM, JD). • (5) (Am): násadka na psaní; (6) (Am): patentní šroubovací tužka; • (7) ~ **a bolilla/a bolita** (Chil, LaPlá; Am): kuličkové pero; př.: *sin hablar de las ventajas de la lapicera a bolilla*; (JD, BDE). (8) ~ **fuente** (Am; LaPlá): plnicí pero; (JD, BDE).

lapicero, m. [Š: *bolígrafo*] (1) (Kost, Guat, Hond): propiska; (2) m. [Š: *portaminas*] (Mex): patentní, šroubovací tužka; (RAE). • (2) (Arg, Per): viz: *lapicera*; př.: *rebuscó es sus bolsillos. tenía dinero, sus llaves, un lapicero ...*; (RR, AM, MM, JD, BDE). • (3) ~ **fuente** (Per): kuličkové pero; (JD).

lapidar, tr. (1) (Kol, Guat, Hond, Mex, Per): opracovávat vzácné kameny; (AM).

lápiz, m. (1) ~ **labial/de labio/de labios/para labios** (Am): rtěnka; (2) ~ **labial indeleble** (Am): neslíbatelná rtěnka; (3) **meterle ~ a una cosa** (Kub): spočítat co komu; (4) ~ **a pasta** (Chil): propisovačka; (5) ~ **de pizarra** (Chil): pisátko; (6) ~ **de plomo** (Chil): olůvko; (7) ~ **de tiza** (Chil): krejčovská křída; (JD).

lapo, m. (1) (Ven): kavka, hlupák; (AM, JD). • (2) (Kol, Ekv, Ven): hlt, lok; (3) (Chil, Mex): facka, rána pěstí; (MM, JD). (4) (Ven): podvodníček; (5) **de un ~** (Kol): jednou ranou; v tu ránu; naráz; (MM, JD). • (6) (Am): hlt, líznutí; (7) **echar un ~** (Am): líznout, zavdat si; (8) **dar/descargar un ~ en el carrillo a una persona** (Chil, Mex): vlepít někomu facku; (JD).

lapón, m. (1) [Š: *perro*] (Per): pes; př.: *yo soy un mozo pobre, ciego, sin juicio y sin lapones que ladren en mi favor y me defiendan*; (RR).

laqué, adj. (← fr. *laquer*) (1) (Urug): lakovaný, natřený; (MS).

laque, m. (← map.) (1) (Bol): kyj, obušek, hůl, klacek; (2) (Chil; Arg, Per): druh palice, obušku ze železa nebo ze dřeva potaženého železem; (RAE, AM, MM). • (3) (Chil; Arg; Am): bolaso, bolas, bola; (JD). (4) (Arg, Chil, Per): zbraň lupičů; (MM). (5) (Chil): u pouštění draka: rukojeť s nití; (6) (Bol): dušené maso se zeleninou; (7) (Bol; Chil): obušek; ■ Var.: *laqui*; (MS, AM, MM). • (8) m. (Bol): solená měkká mletá kukuřice se sýrem a masem; ■ Syn.: *laqui*; (AM).

laqueadura, f. (← map.) (1) (Bol): úder bolasem; (MS).

laquear, tr. (← map.) (1) (Arg, Chil): lovit bolasem; (MS, AM, MM).

laqui, m. (Chil): viz: *laque*; (MS, AM, MM).

largada, f. (1) (Arg, Urug; Am): start; rozjetí; ► moment, kdy sportovní závod začíná; (2) (Arg, Urug; Chil, Par): start; ► místo, ze kterého závod začíná; př.: *fulano aventajó a Mengano desde la largada*; (RAE, MM, JD). • (3) (Arg, Chil, Par, Urug): natáhnutí, prodloužení; (MM). • (4) (Ekv; LaPlá, Chil): vypadnutí, zmizení; odchod; př.: *...la alcaldesa dio la largada oficial*; (JD, BDE).

largar, tr/intr/zvrat. (1) intr. (Chil; Arg; Par, Urug; Am): začít sportovní kariéru; př.: *cuando largaron yo estaba en la galucha luqueando un par de piernas de mascar*; (MM, JD). (2) tr. (Kost; Bol): zahnat; vypudit; př.: *un buen día intriga y logra que al hondureño lo larguen de la finca con música a otra parte*; (3) ~se [Š: *echarse*] intr., zvrat. (Chil; Arg, Per, Kol, Portor, Kost): vrhnout se, začít se něčemu věnovat; př.: *mirándome no más cuando me encuentra por ahí, como si se me fuera a largar encima*; (RR, AM, MM). • (4) (Kol): uznat, udělit; př.: *lárqueme dos libras de su cacao*; (MM). • (5) (Am, Arg): vykecat; (6) (Kol): nechat, přepustit komu co; (7) ~ **una andanada** (Kol): vystřelit salvu; (8) ~ **argumentos a una persona** (Kol): zasypat někoho argumenty; (9) ~ **la bandera** (Kol): rozvinout vlajku; (10) ~ **una barbaridad** (Kol): plácnout hloupost; (11) ~ **la brea** (Mex): pustit chlup, zaplatit; (12) ¡**lárgale un cachete!** (Mex): vraž mu jednu!; (13) ~ **la cutara/la chancleta** (Kub): natáhnout bačkory, zatřepat bačkorama; (14) ~ **el chivo** (Am): krmit rybičky; ► zvracet; (15) ~ **el chancho** (Arg): krmit rybičky; ► zvracet; (16) ~ **un discurso** (Arg): spustit, dát k dobrému, řečnit; (17) **nos ~-gó un discurso de una hora** (Arg): kázal, řečnil nám celou hodinu; (18) ~ **un grito** (Arg): vykřiknout; (19) ~ **el lazo** (Arg): jít s pravdou ven; (20) ~ **llamaradas** (Arg): šlehat plameny; (21) ~ **una macanada** (Arg): plácát nesmysly; (22) ~ **la maleta** (Arg): sbalit kufry; ► zemřít; (23) ~ **palabrotas** (Arg): sprostě nadávat; (24) ~ **pepa** (Arg): kápnout božskou; (25) ~ **el pie** (Kub): být na prkně; ► zemřít; (26) ~ **un puntapié a una persona** (Kub): nakopnout někoho; (27) ~ **el rollo**¹ (Am): spustit, řečnit, kázat; (28) ~ **el rollo**² (Am): vykecat něco; (29) ~ **el rollo**³ (Am): blít; (30) ~ **el rollo**⁴ (Am): vyhazovat peníze oknem; (31) ~ **un soplamocos a una persona** (Am): vrazit někomu jednu do nosu; (32) ~ **velas** (Am): natáhnout plachty, vyplout na moře; (33) ~ **se** (Am): dát, pustit se do něčeho; (34) ~ **a caminar** (Am): vydat se na cestu; (35) ~ **a correr** (Am): dát se do běhu; (36) ~ **a llorar** (Am): rozbrečet se; (37) ~ **a trotar por el mundo** (Am): pustit se do světa; (38) (Chil): natáhnout bačkory; zatřepat bačkorama; (39) ~ **a la francesa** (Chil): zmizet po anglicku; (40) ~ **con la música a otra parte** (Chil): jít o dům dál, vypadnout, sbalit se; (41) ~ **a lo pato** (Chil): kápnout božskou; (42) ~ **al trabajo** (Chil): jít do rachoty; (43) ~ **con viento fresco** (Chil): vzít nohy na ramena; (44) **ya se ~-gó**¹ (Arg): už to začalo; (45) **ya se ~-gó**² (Arg): už spustilo, už přší; (JD).

largavista, m./pl. [Š: *catalejo*] (1) (Arg, Ven, Bol, Chil): dalekohled; př.: *desde nuestra posición, con largavistas, pudimos ver cómo se movían los helicópteros ingleses*; (JD, BDE). (2) m. [Š: *anteojos prismáticos*] (Arg, Urug, Ven): triedr; (RAE).

largo, adv. (1) [Š: *lejos*] (Kost a další): daleko; (2) **largo (tirar ~)**, viz: *tirar*; (RR). • (3) ~ **a largo, de ~ a largo, de ~ en largo**¹ (Mex): po celé délce; (4) ~ **a largo, de ~ a largo, de ~ en largo**² (Mex): co nejpohodlněji; (5) ~ **a largo, de ~ a largo, de ~ en largo**³ (Mex): jak široký, tak dlouhý; (6) ~ **de manos** (Mex): dlouhoprstácký; (7) **a lo más ~** (Mex): nejvýše, nanejvýš; (8) **dos millones ~-os** (Mex): dobré dva milióny; (9) (Am): dlouho; (10) (Kost): daleko; (11) ¡~! (Kost): vypadněte!, vypadni!; (12) ¡~ **de ahí!**, ¡~ **de aquí!** (Kost): táhni, pryč!, pryč odtud!; (13) ~ **y tendido**¹ (Kost): habaděj; (14) ~ **y tendido**² (Kost): pořád; (15) ~ **y tendido**³ (Kost): vyprávět zdlouha a zešíroka; př.: *me habla largo y tendido de sus proyectos*; (JD).

largona, f., hovor. (1) (Chil; Per): otálení, protahování, odkládání něčeho, dát si přestávku; (RAE, AM, MM, JD). (2) **darse una ~** (Chil): odpocínout si, dát si šlofika, natáhnout se, dát si rast; (AM, MM, JD).

largoruto, adj. (1) (Am): dlouhatánský; ■ Syn.: *largucho*; (JD).

largucho, -cha, adj. (1) (Arg, Chil, Mex, Per, Portor, Urug): čahoun, dlouhán; (AM).

larguero, -ra, adj. (1) (Chil, Am): dlouhý; volný; štedrý; (AM, JD). (2) (Chil): hojný, bohatý, vydatný; (AM, JD). (3) (Arg, Chil): otravný, protivný, užvaněný; (AM). • (4) (Arg, Chil): dobrý běhoun; ► kůň; (JD).

largurucho, -cha, adj/subst., despekt. [Š: *larguirucho*] (1) (Ven; Kol, Chil, Mex): o člověku: vytáhlý; tyčka; hubeňour; ► příliš dlouhý vzhledem ke své tloušťce; (RAE, MM).

larguero, adj./m. (1) adj. (Arg, Chil): roztáhlý, prodloužený; př.: *discurso larguero*; (2) (Arg, Chil): o člověku, kterému všechno moc trvá; (3) (Arg, Chil): výraz pro člověka či zvíře, který se věnuje dlouhému běhu, kde je důležitější výdrž než rychlost; (4) (Chil): velkomyslný, štedrý; (5) (Chil): hojný, bohatý, početný; (MM, JD). • (6) adj. (Am): dlouhatánský; (7) m. (Arg, Chil): dobrý běhoun (kůň); (JD).

largura, f. (1) (Arg, Par, Portor, Urug; Am): trvání dešťů aj.; (MM, JD).

las de Quico y Caco: viz: *Quico*; (RR).

lasca, f. (1) (Kub): plátek šunky aj.; (2) **sacar muchas ~as a una persona** (Kub): vymačkat někoho jako citron; (JD).

lascadura, f. (1) (Mex): odřený; (AM, MM, JD). • (2) (Mex): odloupení; (JD).

lascar, tr. (1) (Mex): odřít; (AM, MM, JD). (2) (Mex): tabasco; ► pikantní omáčka; (AM). • (3) (Mex; Am): odloupnout; (MM, JD).

lasquear, intr. (1) (Kub): rozřezat na plátky; (JD).

lastar, intr. (1) (Arg): přitáhnout; ► k plnění povinností aj.; (JD).

lastimada, f. [Š: *lastimadura*] (1) (Kub, Mex; Guat; Am): rána, poranění, škrábanec, zranění; (RAE, AM, MM, JD).

lastimado, m. [Š: *lastimadura*] (1) (Ekv): rána, poranění; (RAE, JD).

lastimón, m. (1) (Kol, Kub, Guat, Mex, Per, Portor, Veb; Am): poranění, ublížení, pohmoždění; (AM, JD).

lastimadura, f. (1) (Arg, StřAm, Kol, Chil, Mex, Par, Portor, Urug): pohmožděnina, odřenina, rána; ■ Syn.: *lastimada, lastimón*; (MM).

lastimón, m. (1) (Am): pohmožděnina, odřenina, rána; (MM).

lastrada, f., viz: *lastrar(se)*; (RR).

lastrar(se), tr/intr/zvrat., hovor. (1) (Arg, Urug): jíst, přesněji: nenasytně a hltavě se cpát; př.: *los adolescentes no comen, lastran*; (RAE). • (2) [Š: *comer; manducar*] (Arg, Urug): jíst; baštit; př.: *mira esa barra cómo lastra*; (RR).

lastre, m., viz: *lastrar(se)*; (RR).

lata, f. (1) desp. (Arg; Urug, Ven): šavle; pochva na šavli; př.: *a mí no me gusta andar con la lata a la cintura*; viz též: *latón*; (2) hanl. (Kost; Mex; Arg): jakýkoli ostrý předmět z kovu; př.: *es que no es cualquier hijo de madre el que puede andar con una lata que ha sido de un presidente de Méjico*; (AM, MM). (3) [Š: *cubo; balde*] (Mex): kbelík; vědro; př.: *me cargaron con una lata que pesaba mucho*; (4) (Kost): jakýkoli dopravní prostředek; př.: *hay que agarrar una lata hasta el centro y otra para la choza*; (5) **estar en las ~s** [Š: *no tener dinero*] (Kost; Kol, StřAm): nemít peníze; př.: *el Capitán Austerín dice que está en las latas que no tiene un cinco que no quiere una jarana nueva*; (AM, MM). (6) **meter mano en la ~**, viz: *mano*; (RR). • (7) f. (StřAm): šašek, komediant; (8) **dar ~** (Ven): kritizovat, odsuzovat, pohánět bičem, trestat; (9) (Arg): tyč, hůl na přivazování výhonků na vinicích na révovém loubím nebo na přichycení slámy na střeších domů na statcích; (MM). • (10) (Am): drznoun; (11) (Bol): kachna; ► lež; (12) (Kol): bambus, rákos; (13) (Ven): tyčka; (14) **~ de la basura** (Ven): popelnice; (15) **dar (buena) la ~ a una persona** (Ven; Chil): pořádně otravovat někoho; př.: *...de su vida sentimental no va a contar nada, porque me da lata que se metan*; (JD, BDE). (16) (Ven): dát někomu výprask; (17) **estar en la ~ /las ~as** (Am): být v pěkné bryndě, na suchu; (18) **meter ~** (Ekv): žvanit; (19) **ser una ~** (Ekv): být otravný; (20) **es una ~** (Ekv): to je nesmysl, to jsou žvasty; (JD).

latada, f. (1) (Arg): pobití latěmi; ■ Syn.: *latadura*; (MM, JD).

latadura, f. (1) (Arg): pobití latěmi; ■ Syn.: *latada*; (MM, JD).

latar, intr. (1) (Am): pokrýt plechem; (2) (Am): pobít latěmi; (JD).

latear, tr., i zvrat., hovor. [Š: *aburrir*] (1) (Chil; Arg, Ekv, Per, Portor, Urug, Am): obtěžovat, nudit, hodně mluvit, kecat, žvanit; (RAE, AM, MM, JD).

latente, adj. (1) (Am): přežívá v paměti, živý (o události aj.); př.: *está aún latente el recuerdo de sus virtudes*; (MM).

lateria, f. [Š: *hojalateria*] (1) (Andal., Am: Arg, Kub, Par): klempířství; (RAE, MM, JD). • (2) (Am): konzervy; zásoba konzerv; (JD).

laterío, m. [Š: *latería*] (1) (Mex; Am): několik plechovek od konzerv; (RAE, MM, JD).

latero, -ra, adj/subst. (1) [Š: *latoso*] (spíše v Am): otravný, protivný; otrava (o člověku), protiva; (MM). (2) m/f. [Š: *hojalatero*] (Andal., Am: Arg, Kub, Par, Urug; ne v Perú): klempíř; (RAE, AM, MM).

latida, f. (1) (Mex): psí ňafání; (JD).

latidero, m. (2) (Mex): psí ňafání; (JD).

latifundista, m. (1) (Am): majitel jedné či více velkých venkovských statků, farem; (MM).

latigada, f. (1) (Am): našvihání, výprask; (JD).

latigar, tr. (1) (Am): šlehat, švihat; (JD).

latigazo, m. (1) (Kub): taneční figura; (AM, MM).

látigo, m. (1) (Kol, Ekv, Hond, Per; Am): švihnutí, šlehnutí; (AM, MM, JD). (2) (Per; Arg, Urug): jezdec; (AM, MM, JD). (3) **salir al ~** (Chil): finiš, ukončit nějaký úkol; (AM, MM, JD). • (4) (Chil): dráha pro závody koní; (5) (Arg): druh zábavy, při které se v uzavřeném prostoru ovládá auto poháněné elektřinou, které jede nekontrolovatelně a poráží vše, co mu přijde do cesty; (MM).

latigudo, -da, adj. (1) (Chil; JižAm): o něčem pevném: měkké, pružné, ohebné; (AM). (2) adj. [Š: *hostigoso*] (Chil): vtíravý, dotěrný; (3) adj. [Š: *latoso*] (Chil): otravný, protivný; (RAE). • (4) bič s koženým páskem; (AM).

latigueada, f. (1) (Ekv, Guat, Hond, Per; Mex, Nik; Am): našlehání, našvihání; (AM, MM, JD).

latigear, tr. (1) (Arg, Kol, Ekv, Guat, Hond; Mex; Am): našlehat někomu; sešlehat někoho; (AM, MM, JD).

latiguera, f. (1) [Š: *latiguelo*] (Pan; Per): švihání; práskání bičem, výprask, našlehání; př.: *aquí ta el cholo que buscabas, cabrón; me pagaste la latiguera de mi hijo; ya tus bellaquerías no se oirán en la montaña*; (RR, AM, MM, JD).

latilla, f. (1) (Ekv): tříška; střepina; úlomek; př.: *la muchacha puso la ropa húmeda dentro del tarro que bullía, y atizó el fuego con chamizas y latillas de gradúa seca*; (RR).

latinazgo, m., despekt. [Š: *latinajo*] (1) (Chil): latinský výraz nebo fráze používaná v kastilštině; (RAE).

latino, adj. (1) **eso está ~** (Ekv): je toho moc málo, je to jak vzácné koření, je toho jak šafránu; (AM, MM, JD).

latir, tr/intr. (1) **~le a alguien algo**, hovor. [Š: *presentirlo*] (Ven; Mex, Urug): tušit, předvídat; mít předtuchu; předpokládat; **zdat se**; př.: *me late que no viene a eso que usted teme, compadre*; (RAE, RR, AM, MM, JD, BDE). • (2) (Ven): otravovat, obtěžovat; (AM, MM, JD). • (3) **en esto ~-te el propósito de (inf)**. (Ven): v tom tkví úmysl...; (JD).

latisueldo, m. (1) (Ekv): značně vysoký plat; (RAE).

lato, adj. (1) (Am): otravný; (JD).

latón, m. (1) [Š: *sable*] hanl. (Arg; Bol, Kol): šavle; př.: *daban entonces las armas pa defender los cantones, que eran lanzas y latones con ataduras de tiento*; (AM, MM). (2) (Kub; Portor, Per, Par, Urug, Arg; Am): kbelík; obzvláště na odpadky; vědro na praní prádla; př.: *llego a una parte oscura donde hay latones higiénicos de Salubridad y oigo que sale una canción de los latones de basura*; (RR, AM, MM, JD). • (3) (Bol, Kol; Arg, Par, Urug; Am): plechovka; (AM, MM, JD). • (4) (Am): žabikuch; (5) **~ de basura** (Am): nádoba na odpadky; (JD).

latonería, f. (1) (Bol): plechové zboží; obchůdek s klempířskými výrobky; př.: *con ruido de latonería y vidrios rotos, el coche queda con las ruedas al cielo*; (RR).

latonero, m. (1) (Kol): klempíř; (JD).

latoso, -sa, adj. [Š: *embustero*] (1) (Ekv): prolhaný, vytácející se člověk; (2) adj. [Š: *pedante*] (Ekv): domýšlivý člověk; ► který rád předvádí svou moudrost či učenost, ať už ji má či nikoliv; (RAE).

latrofacioso, m. (1) (Mex): vzbouřenec; (JD).

lauca, f. (← map. *laun*) (1) (Chil): u člověka i zvířat: pleš, plešatost, olysalost, lysost; (MS, AM, MM, JD).

laucadura, f. (← map.) (1) (Chil): pleš, plešatost, olysalost, lysost; ► přirozená nebo vyvolaná nějakou nemocí či nehodou; (MS, AM, MM, JD).

laucar, tr. (← map.) (1) (Chil): škubat chlupy nebo vlnu; (MS, AM, MM).

lauco,-ca, adj. (← map.) (1) (Chil): plešatý, lysý, olýsalý; (MS, AM, MM, JD).

laucón, m. (← map.) (1) (Chil): kulatá pleška na hlavě; (2) **a ~es**, adv. (Chil): špatně zastřižené vlasy; (MS).

laucha, f. (← map. *laucha* nebo *llaucha*) (1) (Arg, Bol, Chil, Par, Urug; Am): *Mus musculus*; ► myš; hraboš polní; (hlodavec); př.: *las bolsas de raciones tenían también galletitas, turrones, caramelos, así que las lauchas desfilaban por el rincón en donde estaban apiladas*; (AM, MM, JD, BDE). (2) hovor. (Arg; Am): vychytralec, lišák, lstivá osoba; **darebák**, **taškář**; (RAE, JD). • (3) **peor es mascar ~s** [Š: *peor es nada; menos de una piedra*] (Chil): lepší než nic; lepší než drátem do oka; př.: *hace rato que pasó para adentro con la Lucy; peor es mascar lauchas*; (RR). • (4) (Arg, Chil; Am): o člověku: hubený a drobných rysů; **hubeňour**; (AM, MM, JD). (5) (Arg, Chil): bezvýznamná osoba; (6) (Arg; Am): starý chlípík, proutník; (AM, MM, JD). (7) (Chil): v karetní hře *tenderete*: třetí z jakékoli barvy; (AM, MM). (8) (Chil): mezi klempíři: ocelový drát; (AM, MM). (9) m. (Arg, Chil, Urug; Kol): chytrák; (AM). (10) (Kol): znalý **terénu**, praktický; (AM, MM). (11) (Chil): vozík; (12) **aguaitar uno la ~** (Chil): s trpělivostí vyčkávat nějakou příležitost; (MS, AM, MM). • (13) **ser una ~** (Arg, Chil, Urug; Am): čiperná jako veverka, živá, plná energie; mít za ušima; ■ Var.: *lauchita*; (AM, MM, JD). • (14) **tiene cara de ~** (Am): má krysí obličej; (15) **aguaitar la ~** (Chil): čekat na svou příležitost; (16) **es una ~** (Am): ten má za ušima; (17) m. (Kol): zvěd; vůdce; stopař; (JD).

lauchar, intr., hovor. (1) (Chil): při některých sportech: hrát tím způsobem, že se čeká na příležitost dát gól, získat bod; (2) intr., hovor. (Chil): při některých sportech: převzít míč za zády obránců; (RAE).

lauchero, -ra, adj/subst. (← map.) (1) (Chil): hráč, který čeká na svou šanci (aniž by se plně zapojil do hry); (2) (Chil): nádeník, který pracuje s vozíkem *laucha*; (RAE, MS).

lauchita, f. (← map.) (1) (Chil, LaPlá): myška; (MS). • (2) (Chil): ženuška; (JD).

lauchón, m. (← map.) (1) (Chil): vyrostlý a hubený mladík; (MS).

laulao, m. (← arw/karib) (1) (Ven): druh sumce; ► *Silurus* sp.; (2) (Ven): hudba a tanec **indiánů** z Alto Orinoco; ■ Var.: *laulau*; (MS, AM).

laulau, viz: *laulao*; (MS).

laurel, m. (1) (Am): společné jméno pro mnoho druhů stromů, keřů a rostlin různých čeledí; existují různé varianty pro jejich označení: *laurel blanco, laurel cerezo, laurel comino, laurel chino, laurel de la sierra, laurel mocho* aj.; (MM).

laurelón, m. (1) (Mex): rostlina ze severního Mexika podobná vavřínu; (MM).

lause, m. (← angl. *louse*) (1) (Chil): veš; (MS, MM).

lautro, m. (← map. *lauchra*) (1) (Chil): koník, malý kůň; (MM).

lavacara, f., málo použ. [Š: *jofaina*] (1) (Ekv; Kol): umyvadlo; (RAE, AM, MM).

lavacarada, f. (1) (Ekv): umývadlo; (2) **~ de agua** (Ekv): umývadlo plné vody, voda z umývadla; (JD).

lavacho, m. (← map. *lavacha*) (1) (Chil): malá ropucha vyskytující se v Chile; (MM).

lavada, f. (1) (Am; Mex): praní; (MM, JD).

lavadedos, m. (1) (Mex): nádoba s vodou, která se pokládá na stůl a slouží k opláchnutí prstů; (RAE).

lavadera, f. (1) (Am): umývadlo; (JD).

lavadero, m. (1) (Am: JižAm, Guat, Mex, Nik): řečiště řeky nebo potoku se zlatonosným pískem, kde se rýžuje zlato; v Perú se užívá vždy výraz *lavadero de oro*; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Arg): prádelna; (3) (Mex): místo na břehu řeky, kde chudé ženy perou oblečení; (4) (Per): krajina, kde se sbírá zlatonosný písek; (MM). • (5) **su camisa va sola al ~** (Mex): jeho košile volá po mýdle; (JD).

lavadito, -dita, adj., viz: *lavado, -da*; (RR).

lavado, -da, adj/subst. (1) m. (Urug): prádlo, které donese zákazník do prádelny nebo k pradeně; (RAE). • (2) **~ (lavadito, -dita)**, adj. (Kub, Portor, Ekv): o míšenci: světlé pleti; o pleti míšence: světlá; př.: *sin ser un adonis, indio lavado, medio blanquito, las mujeres le ayudaron a vivir*; (RAE, RR). • (3) (Arg, Mex, Par, Portor; Am): domácí oblečení k vyprání nebo již vyprané; (MM, JD). • (4) **dar varios ~-os a una persona** (Am): vykoupat někoho; (5) **dar un buen ~ de cabeza a una persona** (Am): někomu pořádně umýt hlavu; ► vyhubovat; (6) **hacer el ~ de una cosa** (Am): opláchnout, omýt něco; (7) **hacerse un ~ ligero** (Am): trochu se opláchnout; (JD).

lavador, m. (1) (Guat, Arg; Par): umývadlo, lavor; (AM, MM, JD). (2) (Guat): umývárna; koupelna;

(AM, JD). • (3) (Mex): mýval; (MM, JD). • (4) (Am): mravencojed, mravenečník; (JD).

lavadora, f. (1) (Kol): konipas; ► pták z rodu konipasovitých; (AM, MM). • (2) (Am): praní; (MM).

lavagallo, m., i adj.: viz: *lavagallos*; (RR, AM).

lavagallos (lavagallo), m., i adj. (1) (Ven; Kol): silný a nekvalitní rum, šnaps, sprostý rum; př.: *no te ofrezco porque es un lavagallos, pero si quieres*; ■ Var.: *aguardiente lavagallo*; (RR, AM, MM, JD).

lavaje, m. (1) (Am: Arg, Chil, Par): umytí, vyprání, vypláchnutí; klystýr, výplach žaludku; (RAE, MM). • (2) (Arg, Chil, Par):

lavaloz(a), m. [Š: *lavavajillas*] (1) (Chil): prostředek na mytí nádobí; (RAE).

lavamanos, m. (1) (Kol, Ekv, Guat, Mex, Nik): umývadlo, lavor; (MM).

lavanco, m. (1) (Kub): druh stěhovavé kachny vyskytující se v loužích či lagunách; (MM).

lavanda, f. (← angl. *lavender*) (1) (Arg, Kol, Mex, Urug): levandule; levandulový parfém; (MS, MM).

lavandería, f. (1) (Kol): rýžoviště; (AM, MM, JD). (2) (StřAm, Chil, Mex, Per, Urug, Ven; Arg): prádelna; místnost, kde se umývá špinavé prádlo; (AM, MM).

lavandero, m. (1) (Ven): prádelna; (RAE). • (2) (Mex): mýval; (JD).

lavandina, f. [Š: *lejía*] (1) (Arg, Bol, Par, Urug): bělicí louh; (RAE).

lavaplatos, m. [Š: *fregadero*] (1) (Bol, Chil, Kol, Ven; Mex; Am): dřez, mycí stůl; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Arg): osoba, která zalévá květiny v hotelech, restauracích; (MM).

lavar, tr. (1) ~ **en/al seco** (Chil, Mex, Per): umývat nasucho; (BDE).

lavarropa, lavarropas, m/f. [Š: *lavadora*] (1) (Arg, Urug): pračka (na prádlo); (RAE, JD).

lavaseco, f. (1) (Chil, Kol): čistírna; (BDE).

lavativa, f. (1) (Ven): rozbití; zničení; zločin; př.: *los godos serán malucos, pero más lavativas han hecho los republicanos*; (2) **echar (una, alguna, la, mucha, tanta) ~**, i pl. [Š: *dañar*] (Ven): poškodit; uškodit; ublížit; př.: *vivían en la hacienda de un hombre malucho que les echaba muchas lavativas a los pobres negros y a todas las gentes*; (RR). • (3) (Ven): problém, trampota; (BDE).

lavativo, -sa, adj. (1) (Ven): nudný; mrzutý; (RR).

lavatorio, m. [Š: *jofaina*] (1) (Am: Arg:LaPla, Chil, Ekv, Per, Urug, Ven, Par): umyvadlo; prádelna; umývárna; př.: *llevaba un pijama celeste... y sobre el lavatorio había dejado un cigarrillo encendido*; (AM, MM, JD, BDE). (2) (Am): stůl s umyvadlem; mycí stůl; (3) (← angl. *lavatory*) (Am: Arg, Chil, Ekv, Per, Urug, Ven): toaleta; ► místnost pro vykonávání osobní hygieny; (RAE, AM, MM, JD).

lavatrastos, m. [Š: *fregadero*] (1) (Hond): dřez; (RAE).

lavavajilla, m/f. [Š: *lavaplatos*] (1) (Arg): myčka nádobí; (RAE).

lavaza, f. (1) (Bol, Kub, Chil, Per, Portor): napěněná voda, voda s rozpuštěným mýdlem vytvářející pěnu; v Mexiku se užívá vždy v množném čísle; (2) (Ekv): špatně dochucená polévka či vývar; (AM, MM).

lawn-tennis, m. (← angl. *lawn tennis*) (1) (Mex) tenis; (MS, MM).

lazada, f. (1) (Mex; Am): hození lasa, lasování; (MM, JD). • (2) **echar ~-as a una cosa** (Am): chytat lasem; (JD).

lazadera, f. (1) (Mex): laso; (JD).

lazador, m. (1) (Am): honák chytající do lasa dobytek; (JD).

lazar, tr. (1) (Mex, Nik): svázat; (MM). • (2) **ser de ~ y dar vuelta** (Mex): být od rány; ► pořádný chlap; (JD).

lazariento, -ta, adj./subst. (1) adj. (Arg, Mex, Nik; Am): malomocný; (MM, JD). • (2) m./f. (Am): malomocný; (JD).

lázaro, adj., dříve i subst., arch. [Š: *lazarino*] použ. ve Ven. (1) člověk trpící nemocí zvanou elefantiáza; ► nemoc projevující se nadměrným zvětšením některých částí těla, především dolních končetin a pohlavních orgánů, příčinou mohou být přetrvávající záněty a především paraziti z teplých krajů; (RAE). • (2) m. (Am): malomocný; (3) **estar hecho un ~** (Am): být úplný lazar; (JD).

Lázaro, m. (1) **mal de Lázaro**, viz: *mal*; (RR).

lazazo, m. (1) (Am): šlehnutí lasem; (MM, JD). • (2) (Am): hození lasa; (JD).

lazo, m. (1) (Guat, Hond; Mex): provázek; ► vyrobený z agáve; používá se v domácnosti k různým účelům; př.: *tuvo que quitarse la camisa para lavarse el pecho; de un lazo arrebató una toalla*;

(MM). (2) ~ **gotero** (Ven): smyčka na lase; př.: *este breve instante fue suficiente para que el potro corriera a defenderse otra vez ...; échale un lazo gotero*; (AM, MM). (3) **dar** ~ (Arg): uvolnit po zachycení zvířete smyčky na lase bez toho, aby se zapletly; př.: *todavía me quedan rollos por si se ofrece dar lazo*; (4) **ingerir (injerir) lazos (un/el lazo)** (Arg): spojit roztržené lano; ► spojením vláken; př.: *dimos agua a nuestros caballos, los bañamos, arreglamos nuestras prendas de trabajo, ingiriendo un lazo aquél a quien se le había cortado, cosiendo éste en un maneador*; (5) **lado del** ~, viz: *lado*; (RR). • (6) (Kub): taneční figura; (7) **es inútil poner el ~ al anca** (Bol, Per): nic, co by za to stálo; (AM, MM). • (8) **lo puso como ~ de cochino** (Mex; Bol): každá rada drahá; (MM, JD). (9) adj. (Mex): o člověku, který umí dobře vázat, přivazovat, spojovat; př.: *ponerlo como no digan dueñas*; (MM). • (10) **ir de** ~ (Kol): vést se pod paží; (11) **meter el ~ al pie** (Kol): nastražit léčku; (12) **es inútil poner el ~ al anca** (Bol): tady je každá rada drahá; (13) **lo puso como ~ de cochino** (Arg): pěkně ho zřídil; (14) **roer/sacarse el** ~ (Arg): šikovně se z toho dostat; (15) **tender el ~ a una persona** (Arg): nastrojit někomu léčku; (16) **y ni un** ~ (Mex): a nikdo si ani neškytne; (JD).

lea, f. (1) (Kub): holka, šťabajzna; (JD).

leader, m. (← angl. vůdce) (1) (Am): hlava, vůdce; ► být v čele nějaké politické strany, která vede ostatní v týmu, skupině; ■ Var: *líder*; (MM). • (2) (Am): eso; ► ve sportu; (MM, JD).

lebisa, f. (← arw/karib) (1) (Antil, Mex): trnucha jamajská; ► *Himantura schmardae*; (2) (Kub): kubánský strom; ► z čeledi vavřínovitých, s drsnou kůrou; jeho plody žere dobytek; (3) (Mex): kůže trnuchy (ryba), která se používá jako smirkový papír; ■ Var.: *lebisca, lebiza, levisa, libisa, liviza*; (MS).

lebisca, viz: *lebisa*; (MS).

lebiza, viz: *lebisa*; (MS).

lebrancha, f. (1) (Mex: Costa del Pacífico): Cípal hlavatý; ► ryba nadřádu kostnatí; ► asi 70 cm dlouhá, s plochou hlavou, krátkou tlamou a drobnými zuby; oči má napůl pokryté průsvitnou membránou, tělo má téměř válcovitý tvar, hřbet je nahnědlý, vyskytuje se hojně především ve Středozezemním moři a její maso a jikry jsou velmi ceněny; ■ Syn: *lebrancho*; (MM).

lebranche (lebrancho), m. (1) (Kol): *Mugil brasiliensis*; ► žije v pobřežních vodách Atlantického oceánu a ve slaných vodách u ústí řek; podobá se úhoři; (RR).

lebrancho, m. [Š: *mújol*] (1) (Kanár, Kub): Cípal hlavatý; ► ryba nadřádu kostnatí; ► asi 70 cm dlouhá, s plochou hlavou, krátkou tlamou a drobnými zuby; oči má napůl pokryté průsvitnou membránou, tělo má téměř válcovitý tvar, hřbet je nahnědlý, vyskytuje se hojně především ve Středozezemním moři a její maso a jikry jsou velmi ceněny; ■ Syn.: *lebrancha*; (RAE, MM).

lebrancho, m.: viz: *lebranche*; (RR).

lebrejear, intr. (1) (Dom: Santo Domingo): jít se bavit se ženou za peníze; (AM).

lebrero, m. (1) (Kub): strom s tvrdou kůrou, kompaktní, vláknitý a nažloutlý s tmavými pruhy; (MM).

lebrón, -ona (lebroncito, -ta), adj. vulg. (1) (Mex): chvástavý; drzý, machr; př.: *uno es lebroncito de por sí y no le cuadra que nadie le pele los ojos*; (RR, AM, MM). • (2) (Mex): vhodný, zručný, prospěchářský, vychytralý, mazaný, filuta, darebák, taškař; (AM, MM, JD). • (3) (Mex): osoba, kterou nelze snadno podvést; (MM).

lebroncito, -ta, adj., viz: *lebrón*; (RR).

lebruno, -na, adj/subst. (1) (Ven): o dobytku: bílé až nažloutlé barvy; (RAE). • (2) m. (Ven): mraky, které se objevují při svítání; ► výraz je typický pro nížiny; př.: *ya viene la aurora con los lebrunos del día*; (3) adj. (Ven): nažloutle bílá kráva; př.: *el madrinero, un todo lebruno, se detuvo ... y lanzó un bramido impresionante*; (RR).

leca piñata, m./f. (← it. *lecca pignatta*) (1) (LaPla): člověk, který jí velmi málo; (MS).

leco, -ca, subst/adj., hovor. (1) (Ven): velmi hlasité volání, nařikání, křik, *zahaekání, zaječení*; (RAE, AM, MM, JD). • (2) adj. (Mex): hloupý, bláznivý, bez rozumu, padlý na hlavu; trulant; (MM, JD). • (3) m. (Mex): trulant; (4) **dar/pegar un** ~ (Ven): zaječet; (JD).

lector, m. (← angl. *lecturer*) (1) (Am): odborný učitel, lektor na severoamerických univerzitách; (MM).

lecusa, f. (1) (Kub): zrnko, semínko; (AM).

lecuza, adj. (1) (Kub): označení pro různé druhy keřů a křovin žluté barvy; (MM).

lechada, f. (1) (Kub): drtivá porážka nebo vítězství; př.: *da Cuba lechada y nocao a Mexico en béisbol universitario*; (RR). • (2) (Mex): dojení; (3) **dar ~ a la casa** (Mex): obílit, nabílit dům; (JD). • (4) (Arg): mléko; př.: *la mulata, que preparaba la lechada para el mate...*; (BDE).

lechar, tr/intr. (1) intr. (Ekv; Chil, StřAm; Per): o samičkách některých domácích zvířat: dávat mléko; (AM, MM, JD). (2) (Ekv): o chovu některých zvířat: sát mateřské mléko; (3) tr. (Hond, Mex; StřAm): bítit vápnem; (RAE, AM, JD). • (4) tr. (Hond, StřAm; Kol, Ekv, Chil, Arg; StřAm): dojit; podojit; př.: *para que no quede vaca sin lechar, para todo aquello que significa entrada de dinero*; ■ Var.: *lechiar* vulg. en Argentina (AM, MM, JD). (5) tr/intr. [Š: *blanquear*] (Ekv; StřAm, Mex): bělit; čistit; př.: *y apenas comenzó a lechar la laguna, había salido de la choza, loma arriba*; (RR, AM, MM). • (6) (StřAm, Kol, Ekv): mít dostatek; produkovat mléko; (AM, MM). • (7) (Am): kojit; (JD).

lechazo, m. lid. (1) (Ven): šťastná náhoda, klika, štístko; (RAE, JD). • (2) ¡**qué** ~! (Ven): to je klika!; (JD).

leche, f., hovor. (1) (Ekv, Salv, Ven): příznivý osud; (2) **tener** ~, (Arg, Hond, Nik, Urug): mít štěstí; (RAE). • (3) [Š: *suerte*] (Per; Mex., Kost, Urug, Arg; Chil, Ven; StřAm, Par, Am): štěstí, štístko, klika; př.: *¿ves esta cicatriz? y él no se hizo nada, no es justo, ¡tiene una leche!*; *tuvo la buena leche de no viajar en el avión accidentado*; (MM, JD, BDE). (4) ~ **de María**, viz: *María*; (5) ~ **(de) tigre** (Ekv): alkoholický nápoj; ► vyráběný z vajec smíchaných s mlékem a pálenkou; (6) ~ **dormida** (Kost): horké mléko s cukrem a dalším kořením; př.: *acostumbran a traerles a sus enfermos las comidas más típicas: mazamorra, leche dormida*; (RR). • (7) (Bol): kaučuk, elastická guma; (AM, MM). • (8) (Am): označení pro velké množství rostlin, které mají mléčnou mizu jako *leche de perra, leche de vaca, leche de venus, lechemaría, lecheprieta, lechemiel* aj.; (9) (Arg, StřAm, Mex, Per, Urug): nádoba na mléko; (MM). • (10) ¡~! (Am): hernajs!; (11) ¡~**-es**! (Am): to jsou kecy!; (12) ~ **adulterada/aguada** (Am): ředěné mléko; (13) ~ **de apoyo** (Am): večerní mléko; (14) **como una** ~ (Am): jako máslo, měkkoučký, jen se rozplývá (o pokrmu); (15) **dar ~-es a una persona** (Am): štvát někoho; (16) **la vaca/cabra de mi vecina más ~ da que la mía** (Am): sousedova kráva více mléka dává; (17) **estar en** ~¹ (Am): být nezralý; (18) **estar en** ~² (Am): být klidný; ► o moři; (19) **estar en** ~³ (Am): mít mléko na bradě; (20) **está con la ~ en los labios** (Am): ještě mu teče mléko po bradě; (21) **estar de mala** ~ (Am): být naštvaný; (22) ~ **evaporado** (Am): mléko v prášku; (23) ~ **de gallina/de pájaro** (Am): snědek; ► rod jednoděložných rostlin z čeledi hyacintovité; (24) ~ **higienizada** (Ekv): pasterizované mléko; (25) ~ **homogeneizada** (Am): egalizované mléko; (26) ~ **malteada** (Kub): mléčný koktejl; (27) **mamar una cosa con la ~** (Kub): mít něco v krvi od narození; (28) ~ **de manteca** (Kub): podmáslí; (29) ~ **maternizada** (Kub): kravské mléko pro kojence; (30) **nada de esa** ~ (Kub): žádné takové věcičky; (31) **pedir ~a las cabrillas** (Kub): chtít hodinky s vodotryskem; (32) **ser** ~ (Kol): být krkoun; (33) **tener mala** ~ (Mex): mít pech; (34) **menuda** ~ **tiene** (Mex): ten je jako z divokých vajec; (35) ~ **de tigre** (Kol): utrejš; ► o silné kořalce; (36) **a toda** ~ (Kub): moc prima; (37) ~ **de los viejos** (Kub): šťávička (o víně); (JD).

lecheada, f. (1) (Arg): dojení; (MM, JD).

lechar, tr. (1) (Chil, Kost, Per; Arg): dojit; (MM, JD). • (2) (Per): dávat mléko; (JD).

lechecillo, m. (1) (Kub): nádoba na mléko; (2) (Portor): rostlina používaná v medicíně jako lék proti horečce; (MM).

lechera, f/adj. (1) (Par, Arg; Mex; Guat, Urug; Am): dojná kráva; (RR, AM, MM, JD). • (2) adj. (Arg, Bol, Kol, Dom, Mex, Pan, Par, Nik, Ven): výnosný obchod; př.: *vaca lechera*; (MM). • (3) f. ~ **amarga** (Am): Vítod větší; ► rostlina z čeledi Vítodovité; (JD).

lechear, intr. (1) (Ven): smlouvat; handrkovat se; (AM, MM, JD).

lechería, f. (1) (Arg, Mex): podnik, kde se podávají nápoje nebo zákusky vyráběné na mléčném základu; (RAE, MM). • (2) (Arg.): mléčný bar; ► podnik, kde se podávají převážně nealkoholické nápoje a zákusky; př.: *no vayas a lecherías a tomar café con leche*; (RR). • (3) (Kol, Ven, Mex; Am): lakota, krkounství; (MM, JD). (4) (Kol, Chil): krávin; (MM).

lecherillo, m. (1) (Mex): obsahující mléčnou šťávu; (MM).

lechero, -ra, adj/subst. [Š: *suertero*] (1) adj. (Kost, Kub, Hond, Nik, Ven; Bol, Chil, Mex, Pan, Dom; Cibao, Per; Am): mající štěstí, šťastný, klikařský, mající kliku; (RAE, AM, , MM, JD). • (2) m. (Ekv): strom *Euphorbia latassi*; ► s mléčnou mizou; z jeho dřeva staví indiáni své chýše; (3) adj/subst. (Kost; Nik, Am): šťastlivec, klikař; člověk, který umí využít situace; př.: *no le pasó nada al muy lechero*; viz též: *leche*; (RR, JD). • (4) m. (Chil): dojič; dojný přístroj; (AM, MM). • (5) adj. (Am): vše spojené s produkcí mléka; (6) (Kol, Mex, Ven): ubohý, bídný; nešťastný; (7) (Kub, Portor): prospěchář; (8) m/f. (Am): obchodník s mlékem; (9) (Am): stromy či rostliny s mléčnou

mízou; ● (10) adj. (Am): krkounský; vyžíračný; (11) **es un** ~ (Am): ten má kliku; (12) m. (Am): krkoun, vyžírka; (13) (Kub): courák; ► vlak; (JD).

lecherón, m. (1) (Arg): kaučukovník; (MM). ● (2) (Mex): papája melounová, strom melounový; ■ Syn.: *curupí*; (MM, JD).

lechiguana, f. (← kič. *lachiguana*) (1) (Arg, Bol, Per, Urug): vosy; (MM). (2) (Arg, Bol, Per; LaPla): plástev této vosy; (MM). (3) (LaPla): štěstí; ■ Var.: *chiguana, lachiguana, lachihuana, lechihuana, llachiguana, llachihuana*; (MS).

lechihuana, viz: *lechiguana*; (MS).

lechillo, m. (1) (Mex): *Carpinus caroliniana*; ► velký strom vyskytující se v Mexiku; (MM).

lechina, f. (1) [Š: *varicela*] (Ven): plané neštovice; př.: *bajo ningún pretexto deben ir nunca a Caracas, ni a cualquier otro lugar poblado, donde pueden coger el sarampión, la tos ferina, la difteria o la lechina*; (RAE, RR).

lechón, m. (1) (Kub): ramlice; ► o ženě; (2) **es una ~-na** (Kub): má děti jako smetí; (JD).

lechona, f. (1) (Kol): typické jídlo; ► samice mladého vepře plněná a pečená na ohni; (BDE).

lechnería, f. (1) (Kol): typické jídlo; ► samice mladého vepře plněná a pečená na ohni; (BDE).

lechosó, -sa, adj/subst. [Š: *suertero*] (1) adj./m. (Ven): mající štěstí, šťastný, klikařský, klikař; (AM, MM, JD). (2) m. [Š: *papayo*] (Hond, Dom, Ven; Kol, Portor; Am): papája melounová; ► strom z čeledi papájovitě (lat. *caricaceae*), rostoucí v teplých zemích, má vláknitý, nepříliš pevný, stonek, bohatý na latex obsahující jistý enzym, který se smíšený s vodou používá k měkčení masa; (MM, JD). (3) f. [Š: *papaya*] (Dom, Ven; Portor, Kol; Am, Antil): dutý plod stromu *papayo* (viz.), oválného tvaru, uvnitř jsou semínka a žlutá, dužnatá část plodu, podobající se melounu, je sladká a ještě z nezralé se z ní vyrábí velmi ceněná zavařenina; (RAE, MM, JD, BDE). ● (4) m/f. (Mex): obecné označení stromů či keřů, jejichž stonek nebo výhonek produkuje šťávu bělavé barvy připomínající mléko, obecně žíravého charakteru; (MM).

lechupear, intr. (1) (Per): ponocovat; mít noční štafl (o taxikáři); (MM, JD).

lechuceo, m. (1) (Per): ponocování; (MM).

lechucero, -ra, adj/subst. (1) (Ekv, Per): noční taxikář; ► ten, který pracuje výhradně v noci; (RAE, MM, JD). ● (3) adj. (Per): ponocující; (MM, JD). (4) m. (Per): noční taxík; (MM, JD).

lechudo, -da, adj. (1) (Arg): dávající hodně mléka, hodně dojící, rostlina poskytující mléčnou šťávu; (2) (Arg, Mex): klikařský, mající kliku; (AM, MM, JD).

lechuga, f. (1) (Portor, Kub): bankocentle; ► bankovka; (AM, MM, JD). ● (2) (Mex): označení pro různé vodní rostliny rodu *Pistia* s listy seskupené podobně jako hlávkový salát; (3) ~ **de mar** (Nik; Portor): chaluha; (MM, JD). ● (4) ~ **americana** (Portor): čekanka; (5) **como** ~ (Chil): jako prase v žitě; ► spokojený; (6) **como una** ~ (Chil): děvče jako lusk; ► o hezkém děvčeti; (7) ~ **de mar** (Chil): chaluha; (8) **es más fresco que una** ~ (Chil): je drzý jak štěnice; (9) **esa** ~ **no es de su huerto** (Portor): to nemá ze své hlavy; (JD).

lechugar, intr. (1) (Per: Lima): pracovat v noci; ► u řidičů veřejné dopravy; (AM).

lechugeo, m. (1) (Per: Lima): práce v noci; ► u řidičů veřejné dopravy; (AM).

lechugero, -ra, adj. (1) (Ekv, Per): noční tulák; (2) (Per: Lima): auto vyrobeno pro noční práci; (3) (Per: Lima): řidič nočního vozu; (AM).

lechuguilla, f. (1) (Kol, Kub, Mex): vodní rostlina podobná salátu, která se nachází v lagunách; (2) (Kost, Guat): rostlina; (3) (Mex): druh agáve; (MM, BDE). (4) (Mex): provaz nebo šňůra vyrobená ze stočeného vlákna těchto rostlin a slouží jako neodmyslitelná součást nástrojů mexických jezdců; (MM).

lechuza, m/f., hovor. (1) (Urug): na zásobovacím trhu: zprostředkovatel; (2) m/f., despekt., hovor. (Urug): čmuchal, slídlil; funebrácký vůz; funebrák; dryáčnice; př.: *vieja lechuza*; (RAE, JD). ● (3) f. (Chil): rána vedle (v dolech); (4) (Kub Mex): šlapka, kurva; (AM, MM). (5) (Ven): vozík; (AM). ● (6) f. (Chil): špatný zásah (v dolech); (7) (Mex): albín; (MM). ● (8) (Am): chmaták; (9) (Mex): dorota; (10) **parece una ~ de campanario** (Mex): je šeredná jak noc; (JD).

lefio, -fia, adj. (1) (Mex: Chihuahua): hloupý, naivní; (AM).

lega, f. (1) (Pan): samička zpěvných ptáků; (AM, MM).

legajar, tr. (1) (StřAm, Kol, Chil, Ekv; Mex; Am): svázat do fasciklů; (AM, MM, JD).

legal, adj. (← angl. *legal*) (1) [Š: *sobresaliente*] (Kol; Per): skvělý; výborný; v Huánucu (Peru) nemá ostrý přízvuk, nýbrž těžký; př.: *estuvo bien legal*; (RR, AM, MM). ● (2) (Mex; Kub): spravedlivý, poctivý, čestný, správný; (MM, JD). (3) (Am): právní, vztahující se k právu; (MM). ● (4) **adquirir**

fuerza ~ (Per): nabyt moci zakona; **(5) por los cauces ~-les** (Per): zakonne, legalne; pravnı cestou; (JD).

legislación, f. **(1) ~ caminera** (Arg): silnicni, dopravnı řad; (JD).

legislatura, f. **(1)** (Arg, Mex, Per, Portor; Am): poslanecká sněmovna; v Mexiku se užíva výrazu *congreso*; (AM, MM, JD).

legista, adj/subst. **(1)** (Arg, Kol, Mex, Par; Am): viz: *médico legista, forense*; ► lékař, který se zabývá soudni medicinou; (RR, MM, JD). • **(2)** (Am): právník, znalec zakona; (JD).

legua, f. **(1) en la ~** (Mex): támhle; na blíže neurčeném místě; př.: *de Mexico me llamaban los amigos: que andaba haciendo en la legua, perdiendo el tiempo, desperdiciando oportunidades*; (RR). • ~ **corralera** **(2)** (Kub): zastaralá míra povrchu; (AM, MM). • **(3) ~-as y ~-as a la redonda** (Arg): široko daleko; **(4) en diez/ muchas ~-as a la redonda** (Arg): široko daleko; **(5) tragar ~-as** (Arg): polykat kilometry; **(6) por todas partes hay una ~ de mal camino** (Arg): není růže bez trní; všechno má své ale; (JD).

leguaje, m. **(1)** (Per): příspěvek pro poslance na služební cesty; **(2)** (Per; Mex, Nik; Am): vzdálenost v mílich; (AM, MM, JD).

leguario, m. **(1)** (Bol, Chil): rozcestník, ukazatel vyrobený z kamene pro určení vzdálenosti; vojenský kámen; (AM, MM).

leguleyo, -ya, adj/subst. [Š: *discutidor*] **(1)** m/f. (Nik): diskutér; člověk, mající zálibu v diskuzích a hádkách; **(2)** (Nik): člověk, který dělá neoprávněné zásahy u soudu; (RAE).

leída, f. **(1)** (StřAm, Kol, Chil, Guat, Ven): četba; př.: *lo aprendió de una leída*; (AM, MM).

leirén, viz: *lerén*; (MS).

leit-motif, viz: *leit-motiv*; (MS).

leit-motiv, m. (← něm.) **(1)** (Chil): hlavní myšlenka (hudební); ■ Var.: *leit-motif*; (MS).

lejazo, adv., hovor. [Š: *lejote*] **(1)** (Ven): velmi daleko; (RAE).

lejecitos, adv. [Š: *lejitos*] **(1)** (Mex): trochu daleko; (RAE).

lejísimo, adv. [Š: *lejísimos*] **(1)** (Arg, Kub, Mex, Urug): velmi daleko; (RAE).

lejos, adv. **(1) de más ~ que nunca** (Ven): zdaleka; (AM, MM). • **(2)** (Arg): hodně, s náskokem; př.: *ganar desde lejos; ganar de lejos; ganar lejos*; (MM, JD). • **(3) al/ a los ~** (Am): dodaleka; **(4) de ~** (Am): z dálky, zdaleka; **(5) desde ~¹** (Am): už z dálky; zdáli, zdaleka; **(6) desde ~²** (Arg): o hodně; **(7) ganar desde ~** (Arg): vyhrát zdaleka s velkým náskokem; **(8) y ~ de eso** (Arg): a naopak, a místo toho; **(9) estoy muy ~ de pensarlo** (Arg): naprosto si to nemyslím; jsem dalek toho, abych si to myslel; **(10) está tan ~ uno del otro como el cielo y la tierra** (Arg): to je jako nebe a dudy; **(11) la calidad está muy ~ de convenir** (Arg): jakost naprosto nevyhovuje; **(12) están muy ~ de hallarse borrachos** (Arg): do opilosti mají daleko; **(13) eso me está ~** (Arg): to mi je vzdáleno, toho jsem dalek; **(14) no ir muy ~** (Arg): nepřivést to daleko; **(15) para no ir más ~** (Arg): abychom dlouho nehledali, tak zrovna například...; **(16) eso, sin ir más ~** (Arg): třeba hned tohle; př.: *ayer, sin ir más lejos*; **(17) de más ~ que nunca** (Arg): z velké dálky; **(18) ni de ~** (Arg): ani zdaleka; ► ne; **(19) ~ nuestro** (Am): daleko od nás; **(20) tomar una cosa de más ~** (Am): vzít něco od Adama; (JD). • **(21) por ~** (Chil, LaPla): hodně, velice; (BDE).

lejote(s), adv., hovor. **(1)** (Ven; Am): velmi daleko; př.: *muy lejos de casa*; (RAE, JD).

lejura(s), f., pl. (Kol, Ekv, Arg; Am) **(1)** velmi vzdálená část, velká dálka, dálava; zapadlé místo, končiny; př.: *es una lejura*; (RAE, MM, JD).

leke, m. (← keč.) **(1)** (Bol): úder pěstí do tváře; (MS).

lekero, m. (← keč.) **(1)** (Bol): bitkař; ► dává dobré údery pěstí; (MS).

lele, adj. **(1)** (StřAm, Chil): přihlouplý, přiblblý; zmatený; (AM, MM).

lembé, m. **(1)** (Dom: Santo Domingo): kudla; (AM, MM, JD).

lembo, m. **(1)** (Kol): rostlina s velkými listy s chloupky; (MM).

lempira, m/f. **(1)** (Hond): měna v Hondurasu; (AM, MM, BDE).

lembo, -pa, adj. **(1)** (Kost): o ptácích z druhu kurovití: tmaví, s černým peřím; (AM, MM). **(2)** adj/subst. (Kost): o člověku: snědý, tmavovlasý; (RAE). • **(3)** (Kol): velký, disproporční, neúměrný, velikánský; **(4)** m. (Kol, Ekv: Esmeraldas): kousek, kus, kusanec; (AM, MM, JD).

lenca, m. **(1)** (Hond): indiáni, kteří v malých skupinách žijí na severovýchodě Hondurasu; **(2)** (Hond): jazyk těchto indiánů, který je podle lingvistů příbuzný jazyku máyů; (MM).

lenco, -ca, adj. **(1)** (Hond): koktavý; (AM, MM, JD).

lengón, -na adj/subst. (1) adj. (Mex; Kol): drzý, hubatý; (AM, MM). • (2) (Am): tlachavý; (3) m/f. (Am): tlachal; (JD).

lengua, f. (1) ~ **de trapo** (Kub, Urug): drzý, prostořeký člověk; (2) ~ **de vaca**¹ (Kub): rostlina z čeledi liliovitě (lat. *liliaceae*), původem z Afriky, s dlouhými, plochými a masitými listy zelené barvy a bílými květy, jejími plody jsou bobule červené barvy; (3) **aflojar la ~**, hovor. [Š: *irsele la lengua*] (Kub, Ven): přehodit se; uřeknout se; říct něco, co člověk neměl v úmyslu; (4) **darse la ~ dos o más personas**, [Š: *congeniar*] (Kub): shodnout se, být duševně spřízněni; (5) **ser alguien ~ sucia**, hovor. (Arg): používat sprosté, vulgární výrazy; (6) **tener alguien la ~ sucia**, hovor. (Kub, Urug, Ven): používat sprosté, vulgární výrazy; (7) **tener que sujetarse, tragarse, alguien la ~**, hovor. [Š: *morderse la lengua*] (Kub): náhle se zarazit v řeči a nedokončit větu; (RAE). • (8) (Kub, Mex; Guat; Per): jazyk afrických černochů či amerických indiánů, *hablar en quechua*; ► užití kečuánštiny; ► tento výraz se používá v kontrastu s kastilskou španělštinou; př.: *Manolo les pidió que cantaran algo antes, en castellano, no en lengua*; (AM, MM). (9) **batirle la ~ a alguien** (Chil): mluvit k někomu dlouho; pomlouvat ostatní; př.: *lo único que le cagaba era el gil engominado que le batía la lengua*; (10) **en media ~** (Arg; Urug): v narážkách; př.: *insistió con sus palabras en media lengua*; (11) **morderse (sangrarse) la ~** (Mex): ironicky: měl bys dělat sám to co radíš ostatním; př.: *te sangras la lengua, compañero*; (12) **tener la ~ pelada** (Arg): příliš mnoho mluvit; (13) **volar ~** (Guat, Kost): ztratit řeč; mluvit; př.: *hay que ver lo bueno que es para volar lengua el Ayudante*; (14) ~ **de vaca**² (Kub): keř; ► s velkými a tvrdými listy, které se používají k výzdobě, či v lektvarech pro štěstí; (RR). • (15) (Am): výraz pojící se s ostatními slovy k pojmenování různých rostlin; ~ **de vaca**; ~ **de buey**; ~ **de ciervo**; ~ **de venado**; ~ **de perro**; ~ **de perico**; (16) ~ **larga**; ~ **de trapo**: ukecanec; (17) ~ **sucia**: pomlouvačný; (MM). • (18) ~ **de buey** (Mex): majoránka; ► marihuana; (19) ~ **canina/de perra** (Mex): užanka lékařská; ► statná dvoudomá rostlina dorůstající výšky až 1 metru; (20) ~ **cargada** (Mex): potažený, povlečený jazyk; (21) ~ **cerval/cervina/de ciervo** (Mex): jelení jazyk celolistý; ► kapradina; (22) ~ **de lobo** (Mex): pilát italský; (23) **dar ~** (Dom): pomlouvat; (24) **dar a la ~** (Mex): mlít páte přes deváté; (25) **le da sin descanso a la ~** (Dom): jazyk se mu nezastaví; (26) **da suelta a la ~** (Dom): pouští si jazyk na procházku; (27) **no diga la ~ lo que pague la cabeza** (Dom): neříkej, co by tě mohlo mrzet; (28) **desatar/destrabar la ~ a una persona** (Dom): otevřít někomu ústa; ► přimět někoho, aby mluvil; (29) ~ **larga** (Am): otevřhuba; klepař; (30) **largo de ~** (Am): upovídáný, užvaněný; (31) **de ~ en lengua** (Am): od úst k ústům; ► letět; (32) ~ **sucia** (Am): klevetník, pomlouvač; (33) **suelto de ~** (Am): tlachavý; (34) **tener la ~** (Am): držet jazyk za zuby; (35) **¡tente ~!** (Am): jazyk za zuby!; (36) **tener la ~ afilada** (Am): mít břitký jazyk, mít jazyk jako meč; (37) **tener la ~ gorda** (Am): mít těžký jazyk, sotva plést jazykem; ► v opilosti; (38) ~ **de trapo** (Am): kecal, žvanil, tlachal; (39) **lo que se le viene a la ~** (Am): co mu slina na jazyk přinese; (40) ~ **de víbora**¹ (Am): hadinec; ► léčivá dvouletá rostlina z čeledi brutnákovitých; (41) ~ **de víbora**²/**viperina** (Am): zmije (o člověku); (JD).

lenguachuta, adj. (1) (Bol): koktavý; (AM, MM, JD).

lenguado, m. (1) (Portor): udušení hovězího dobytka v důsledku pití kontaminované vody; (AM, MM).

lengualarga, adj./m. (1) (Kub): upovídáný; (2) (Kub): mluvka; (JD).

lenguarada, f. (1) (Ven): skupina nesrozumitelných či spolu nesouvisejících slov, např.: dětské žvatláni; (RAE).

lenguaraje, m. (1) (Am): brebentění; (JD).

lenguarico, -ca, adj/m. (1) (Mex): drzý, hubatý; (AM). • (2) (Mex): žvanil; (JD).

Lenguas, m., pl. (1) (Arg, Par): indiáni na území el Chaco v Paraguayi, kteří žili rozděleně ve skupinách na jihu Obratníka Kozoroha; měli několik pojmenování: *guanás, sanapanás, angaités, enimagás a macás*; etnografové je však pojmenovávají spíše jako *sujines* nebo *mascoi*; (2) jazyk či dialekt těchto indiánů; (MM).

lenguazo, m. (1) (Guat): klep, drb; osočení, křivé nařčení; (AM, MM, JD).

lengüeta, adj/subst. (1) (JižAm; Am): mluvka; (MM, JD). (2) (Am): jazyk u bot; (3) (Mex): ozdobně šitá spodnička; (MM).

lengüetazo, m. [Š: *chismorreo*] (1) (Salv): pomlouvání, drbání; (RAE). • (2) (Am): mít rychlý jazyček; mrskání jazykem; ► u zmije; př.: *la víbora empezó a dar lengüetazos*; (MM, JD). (3) olíznutí; (MM). • (4) **dar ~-os** (Am): mrskat jazykem; (JD).

lengüeteada, f. [Š: *chismorreo*] (1) (Salv; Am): pomlouvání, drbání; tlachání; (RAE, JD).

lengüetear, intr., hovor. [Š: *chismorrear*] (1) (Kub): pomlouvat, drbat, roznášet klepy; **tlachar**; (RAE, JD). • (2) [Š: *charlar*] (Arg): povídat si; (RR). • (3) (Am): dát si něco na špičku jazyka; (4) olíznutí; (5) mluvit hodně a nesmyslně; (MM).

lengüeteo, m. (1) (Antil): vystrčení jazyka; (AM).

lengüetería, f., pl. (1) (Dom: Santo Domingo; Am): drby, pomluvy, klepy; (AM, MM, JD).

lengüetero, -ra, lengüetón, adj/subst., hovor. (1) (Ven; Am): roznášející klepy, pomlouvající; upovídáný; klepařský (RAE, AM, JD). • (2) m. (Am): klábosil; (3) (Am): klepař; (JD).

lengüín, adj./m. (1) adj. (Kub): ukecaný; (2) m. (Kub): kecal; (JD).

lengüino, -na, adj./m. (1) adj. (Dom: Cibao; Kub): ukecaný; (AM, JD). • (2) m. (Kub): kecal; (MM, JD).

lengüisucio, -a, m. (1) (Mex, Portor): žvanil, nevymáchaná huba; (AM, MM, JD).

lenguón, -na, adj./sust. (1) adj. (StřAm, Kol, Ekv, Mex; Per; Am): upovídáný; (AM, MM, JD). • (2) adj. (Am): klepařský; (3) m/f. (Am): treperenda; (4) (Am): klepna; (JD).

lente, m/f. (1) **~s para el sol** (Chil): sluneční brýle; (2) **tírar el** (nebo: **la**) ~ (Arg): pozorovat; podívat se; př.: *tírarle el lente a las minas*; (3) **volar** ~ (Guat): dívat se; př.: *el guía hablaba con voz monótona, nadie dijo nada, todo el mundo callado, volando lente*; (RR).

lentear, intr. (1) (Per): vejrat, čumět; (JD).

lenteja, m/f., despekt., hovor. (1) (Urug): v dětském jazyce: osoba, která nosí brýle; (RAE). • (2) (Mex): mrňous; (3) ~ **acuática/de agua** (Mex): okřehek; ► rod jednoděložných rostlin z čeledi áronovité; vodní květ; (JD).

lentejuelar, tr. (1) (Mex): flitrovat, našívat flitry; (RAE).

leña, f. (1) **hacer** ~, hovor. (Kost; Arg): rozbít, rozdrtit, rozdrobit na prach; **rubar dříví, dřevo**; (JD).

(2) (Per): s převahou zvítězit v nějakém souboji, v zápase; (3) **hecho** ~, adj., hovor. [Š: *hecho*

alheña] (Kost, Kub, Hond, Nik, Portor, Ven): unavený, zmožený prací, námahou, atd.; (4) ~ **de**

oveja, f. (Arg; Urug): suchý ovčí trus, který slouží k rozdělování ohně; (AM, MM, JD). (5) ~ **de**

vaca, f. (Arg, Urug): suchý kravský trus, který se používá jako palivo; (RAE). • (6) ~ **de raja**

(Ekv): naštipané dříví; (7) ¡~! (Arg): sakral!; (8) ¡~ con ellos! (Arg): ať jdou k čertu!; (9) **dar** ~ **a una**

persona (Arg): dát někomu výprask; (10) **del árbol caído todos hacen** ~ (Arg): když dub padne,

každý třísky sbírá; (11) **me hicieron** ~ (Kub): úplně mě roznesli; ► při zkoušce; (12) **hacer** ~

(**menuda**) (Kub): štípat dříví; (JD). • (13) **hacer** ~ **del árbol caído** (Chil, Mex): zneužít cizího

neštěstí; př.: *no se trata de hacer leña del árbol caído, pero resulta difícil emprender como alguien que... no haya sabido relatar una historia mucho más simple...*; (BDE).

leñar, leñatear, tr. (1) (Arg, Mex: Tabasco; Kol): štípat dříví; (MM, JD).

leñateada, f. (1) [Š: *paliza*] (Kost): výprask; př.: *mi tata en aquellos tiempos me hubiera dado sencillamente una leñateada*; (RR).

leñatear, tr. (1) (Kol): sbírat dříví na poli; (RAE, AM, MM).

leñateo, m. (1) (Kol; StřAm): sklad s dřívím; (AM, MM); • (2) (Kol): štípaní dřeva; (JD).

leñatero, m. (1) (Arg, Urug): prodavač dříví; (2) (Arg, Urug): člověk s oprávněním krájet dříví; (MM). • (3) (Arg): dudek; (JD).

leñazo, m. (1) (Kub, Ven): morální, psychická újma; (2) (Kub): v baseballu: tak silné odpálení míčku, že obvykle vyletí mimo vyznačenou plochu hřiště; (RAE). • (3) (Mex): silný úder polena, dřeva; (MM).

leñear, intr. (1) (Kol): štípat dříví; (JD).

león, m. [Š: *puma*] (1) (StřAm, Kol, Per, Ven; Am; Chil, LaPla): puma; *Puma concolor*; ► velká americká kočičí šelma; ■ Syn.: *León americano*; (MM, JD, BDE). (2) m. (Chil): hra pro dva, kdy první má čtrnáct figurek nebo kamínek, které se nazývají *psi* a druhý jen jeden, který se nazývá *lev*, pokud psi obklíčí lva v té části hrací plochy, která představuje jeho dům nebo na jiném místě, vyhrál, ale pokud lev sežere většinu psů, ti pak prohrají; (AM, MM). (3) ~ **miquero/monero** m. (StřAm, Mex): savec z čeledi lasicovití (lat. *mustelidae*); ► je masožravý, má širokou hlavu, tupý čenich, krátké zaoblené uši, velké oči, protáhlý krk, ohebný a protáhlý trup s krátkými končetinami vyzbrojenými nezatažitelnými, silnými a zahnutými drápy, má krátkou srst, která je na hřbetě, ocase a tlapkách černá a na hlavě šedá, žije na stromech i na zemi; *yaguarundi* (MM, JD); ■ Syn.: *yaguarundi* (NET); (RAE). • (4) ~ (**leoncillo**), m. (Mex; Nik, Kost, Kol a další): puma; (RR). • (5) (Mex): o člověku, který přehnaně o něčem vypráví; př.: *¡cómprame un león!* (AM, MM). • (6) (StřAm, Mex): *León monero* (*Yaguarundi*); ► malá kočka příbuzná pumě žijící v Jižní a Střední

Americ; (MM). • (7) ¡~! (Kub): ¡hele, vole!; (8) **cómprate un ~** (Mex): nehoupej nás; (9) **echar a ~-es** (Mex): roztráskat na cucky; (10) **está hecho un ~** (Mex): zuří jak tygr; (11) **~ marino** (Mex): lachtan, lvoun; (12) **no es tan bravo/fiero el ~ como le pintan** (Mex): čert není tak černý, jak ho malují; (JD).

leona, f. (1) (Chil; Mex): dorota; ■ Var.: *liona*; (AM, JD). • (2) (Chil): čurbes; (MM, JD).

leoncillo, subst., viz: *león*; (RR), (1) (Bol): uistiti, tití; ► malá americká opička s čupřinou; ■ Syn: *leoncito*; (MM, JD). (2) (Guat): Yaguarundí; ► malá kočka příbuzná pumě žijící v Jižní a Střední Americe; (MM).

leoncito, m. (1) (Bol): uistiti, tití; ► malá americká opička s čupřinou; ■ Syn: *leoncillo*; (JD).

leonera, f. (1) (Mex; Am): dům, kde se konají večírky, mejdany či orgie; hanbinec, bordel; (MM, JD). (2) f., hovor., venk. [Š: *sarracina*] (Urug): bitka či rvačka; ► značně nepřehledná, se zapojením více lidí, často se zraněnými i mrtvými; (RAE). • (3) (Arg; Portor, Ekv): cela předběžného zadržení; basa, kriminál; př.: *la leonera de muros pintados de gris ...*; (RR, AM, MM, JD). • (4) (Kol, Chil): sešlost lidí špatné pověsti; (5) (Per): sešlost lidí, kde si nikdo s nikým nerozumí; (AM, MM). • (6) (Per): kravál, brajgl; př.: *es una leonera allí*; (JD).

leonero, -ra m./f. (1) (Mex): dům, kde se konají večírky, mejdany či orgie, hanbinec, bordel; (RAE, AM, JD). • (2) adj. (Chil): buřič, který dělá nepořádek, problémy; (AM).

leonino, -na, adj/subst. (1) (Arg, Salv, Urug): o člověku: lev; narozen ve znamení lva; (RAE).

leontina, f. (← fr. *léontine*) (1) (Chil, Guat, Mex, Kol, Kost, Kub): řetízek u kapesních hodin; (MS, MM).

leopoldina, f. (1) (Mex; Kub; Kost, Hond, Nik): řetízek kapesních hodinek; (RR, MM, JD).

lep (← angl. *lap*) (USA): ve sportu, kolo, okruh (závodu apod.); (MS).

lepassil, m. (1) (Hond), viz: *león miquero*; (2) (← lenca *lepa*, „tigre“ + *sil*) (Hond): jaguarundi; ► šelma kočkovitá; (RAE).

lepe, m. (1) (Ven): pohár, sklenice alkoholického nápoje; př.: *un lepe en la barriga, dos tarros de agua*; (RR, AM, MM). • (2) (Ven): cvrknutí do ucha; rána, bouchnutí; (AM, MM, JD). (3) (Chil): člověk, který chybí v jednoduchém výpočtu, příkladu; př.: *ir donde las Lepe*; (AM, MM). • (4) (Mex): malý býček sající z prsu cizí matky; (MM). • (5) (Ven): napít, hlt; (JD).

leperada, f. (1) (StřAm, Mex; Am): čin vlastní chudému či prostému člověku; ničemnost, hanebnost, podlost; sprostárna; (AM, MM, JD). (2) (StřAm, Mex): hrubé slovo či výraz; př.: *le salían muy bien las leperadas cuando había razón por ellas*; (RAE, MM, BDE). • (3) (Am): sprostáctví, darebáctví; (JD).

leperaje, m. (1) (Mex): setkání chudých lidí; ■ Syn: *leperuza*; (MM).

lepero, -ra, adj/subst. (1) (StřAm, Mex, Am): hrubý, sprostý, neslušný, vulgární, hulvácký, darebácký; př.: *sólo después se entera una de como es en realidad. Primero habla muy bonito, pero después que agarra confianza se vuelve muy lepero*; (JD, BDE). (2) adj. (Kub): vychytralý, bystrý, důvtipný; lišácký, vykuk, mazaný; př.: *sabe más que Lepe*; ► odkaz Dona Pedra Lepeho, biskupa z Calahorry a z la Calzady z 15. století a autora knihy “Catecismo católico”; (AM, MM, JD). (3) adj., hovor. (Ekv): velmi chudý, bez prostředků, švorc; (AM, MM, JD). (4) adj. (Nik): zloděj; (RAE). • (5) m. (Ekv; StřAm, Mex): nejhorší spodina, chudina z Mexika; zkrachovanec; drzoun; (AM, MM). • (6) (StřAm, Mex; Am): sprosták; darebák, ničema, hulvát; (MM, JD).

leperusco, -ca, adj. (1) (Mex): sprostácký; (MM, JD).

leperuza, f. (1) (Mex): coura, běhna, děvka; (AM, MM, JD). (2) (Mex): chátra; (MM, JD).

lepidia, f. (1) (Chil): špatné trávení; sračka; nemoc podobná choleře, ale není tak vážná; (AM, MM, JD).

lepra, f. (1) (Mex): známka na těle zanechaná např. ranou, zraněním; př.: *las lepras que me han dejado en el cuerpo las mujeres*; (RR).

leprocomio, m. [Š: *leprosería*] (1) (Ekv, Ven): léčebna malomocných; (RAE).

leproario, m. [Š: *leprosería*] (1) (Ekv, Urug; Mex): léčebna malomocných; (RAE, BDE).

leprosero, -ra, adj/subst. (1) (Mex): starající se o malomocné; (RAE).

leprosorio, m. [Š: *leprosería*] (1) (Kub, Mex): léčebna malomocných; (RAE).

leque, m. (← may.) (1) (Mex): strom *Leucaena leucocephala*; ► podobný akácii; (2) (Mex): plod tohoto stromu; (3) (Mex): nádoba vyrobená z tohoto stromu; (4) **cara de ~**, m. (Mex): velký obličej bez vousů; (MS, MM).

lerdear, intr. [Š: *tardar*] (1) (StřAm, Arg, Bol): trvat; (2) intr. (StřAm, Arg, Bol, Urug): pohybovat se těžkopádně nebo nešikovně; (AM, MM). (3) intr. [Š: *retasarse*] (StřAm, Arg): zpozdít se, přijít pozdě; v Kost. a Nik. i zvrát.; (RAE). • (4) (StřAm, Arg): zlenivět; (MM). • (5) (Am): odfláknout práci; (6) (Am): mít obě ruce levé na práci; (JD).

lerdera, f. (1) (Kost): trvání; (RAE). • (2) (StřAm; Am): lenost, těžkopádnost, slabost; flákání; ■ Syn: *lerdeza*; (AM, MM, JD).

lerdeza, f. (1) (StřAm): lenost, flákání; ■ Syn: *lerdera*; (AM, MM, JD).

lerdo, -da, adj. (1) **hacer ojo ~**, viz: *ojo*; (RR).

lerdón, -na adj./m. (1) adj. (Arg, Mex; Am): líný jak veš; (MM, JD). • (2) m. (Am): nádor na koleni (u koní); (JD).

lerdura, f. (1) (Am): těžkopádnost; (2) (Am): tupost; (JD).

lerén, m. (← arw/karib/map. *liren*) (1) (Dom: Santo Domingo): kalathea; ► *Calathea allouia*; rostlina z čeledi marantovitě; ■ Syn.: *topinambur*; *Marantha allouya*; (AM, MM). (2) (Dom): malý člověk; (3) (Portor, Dom): jedinec, týpek; ■ Var.: *leirén*, *lerene*, *lirén*, *llerén*, *yerén*; (MS, MM).

lerendo, -da, adj/subst (1) (Mex): hloupý, pitomý; hupák, pitomec; (AM, MM, JD).

lerene, viz: *lerén*; (MS).

lerna, f. (1) (Kub, Portor): šidlo; ► nástroj ševce; (AM, MM, JD).

lero, citosl. (1) (Salv): používá se pro poukázání na dlouhou a fádňi konverzaci, používá se opakovaně; (2) citosl. (Guat): používá se pro vyjádření výsměchu, používá se spíše opakovaně; (RAE).

lero lero, citosl. (1) infant. (Kost): dětská fráze, která se používá jako provokace, nadávka; př.: *qué dicha, qué dicha, lero, lero, a Miguel no le pasó nada*; (RR).

leró, m. (← franc: hait. *le rond*) (1) (Portor): jeden z duhů tance zvaný *baile de bomba*; ► při tomto tanci se vytváří kruh ve tvaru růže; (MS).

lesada, f. (1) (Am): pitomost; (JD).

lesear, intr., hovor. [Š: *tontear*] (1) (Chil): dělat nebo říkat hlouposti, nesmysly; (AM, MM, JD). (2) intr., hovor. (Chil): provádět naschvály, abychom se zabavili nebo někoho obtěžovali; (RAE, JD).

leseo, m., hovor. (1) (Chil): ztřeštěné, veselé nebo výsměšné chování; (RAE).

lesera, f./pl., hovor. [Š: *tontería*] (1) (Chil; Per): hlouposti, pitomost; neobratnost; ■ Syn: *lesura*; př.: *esa película es una lesera*; (AM, MM, JD, BDE). (2) f., hovor. (Chil): bezvýznamná záležitost; (RAE). • (3) [Š: *bobería*; *simpleza*] (Chil): hloupost; jednoduchost; (RR). • (4) (Chil, Per): pitomost, blbost; (MM).

leso, -sa, adj. (1) (Chil; Bol, Per; Am): hloupý, pošetilý, s malým intelektem, pitomý; (RAE, AM, MM, JD). • (2) **hacer ~, -sa** (Chil): lhát; napálit, doběhnout; př.: *vamos a hacer lesa a don Alejo*; (RR, AM, MM, JD). • (3) (Bol): vyjadřuje jednoduchost oklamat hlupáky; př.: *así se engaña al lesa, con pan y queso*; (4) **no estar uno para ~** (Chil): nenaletět, nenechat se napálit; (5) **pan y queso, comida de ~** (Bol): hrách a kroupy jedí hlupí; (AM, MM, JD). • (6) m. (Am): pitomeček; (JD).

lesquén, m. (1) (Hond): ■ Syn: *liquidambar*; (MM).

lesquín, m. (1) (Hond): tekutá nebo lepkavá pryskyřice žluté barvy s načervenalým odstínem, aromatické a štiplavé vůně; ■ Syn: *liquidambar*; (AM).

lesura, f. (1) (Chil): pitomost, blbost; (AM, MM, JD).

letanía, f. (1) (Mex): písnička; (JD).

leuco, m. [Š: *esparadrapo*] (1) (Urug): náplast; (RAE).

leudante, m. [Š: *levadura*] (1) (Urug): kvasnice, droždí; (RAE).

leullequén, m. (1) (Chil): chameleon; (JD).

leva, f. [Š: *americana*] (1) (Kub, Ekv): sako; (2) **cortar una ~**, hovor. [Š: *murmurar*] (Kub): pomlouvat někoho; (3) **encender la ~ a alguien**, (Kub): v bitce: dát někomu výprask holí nebo něčím jiným; (RAE, MM, JD). • (4) (Guat, Hond, Kost, Ekv; Mex, Kol): šosatý kabát; př.: *el abogado debido al calor y a su obesa contextura, se había despojado de la leva de casimir*; (RR). • (5) (StřAm, Kol; Am): lest, podvod, finta, klam, napálení, doběhnutí; (AM, MM, JD). (6) (Pan): zpěv za doprovodu bubínku; (7) **caer uno de ~** (StřAm): vytahovat se; dělat ze sebe vola; (8) **ehar la ~** (Hond): odcizit, ukrást; (9) **ehar ~s** (Kol): výhrůžky, hrozby; (10) **ponerse/pegarse la¹ ~** (Kol): utéct, upláchnout; ulejšvat se ze školy; (MM, JD). (11) **ponerse/pegarse la² ~** (Kol): vzít roha, vzít nohy na ramena; (JD). (12) **bajarle a uno la ~** (Bol, Chil): ublížit; (13) **salir de ~** (Guat):

rozesmát; (AM, MM, JD). • (14) (Mex): příslušník židovského kmene Lévi; (15) lhát; (MM, JD). • (16) (Am): fráček, sáček, kvádro; (17) (Ven): kámoš; (18) **bajar la ~ a una persona** (Bol): udělat na někoho podraz, uškodit někomu; (19) **caer en ~** (Am): sednout na lep, dát se napálit; (20) **coger de ~ a una persona** (Mex): naverbovat někoho; (21) **darse la ~** (Kub): ulejt se, ulejšvat se; (22) **echar ~** (Mex): odvádět na vojnu; (23) **echar la ~** (Hond): šlohnout, ukrást; (24) **echar --as¹** (Kol): vyhrožovat; vytahovat se; (25) **echar --as²** (Mex): kecat, lhát; (26) **la ~ a una persona** (Kub): vyprášit kožich někomu; (27) **no hay --as con él** (Kub): na něj nic neplatí, na něj si člověk nepřijde, toho člověk nedoběhne; (28) **hacer --as** (Kub): odvádět na vojnu, provádět odvody; (29) **irse a ~ y a monte** (Kub): upláchnout, prásknout do bot, být za horama; př.: *se fue a leva y a monte*; (30) **salir de ~** (Guat): rozesmát; (JD).

levada, f. (1) (Pan): folklórní tanec; (AM, MM).

levantada, f. (1) (Per): povstání; vzpoura, rebélie; př.: *en una de sus levantadas de cabeza alcanzó el Indio a ver aquellos preparativos*; (BDE).

levantado, adj/subst. (1) adj. (Mex): pyšný, hrdý; (2) **estar ~** (Mex): stát; (3) f. (Mex): vstávání z postele; (4) m. (Mex): zvedání; (JD).

levantador, -dora, m/f. (1) (Portor): osoba, která se snadno zamilovává a dobývá ostatní; př.: *en la universidad, la levantadora, la femme fatale era mi alma Vilma*; (RR). • (2) (Kub): donchuán; (3) **de tarro** (Chil): komediant, šašek; (JD).

levantar(se), tr/zvrat. (1) tr. (Arg, Urug): (za)jet pro někoho; vyzvednout někoho autem; odvést; (JD). (2) hovor. [Š: *ligar*] (Arg, Kub, Salv, Urug, Ven; Mex): navazovat milostné vztahy; sbalit někoho; (RAE, JD). • (3) **~(se)** (Kub, Pan, Ekv, Nik, Kol, Ven, Urug, Arg; LaPla): dobývat někoho opačného pohlaví; př.: *la cosa, me dijo, es que levante en claro a Ingrid*; viz též: *levante*; (BDE). (4) (Ven): získat peníze, nebo jinak hodnotný předmět; př.: *soy un padre de familia, estoy levantando honradamente la moneda, el pan de mis hijos*; (5) [Š: *recoger apuestas*] (Urug; Arg): přijmout sázky; př.: *a los vecinos les gusta encontrarse allí con el zapatero, el médico, el que levanta quinielo*; (6) (Arg): ukrást něco, co se nalézá na ulici a co je zjevně (dočasně) opuštěno; př.: *¿te animás a levantar un auto?*; (MM). (7) [Š: *llevarse; recoger*] (Urug): vyzvednout; získat; (RR). • (8) (Chil): (z)orat půdu; kypřit půdu; (AM, MM, JD). • (9) (Arg, Am): okrást nepozorného člověka; vyfouknout; př.: *ellos levantan cuanto pueden*; (MM, JD). (10) (Kol): dát dohromady; ► v knižtisku; (11) **~ un muerto** (Arg): vyrovnat cizí účty; (MM). • (12) (Kub): sázet; vysadit stránku; zvednout se; př.: *el viento levantó*; (13) **¡~ta!** (Chil): vstaň!; (14) **~ acta de una cosa** (Chil): vést o něčem protokol, zaprotokolovat něco; př.: *levantar acta de la reunión*; (15) **~ una falsa acusación** (Chil): falešně obvinít; (16) **~ tan alto a una persona** (Chil): vyvést někoho z rovnováhy; (17) **~ el ánimo/los ánimos** (Chil): zvednout něčí morálku; (18) **~ el arresto** (Chil): propustit z vězení; (19) **~ hacia arriba a una persona** (Chil): pořádně někoho dožrat; (20) **~ bandera** (Chil): sbírat vojsko; (21) **~ barreras** (Chil): uvolnit cestu; (22) **~ el bolo** (Ven): ani neceknout; (23) **~ cabeza** (Ven): postavit se na nohy; dopracovat se úspěchu; (24) **~ la cabeza** (Ven): nosit hlavu vzhůru; (25) **~ un muerto** (Arg): odskákat si to za druhé; (26) **~ el mundo** (Arg): udělat díru do světa; (27) **~ oleadas de carcajadas** (Arg): vyvolat bouři smíchu; (28) **~ pareja** (Arg): nezůstat pozadu; (29) **~ de patilla a una persona** (Arg): napínat někoho na skřípec; (30) **~ la paletilla a una persona** (Arg): zvednout někomu mandle; (31) **~ en peso** (Arg): nadzvednout do výše; (32) **~ una polvareda/polvo** (Arg): vzbudit rozruch; (33) **~ presión** (Arg): škudlit; (34) **~ un punto** (Arg): zachytiti oko; ► při pletení; (35) **~ el real** (Arg): klidit se; (36) **~ ronchas** (Arg): dělat maléry; (37) **~ el seguro del revólver** (Arg): odjistit revolver; (38) **~ sospecha** (Arg): vzbudit podezření; (39) **~ el tabanque** (Arg): rozpustit sezení; (40) (Mex): sbalit někoho; (41) **~ en armas** (Mex): povstat, vzbouřit se; (42) **se ~tó la audiencia** (Mex): soudní jednání bylo skončeno; (43) **~ de un brinco** (Mex): vyskočit; (44) **~ con diuca** (Chil): vstávat za úsvitu, se sluníčkem; (45) **ni ecos se --an** (Chil): neozve se ani hlásek; (46) **~ con el moño/el naranjo torcido** (Kub): vstávat zadnicí vzhůru; (47) **~ con el pie izquierdo/con mal pie** (Kub): vykročit, vstávat levou nohou napřed; ► nemít štěstí; (48) **las piedras se --ron contra él** (Kub): všechno se na něj sesypalo, dopadají na něj rány ze všech stran; (49) **la pintura se ha --ado** (Kub): nátěr je odfouknutý; (50) **~ de un salto** (Kub): vyskočit; (51) **~ con sueño** (Kub): být ráno ospalý; (52) **~ la tapa de los sesos** (Kub): prohnat si hlavu kulí; (53) **quien tarde se --ta, todo el día trata** (Kub): čas nečeká; (54) **~ el tarro** (Chil): nafukovat se; (JD).

levantavidrios, m. (1) [Š: *elevantunas*] (Arg): mechanismus na stahování okének v automobilu; př.: *aire acondicionado; levantavidrios eléctricos; y cierre central de puertas*; (RAE, RR)

levante, m. (1) hovor. (Arg, Urug): zvedání; (2) hovor. [Š: *ligue*] (Arg, Salv, Urug): milenec, milenka; (3) (Chil): poplatek, který platí majiteli pozemku ten, kdo na něm kácí stromy a získává peníze prodejem dřeva; (MM). (4) (Kol): věk u dobytka mezi odstavením od mateřského mléka a začátkem krmení; (5) (Kol): čilost, kterou vykazuje tato skupina dobytka; (6) [Š: *calumnia*] (Salv; StřAm, Portor; Am): pomluva, křivé nařčení, osočení; drb; př.: *armar/hacer un levante*; (AM, MM, JD). (7) [Š: *puntapié*] (Urug): kopnutí; (RAE). • (8) (Guat, Pan; Kol, Ven, Urug, Arg): milostné dobývání; pletky; milenec; přístupná žena; př.: *las que sirven son muy feas; levantes con chancro*; viz též: *levantar*; (9) (Ven): odvádění dobytka či koní na trh; (RR). • (10) **armar/hacer un ~** (StřAm, Portor; Am): vznést obvinění; nadělat klepy, pustit do světa pomluvu, klep; (11) (Portor): nepokoje, povstání, vzpoura, vzbouření; sročení; (AM, MM, JD). • (12) (Kol): arogance, pýcha, nadutost, povýšenost; (13) (Ven): hrot k popohánění dobytka; hnaní dobytka; (JD, MM). (14) **dar/pegar/pagar un ~** (Arg): pořádně pokárat, domluvit, zepsout někoho; (MM, JD).

levente, m/adj. (1) (Kub): přivandrovalec; (AM, MM). (2) adj. (Portor): sedící člověk (mezi vesničany); (3) (Dom: Santo Domingo): toulavý, potulný, nezaměstnaný; (AM, MM).

levisa, (← map.: *libuza*) viz: *lebisa*; (MS). (1) f. (Antil, Mex): ryba, vyskytující se v Karibském moři a Golfském proudu, připomínající rejnoka s tvrdými šupinami; (MM).

levudo, adj/subst. (1) (Bol): hloupý, neopatrný; (RAE).

ley, f. (1) ~ **de arrepentimiento** (Per): zákon, podle něhož se u deliktů spojených s terorismem nebo s nezákonným obchodem s drogami snižuje nebo promíjí trest, pokud vězeň prozradí své komplice nebo vůdce; (2) ~ **habilitante** (Ven): zákon, který poskytuje prezidentu republiky zvláštní moc vydávat zákony pro některé specifické záležitosti a na určitý čas; (RAE). • (3) [Š: *mala voluntad*] (Kost; Ekv): špatný úmysl; př.: *usted le tenía ley; hay testigo de que más antes ya lo había querido machetear*; (AM, MM). (4) **a la ~ de nada** [Š: *en absoluto*] (Portor): v žádném případě; př.: *no quiere dormirse a la ley de nada*; (5) **estar uno a ~ de** (Portor): chybět k něčemu ještě určitý čas; př.: *me acuerdo que esa noche me alegré de estar a ley de dos semanas para largarme*; (RR). • (6) **la ~ es para los de poncho**; (Ekv): na chudý lid musí být přísnost; (7) **la ~ es para los de manta** (Kol): na chudý lid musí být přísnost; (8) **es ~ santa para mí** (Kol): je to pro mne svaté; (9) ~ **del talión** (Kol): zákon odvety, odplaty; (10) **tener fuerza de ~** (Kol): mít platnost zákona; (11) **tener mala ~ a una persona** (Ekv): mít na někoho svrchu; (12) **no me tiene mucha ~** (Ekv): nedá, nedrží na mne příliš; (JD).

leyista, m (1) (Kub): špatný právník; sudí; (MM, JD).

leyoso, -sa, adj. (1) (Kol): sudičský; (MM, JD). • (2) (Kol): neposlušný, tvrdohlavý kůň; (JD).

liana, f., pl. (← fr. *liane*) (1) (Am): rodové jméno popínavých rostlin nebo lián; (2) (Am): jméno popínavých rostlin v tropických lesech; (MM). • (3) (Kub): pačesy; (JD).

liar, tr. (1) ~-rla (Mex): dělat randál; (2) ~-rlas¹ (Mex): ztratit se, zmizet po anglicku; (3) ~-rlas² (Mex): natáhnout bačkory; ► zemřít; (4) ~ **el petate** (Mex): jít po svém, jít o dům dál; (JD).

liberación, f. (1) (Kol): porod; (2) **de ~ nacional** (Kol): národně osvobozenec (o boji); (JD).

liberal, subst/adj. (1) ~ **amarillo**, liberál, viz: *amarillo*; (RR). • (2) (Arg): energetický, pracovitý, šikovný; (JD).

liberar, tr. (← angl. *liberate*) (1) (Am): osvobodit, sprostít někoho od závazku, povinnosti; emancipovat, zrovnoprávnit; (MM).

libero, m. (1) (Am): zadák; ► ve sportu; (JD).

libertoso, adj. (1) (Chil): neposlušný; (JD).

libes, m/f. (← keč.: *llivi*) (1) (Arg, Bol, Urug): dětské bolaso; (MS; AM, MM).

libisa, viz: *lebisa*; (MS).

liborio, m. (1) (Kub): Kubík; ► Kubánec; (AM, MM, JD).

libra, f. (1) (Kub): tabákový list vyšší kvality; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Per): bankovka 10 solů; ► sol je peruánská měna; (AM, BDE). (3) (Per): velická sklenice pisca; ► pálenka z hroznů; (AM, MM). • (4) **a/por ~-as** (Kub): na libry; (5) **entran pocos/pocos en ~** (Kub): dají se na prstech spočítat; (JD).

libramiento, m. (1) (Mex): periférie; okružní komunikace, dálniční obchvat; (BDE).

librano, -na, ajd/subst. [Š: *libriano*] (1) (Urug): o člověku: váhy; narozen ve znamení vah; (RAE).

librar(se), tr./zvrat. (1) [Š: *entregar(se); abandonar(se)*] (Arg; Urug): odevzdat; předat; vzdát se (něčeho); opustit; odejít (od něčeho, někoho); př.: *madre, ¿ha reflexionado en los peligros que acechan a su criatura, si usted la deja librada?*; (AM, MM). (2) ~la (Portor): začít dělat něco po

prvé; mít první sexuální vztah; př.: *acabó de graduar de la escuela superior sin librarla*; (RR). • (3) (Arg): oddat se něčemu; (4) **de buena me he ~-ado** (Arg): to jsem z toho šťastně vyvázl; (5) **si nos ~-amos del trueno, nos coge el rayo** (Ven): je to prašť jako uhoď; (JD).

libre (carro ~), m. (1) (Ven): neplacené taxi na krátké vzdálenosti; (RR). • (2) **a la ~** (Kub): na volném trhu; (3) **más ~ que el aire** (Kub): volný jako pták; (4) **~ de cuidados** (Kub): bezstarostný; (5) **~ de defectos** (Kub): bez vady; ► o materiálu; (6) **dejar ~** (Kub): uvolnit; (7) **dejar ~ a una persona** (Kub): nechat někomu volnost; (8) **~ de derechos** (Kub): bezcelní; ► o dovozu; (9) **~ de distorsiones** (Kub): bezporuchový; (10) **por fin estoy ~ de él** (Kub): konečně jsem se ho zbavil; (11) **~ de franqueo** (Kub): vyplacený; nepodléhající poštovnému; ► o dopisu; (12) **~ de frenado** (Kub): odbržděný; ► o vagónu; (13) **~ de gastos** (Kub): vyplacený; ► o dopise; vyplaceně (poslat); (14) **~ de goteo** (Kub): těsný, nepropustný; (15) **~ de gravamen** (Kub): bez dluhů, nezadlužený; (16) **hacer ~ a una persona** (Kub): uvolnit, osvobodit někoho; (17) **al que no tiene, el rey le hace ~** (Kub): kde nic není, ani čert nebere; (18) **~ de impuestos** (Kub): nepodléhající daním; ► o výdělku; (19) **nadar cien metros ~-es** (Kub): plavat sto metrů volný styl; (20) **por la ~** (Kub): volně; na volné noze (žít); (21) **~ de porte** (Kub): vyplacený, podléhající poštovnému; ► o dopise; (22) **~ de preocupaciones** (Kub): bezstarostný; (23) **usted queda ~ de elegir** (Kub): můžete si vybrat, máte volnost si vybrat; (24) **~ de ruidos** (Kub): neprůzvučný, nepropouštějící zvuk; (25) **usted es ~** (Kub): záleží jen na vás; (26) **es muy ~ en conversación** (Kub): mluví velice drze; (27) **~ de servicio** (Kub): mimo službu, mimo provoz; (28) **~ de vibraciones** (Kub): odolný proti chvění; (JD).

librería, f. [Š: *papelería*] (1) (Am): papírnictví; (RAE).

librero, -ra, m. [Š: *librería*] (1) (Kub, Ekv, Hond, Mex): knihovna; ► police, do které se umísťují knihy; (AM, MM). (2) f. [Š: *librería*] (Guat, Pan; Bol, StřAm, Kub, Per; Am): knihovna; stojan; ► skříň, do které se umísťují knihy; (RAE, JD, BDE). • (3) **~ anticuario/de lance/de viejo** (Am): antikvář; (4) **~ editor** (Am): vydavatel, nakladatel; (JD).

libreta, f. (1) (Urug): řidičský průkaz pro motorové vozidlo; (2) **~ cívica**, f. (Arg, Par): oficiální dokument, se kterým žena prokazovala svoji totožnost u voleb a v běžném životě; (3) **~ de abastecimientos**, f. (Kub): dokument, do kterého se zaznamenávají produkty vydané občanům v přidělovém systému; (4) **~ de enrolamiento**, f. (Arg, Par): oficiální dokument, se kterým muž prokazoval svoji totožnost ve vojenské službě, u voleb a v běžném životě; (RAE). • (5) **~ de cheques** [Š: *talonario*] (Arg; Urug): šeková knížka; (RR). • (6) **~ de casamiento** (Am): satební listina; (7) **estar por la ~¹** (Kub): být na lístky; (8) **estar por la ~²** (Kub): dělat si podle své hlavy, žít si podle svého; (JD).

libretazo, m. (1) (Kub, Nik): rozhodnutí, které se přijme bez konzultace s nadřízeným; (RAE). • (2) **dar un ~** (Kub): jednat podle své hlavy; (JD).

libretear, intr. (1) (Nik): rozhodnout se pro něco bez konzultace s nadřízeným; (RAE).

libreto, m. [Š: *guion*] (1) (Kub, Urug): scénář; libreto; (RAE).

libriano, -na, adj. (1) (Arg, Salv, Urug): o člověku: váhy; narozen ve znamení vah; (RAE).

libro, m. (1) **se le quemaron los ~-os** (Arg): nemá o tom ani páru; (AM, MM, JD). • (2) **no lo tiene en el ~** (Arg): nemá o tom ani šajnu; (MM, JD).

Lic., Licenciado, -da m./f. (1) (Mex): zdvořilostní titul; právník; (BDE).

liceal, m./f. (1) (Urug): žák, student střední školy; (BDE).

liceísta, m/f. (1) (Ven): student střední školy, gymnázia; (RAE, BDE).

licenciar, tr. (1) (Chil): udělit diplom; (BDE).

liceo, m. (1) (Arg, Chil, Mex): střední škola, lyceum; ► jen pro děvčata; př.: *...no se le exige para nada, al estudiante universitario, que tampoco lo trae del liceo, que sepa redactar...*; (MM, BDE).

licitar, intr. (1) **hacer ~** (Am): dát do dražby, prodat v dražbě; (JD).

lico, m. (1) (Bol): slanobýl draselný růžičkovitý; ► jednoletá bylina se silným větveným kořenem a lodyhou z čeledi Chenopodiaceae; (AM).

licor, m. (1) (Per, Am): pálenka z hroznů; (AM, MM).

licorera, f. (1) (Kol, Kost; Pan): obchod, kde se prodávají likéry, likérka; ► továrna; (RAE, JD).

licorería, f. (1) (Am): továrna na výrobu pálenky, likéru; (MM).

licorero, m. (1) (Am): prodavač pálenky, likéru či jejich výrobce; (MM).

licuado, m. (1) (Arg, Salv, Hond, Mex, Urug): nápoj z rozmixovaného ovoce s mlékem nebo s vodou; (RAE).

licuadora, f. (1) (Am): mixér, šlehač; (JD).

lichigo, m. (1) (Kol): proviant; (AM, MM, JD).

lichiguero, m. (1) (Kol): člověk, který roznáší jídlo svým zaměstnavatelům, vedoucím; (MM).

líder, m. (1) (Am): vůdce, hlava nějaké skupiny; (MM).

liderazgo, m. (1) (Am): vedení, vůdcovství; (JD).

lideresa, f., spíše v Am. (1) (Mex): ředitelka, šéfka nebo předsedkyně politické strany, sociální skupiny nebo jiného společenství; (RAE, BDE).

liderizar, tr. [Š: *liderar*] (1) (Ven): řídit nebo být v čele nějaké skupiny, politické strany, soutěže, atd.; (RAE).

lidia, f. (1) (Arg, Mex, Par; Am): dřina, fuška; př.: *¡qué lidia dan estos chicos!*; (MM, JD).

lidiadera, f. (1) (Guat, Ekv): hádka, spor; (2) **andar en ~s** (Ekv): drbat, klepat; (AM, MM).

lidiadero, f. (1) (Am): handrkování; (2) **andar en ~ras** (Am): handrkovat, tahat se; (JD).

liñar, tr. (1) (Arg, Mex, Nik, Par): bojovat; (2) (Arg, Mex, Nik, Par): vyjednávat, obchodovat s problémovými, nepříjemnými, obtěžujícími lidmi; (MM).

lidioso, -sa, adj., hovor. (1) (Ven; Mex): nepřizpůsobivý, potíživý; **rvavý**; ► ten, kdo způsobuje nepříjemnosti nebo je těžké s ním jednat kvůli jeho povaze; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Ven): otravný; hloupý, prostý; (MM, JD).

liebre, f. (1) (Salv): chytrý a prohnaný člověk; (2) **correr la ~**, hovor. (Arg, Urug): mít ekonomické nesnáze; (RAE). • (3) ~ **corrida** (Mex): svobodná, volná žena; (AM, MM). • (4) **ser una ~** (Mex): obezřetný, ostřílený člověk; (MM). • (5) (Chil): mikrobusek; (JD, BDE). (6) **coger una ~** (Chil): natáhnout se, chytit pochopa; (7) **echar una ~** (Mex): mít meloušek; (8) **guisado de ~** (Mex): zajíc načerno; (JD).

lied, m. (← něm.) (1) (Chil, Per): hudební skladba; (MS).

liencillo, m. (1) (Ven; Arg, Kol, Ekv, Kub): přírodní tenká látka z bavlny; (RAE, AM, MM).

liendra, f. [Š: *liendre*] (1) (Ven; Mex): hnida; ► vajíčko od vši, které je obvykle přilepeno k srsti nebo vlasům hostitelů, na kterých veš parazituje; (RAE, JD).

liendre, adj/f. (1) adj. (Am): mazaný, prohnaný; (2) f. (Am): hnida; (3) **casarle las ~es a una persona** (Am): umýt hlavu, vynadat někomu; (4) **macharle las ~es a una persona** (Am): nařezat někomu; (5) **sacar hasta las ~es de una persona** (Am): vymačkat někoho jako citrón; (JD).

liendrero, subst/adj. (1) m. (StřAm, Kol, Mex): hnidy; (2) (StřAm, Kol, Mex; Am): zavšivená hlava; plný hnid; ■ Var.: *liendroso, liendrudo*; (MM, JD).

liendroso, -sa, adj. (1) (StřAm, Kol, Ekv, Mex; Am): plný hnid, zavšivený; (MM, JD).

liendrudo. -da, adj. (1) (Arg; Am): plný hnid, zavšivený; (MM, JD).

lienza, f. [Š: *cinta métrica*] (1) (Kub): krejčovský metr; (RAE). • (2) (Chil): vlasec, pevná šňůra; (JD).

lienzo, m. (1) ~ **charro** (Arg, Kol, Kub, Portor; Mex): pás s přizpůsobivým opečovaným terénem o velikosti osmi až deseti metrů na šířku a sto na délku; (AM, MM, BDE). • (2) (Mex): ohrada k ustájení koní; dobytčí ohrada; (MM, JD). • (3) **es ídem de ~** (Mex): to je to samé, jenže v modrém; (JD).

life (← angl.) (1) **cosas de la ~** (Chil): povrchní obdiv všeho anglického; (MS).

liga, f. (1) (Kub): směs tabákových listů z různých sklizní; ► cílem je získat kvalitnější produkt; (RAE). • (2) (Ekv): zakletí, které vysloví žena, aby ji muž neopustil; př.: *cuando una mujer lo liga a uno, uno está perdido y no la puede dejar por nada del mundo*; viz též: *ligar*; (RR). • (3) (Kub, Guat, Hond, Mex): flirtování, balení; (4) (Ekv): nerozlučný kamarád; (5) (Arg, Par): hodně štěstí ve hře; (6) (Kol): krádež; (AM, MM). • (7) **hacer la ~** (Arg, Par): navádět k něčemu; štvát, ponoukat k něčemu; (MM, JD). • (8) (Am): spojení, svázání, přivázání; (9) (Ekv): kamarád, kámoš; (10) **están de ~** (Ekv): jsou smluveni; (11) **hacer buena ~** (Am): hodit se, jít k sobě; (12) **hacer buena/mala ~ con una persona** (Am): (ne)dohodnout se s někým na podmínkách aj.; (13) **ella usaba ~as rojas** (Am): byla lehčí zboží; ► o ženě; (JD).

ligador, -ora, adj., hovor. (1) (Urug): klikař; člověk, který má štěstí v milostných vztazích nebo ve hře; (2) adj., hovor. (Urug): člověk, který je opakovaně trestán nebo kárán; (RAE).

ligar, tr/intr/zvrat. (1) tr. (Arg, Kub, Urug, Ven): hlavně v hazardních hrách: vyhrát, zasáhnout cíl, trefit se; (2) tr/intr. (Kub, Urug, Ven): hlavně v hazardních hrách: zkoušet štěstí; (3) tr., hovor. (Kub): nakazit se (obvykle nějakou přechodnou nemocí); (4) zvrat., hovor. (Arg, Urug, Ven): o telefonním signálu: rušit se s jiným signálem; (5) zvrat., i tr., hovor. (Arg, Urug): být potrestán nebo pokárán; (RAE). • (6) tr/intr., i zvrat. (Portor): pozorovat něco zakázaného; př.: *mis doce años de educación cristiana me cayeron sólidamente encima; pero como ya estaba allí, ligué para adentro*

lo mejor que pude; viz též: *ligón, ligonería*; (7) ~(**se**), tr/zvrat. (Urug, Arg; Kub, Chil): dostat, obdržet něco nemilého, nepříjemného; př.: *en la huida me ligué un sablazo en la espalda*; (8) tr. (Urug): spolknout; pozřít; vypít nějaký nápoj, likér; př.: *yo también había ligado dos copas*; (9) (Guat): nastoupit do zaměstnání; (10) (Ekv): očarovat muže, aby neopustil ženu, která vyslovila zakletí; viz též: *liga*; (RR). • (11) tr. (Kol): štípnout, šlohnout; (12) intr. (Arg; Per): když si dva lidé rozumí; (13) (Arg): mít štěstí ve hře; (14) (Guat, Per, Portor, Dom): uskutečnit svůj sen; (15) (Kub, Mex, Portor): slídit, čmuchar; (16) ~ **uno con otro** (Portor): rozumět si s někým; (17) ~ **le a uno** (StřAm, Kol): vycházet dobře; (AM, MM). • (18) (Am): mít něco za lubem; př.: *siempre están ligando algo*; (19) (Am): mít štěstí v kartách; (20) (Am): čmuchar; očumovat; (21) (Am): dařit se, dosáhnout svého; př.: *no le ligaga*; (22) (Kol): šlohnout; (23) (Portor): kamarádit se s někým; př.: *ella está ligando con los muchachos*; (24) ~ **las veintiuno** (Portor): mít voko; ► v kartách; (25) ~ **una multa** (Arg): slíznout pokutu; (JD).

ligerear, intr. (1) (Chil): pospíchat, jít rychle; (AM, MM).

ligereza, f. (1) **a la** ~ (Ekv): v rychlosti; (JD).

ligero, -ra, adj/adv. (1) [Š: *hábil; pícaro*] (Arg; Am): schopný; obratný; šikovný; mazaný; zlomyslný; rychlý; př.: *están el viejo de la escopeta y un pendejo con pinta de ligero*; (MM). (RR). • (2) adv. (StřAm, JižAm, ne Antily): rychlý, bez zpoždění; (AM, MM). • (3) adv. (Am): rychle; (4) (Am): zpěvák s malým hlasovým rozsahem; (MM). • (5) (Am): lehce; (6) **¡anda ~!** (Am): pospěš si!; (JD).

lighter (← angl.) (1) (Portor): zapalovač; (MS).

light-weight, m. (← angl.) (1) (Am): boxer lehké váhy; (2) lehká váha (boxerská kategorie, do 62 kg); (MS, MM).

ligón, m. (1) (Portor): čumil; voyeur; zvědavec; osoba, která pozoruje něco zakázaného; viz též: *ligar, ligonería*; (RR).

ligonería, f. (1) (Portor): sklon k pozorování něčeho zakázaného; sklon k voyeurismu; viz též: *ligar, ligón*; (RR).

liguano, -na, adj. (1) (Chil): obyvatel chilského města Ligua; (AM). • (2) (Chil): označení pro skupinu beranů se silnou a dlouhou vlnou; (MM).

lija, f. (1) (Hond; Nik): pálenka nevalné kvality; př.: *les declaro que mi trago predilecto es el guaro, la pura lija*; (RR). • (2) **dar ~**, hovor. [Š: *adular*] (Dom, Ven): lichotit, pochlebovat; (3) **darse ~**, hovor. [Š: *darse pisto*] (Kub, Dom): dělat se důležitým; (RAE; AM, MM). • (4) adj. (Portor): bystrý; (5) f. (Portor): žralok skvrnitý; máčka; (6) (Portor): žraločina; (7) **papel de ~** (Portor): smirkový, skelný, brusný papír, pískový papír; (8) zvrat. **darse ~** (Kub): nafukovat, napařovat se; (9) **se dan ~** (Kub): navzájem si podkuřují; (JD).

lijoso, -sa, adj. [Š: *vanidoso*] (1) (Kub): ješitný, marnivý; nafoukaný; (RAE; AM, MM, JD). • (2) (Pan): drsný, hrubý; (3) m. (Kub): vejtaha, honimír; (4) **parece ~** (Kub): vypadá to jako vytahování; (JD).

lijuana, f. (1) (Per: Rimaraes): pluh domorodců zakončen hrotem; (AM, MM).

lile, adj. (1) (Chil): třeslavý, třesoucí se, slaboučký; (AM, MM, JD).

lilequear, intr. (1) (Chil): třást, chvět se; (JD).

liliquear, intr. (1) (Chil): třepat se strachy aj.; (AM, MM, JD).

liliquiento, adj. (1) (Chil): třesoucí se, třeslavý; ► o hlasu; celý roztřepaný (strachy); (JD).

lilolá, m. (1) (Kol): *la flor del lilolá*; ► známý španělský příběh, legenda (z Andalucie); (AM, MM).

limachina, f. (1) (Per): dětská hra; (AM, MM).

limar, m. (1) (Guat; Mex): limonovník, limovník; (MM, JD).

limarse, tr. (1) (Mex): vytríbit se; (JD).

limatón, m. [Š: *lima*] (1) (Kol, Hond): pilník; (RAE). • (2) (Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Portor, Ven; Am): střešní, stropní trámec; ■ Syn.: *limón*; (AM, MM, JD).

limay, m. (← map. *limañ*) (1) (Chil): korýš podobný krevetě žijící v písku; (MM).

limaza, f. (1) (Ven): druh velké limetky; (MM).

lime, m. (← map.) (1) (Chil): klíště nebo veš ptáků; (MM).

limenso, m. (1) (Chil): velice aromatický žlutý meloun; (2) (Chil): otravné, obtížně zvladatelné dítě; (MM).

limeta, f. (1) **no es soplar y hacer ~s**, hovor. [Š: *no es soplar y hacer botellas*] (Chil): to není jen tak; vyj., že něco není tak jednoduché, jak to vypadá; (RAE). • (2) (Arg): velké široké čelo; (3) (Par):

láhev; (4) (Arg): šiška, palice; (MM, JD). • (5) (Arg): plešatá hlava; (6) **no es soplar y hacer ~-as** (Arg): to se nedá udělat levou rukou; (JD).

limetón, m. (1) (Mex): baňatá láhev; (MM, JD).

limetudo, -da, adj. (1) (Arg): osoba s vysokým čelem; (MM, JD).

limitado (aviso ~), m. (1) (Kol): inzerát; př.: *las páginas de limitados muestran hasta dónde hay cosas insólitas en el mercado*; (RR).

limitativo, -va, adj. (← fr. *limitatif-ive*) (1) (Arg, Chil, Per, Portor, Ven): omezující, limitující; (AM, MM).

limited, adj. (← angl.) (1) (Am): limitovaný, ohraničený; ► o obchodních společnostech a jejich zodpovědnosti; (MM).

limo, m. (1) (Kol, Am): limonovník, limovník; ► keř, strom; (MM, JD).

limón, m. (1) (Arg; Kub, Chil, Par; Am): zábradlí schodiště; (2) (Kub): medvěd; ► špatný tanečník; (AM, MM, JD). • (3) (Par, Mex): limetka; př.: *el limón más común en México es pequeño, verde y muy ácido: en Estados Unidos lo llaman lime*; ■ Var.: *limón ceutí, limatón*; (MM, BDE). • (4) (Am): vidlicová oj; (JD). • (5) ~ **dulce** (Mex): citrus žluté barvy a velmi malé velikosti; ► v Evropě je znám jako citron; (BDE).

limonar, m., arch. [Š: *limonero*] (1) (Guat; Mex) citrónovník; limonovník; (RAE, JD).

limonaria, m. (1) (Salv, Hond): keř z čeledi routovité (lat. *rutaceae*) původem z Asie; ► dosahuje několikametrové výšky, má neopadavé, vejčité, hladké a lesklé listy, malé, bílé a vonné květy a plodem jsou malé, červené a kulaté bobule velikosti hrášku; (2) m. (Salv, Hond): plod tohoto keře; (RAE).

limonario, m. (1) (Salv): viz: *limonaria*; (RAE).

limoncillo, m. (1) (Dom; Am): ► jistá rostlina; odlišná od citroníku, ale barvou velmi podobná; ■ Syn.: *cañuela*; (RR, MM).

limoncito, m. (1) (Kub): *Limonia trifoliata*; ► Citronečník trojlístý; ► druh citronu, připomínající svou velikostí a barvou rajče; kubánský citrónek; (MM, JD).

limoneño, -ña, adj/subst. (1) (Ekv): pocházející z Limones; ► na ekv. pobřeží; př.: *el limoneño se alejó de los dos libertos*; (RR).

limosina, f. (← fr. *limousine*) (1) (Kub, Ven): limuzína; ■ Var.: *limousine*; (MS).

limosnero, -ra, adj/subst. [Š: *pardiosero*] (1) (Andal., Am.): žebrák, otrhanec, šupák; (RAE, MM, JD). • (2) f. (Am): žebrácká kabelka; (JD).

limousine, viz: *limosina*; (MS).

limpia, f. (1) (Kost, Kub; StřAm, Mex; Am): příprava půdy pro setí; pletí pole; ■ Syn.: *ladea*; (MM, JD). (2) (Kost): období, kdy se půda připravuje k setí; (RAE). • (3) (Kol, Mex, Pan): výprask; (AM, MM, JD). • (4) (Pan): švihání; (JD). (5) **dar ~ a una cosa** (Pan): čistit; (6) **hacer una ~** (Pan): uklízet; (JD). • (7) (StřAm, Mex): čistota; (BDE).

limpiabotas, m. (1) (Kol; Am): podlejzavec; (MM, JD).

limpiada, f. [Š: *limpiadura*] (1) (Arg, Mex, Urug; Am; StřAm): čištění; mítí; praní; př.: *dar una limpieza a una cosa*; (RAE, MM, JD, BDE). • (2) (Arg, Par): odlesněný terén různých velikostí; (3) (Arg, Par; Am): vstup do lesa; mýtina; průsek v lese; (MM, JD). • (4) **dar una ~ a una cosa** (Am): vyčistit, umýt, vyprat něco; (JD).

limpiadientes, m., pl. (1) (Hond): kopálová pryskyřice; (AM, MM, JD). • (2) (Salv): stromeček, jehož vyluhovaná kůra se používá v moderní medicíně k pročištění krve; (MM).

limpiador, -ra, m. [Š: *limpiaparabrisas*] (1) (Mex): stěrač (u auta); (RAE).

limpiamanos, m., pl. (1) (Guat, Hond; Mex): ručník; (AM, MM).

limpiapiés, m. (1) (Mex): rohožka hlavních dveří; (MM).

limpiaplata, adj. (1) (Chil): označení pro bylinu nazývanou jako *cola de caballo*, používá se k umývání stříbrných předmětů; (MM).

limpiar, tr., hovor. (1) [Š: *asesinar*] (Arg, Urug, Kub; Ven; Am, LaPla): zabít, zavraždit; oddělat, odpravit, odrovnat; př.: *en varias ocasiones estuvieron a punto de limpiarme*; (RAE, RR, AM, JD, BDE). • (2) (Mex, Pan): trestat; (3) (Chil): vytrhat plevel; (AM). • (4) (Arg, Mex): ukrást, štípnout; (5) (Arg, Mex; Am): šlehat bičem, bít; mlátit, řezat; (MM, JD). (6) (Arg, Mex): zásah policie nebo jiných ozbrojených sil; př.: *la guardia empezó a limpiar*; (MM). • (7) ~ **su arroyo** (Am): zamést před svým prahem; (8) ~ **con el cepillo** (Am): okartáčovat; (9) ~ **el comedero a una persona** (Am): dát někomu padáka, sundat někoho z funkce; (10) ~ **los guisantes** (Am): přebírat hráč; (11) ~ **los**

mocos a un niño (Am): utřít dítěti nos; (12) **voy a ~rte los mocos** (Am): já tě naučím móresům; (13) **~ a palos** (Am): vyčistit (od zlých lidí); (14) **andar ~iando las paredes** (Am): jít těsně u zdi, lízat zed'; (15) **~ el salón** (Am): dloubat se v nose; (16) zvrat. **~se** (Mex): vypařit se, upláchnout; (17) **¡~íate!** (Mex): trhni si nohou; (18) **¡~íate que estás de huevo!** (Mex): jdi se vycpat, utři si radši nos; (19) **~ de fiebre** (Mex): zbavit se horečky; (20) **~ el fondillo con una cosa** (Mex): vytřít si s něčím zadnici; (21) **~ la garganta** (Mex): odkašlat si; (22) **~ pelos la lengua** (Mex): mluvit bez servítek, nebrat si servítek; (23) **~ los ojos** (Mex): protřít si oči; (24) **~iárselas** (Mex): vzít nohy na ramena; (25) **~iárselas a una persona** (Kub): odkrouhnout někoho; (JD).

limpieza, f. (1) (Kub): v kultovním náboženství *santería* rituál, kdy zařikávač v průběhu obřadu prostřednictvím vzývání či zvířecích obětí někoho vyléčí nebo ho zbaví neštěstí; (2) f. [Š: *escasez*] (Ven): nedostatek, nouze, bída; (RAE).

limpio, m/subst. (1) (Kub, Kost, Ekv; Mex): mýtina; paseka; př.: *los duendes, ignorando que alguien los perseguía, llegaron a un limpio en el terreno y comenzaron a bailar; en un limpio vimos un venado*; (MM, JD). (2) (Mex): mušelín; (RR). • (3) (Portor): být mimo, zmatený; př.: *quedarse a la luna de Valencia*; (AM). • (4) adj. (AM): odhodlaný, neústupný, plný energie; př.: *el ladrón se abrió paso a cuchillada limpia*; (5) (Am): bez ničeho; samotný; př.: *los chicos se defendieron a pedrada limpia*; (6) (Am Ekv): jasně, zřetelně, bezpochyb, načisto; př.: *quedó en limpio que él no quería comprometerse*; (MM, JD). (7) **estar/quedar ~** (Am): být čistý; nemít páru o něčem; být na suchu; (MM, JD). (8) **~ y soplado** (Kol): být švorc, na suchu; (MM, JD) • (9) adv. **en ~** (Am): jasně, zřejmě; (10) **estar ~ de locha** (Ven): být úplně na suchu, švorc; (11) **estar más ~ que una rata de inglesia/un resbaladero/talón de lavandera** (Ven): být úplně na suchu, švorc; (12) **~ como el oro/una paloma/ una patena/ una pepa/una plata/un plato de guaba** (Ekv): čist'oučký jak sklo, jak ze škatulky, vymydlený; (13) **queda en ~que** (Am): je jasné, že ...; (14) **~ de ramas secas** (Am): oklestěný; ► o stromu; (15) **ser ~** (Guat): být švorc, na mizině, nemít ani vindru; (16) **~ y soplado** (Kol): švorc, na suchu; (17) úplně, načisto; (JD).

limpión, m. (1) (Kol, Kost, Ekv, Ven): hadr na čištění; utěrák; prachovka; (RAE, MM, JD). • (2) (Par, Arg): volný prostor v lese nebo na pastvině; př.: *el limpión estaba cruzado en todas direcciones por las huellas*; (RR). • (3) (Kol): napomenutí, důtka, vynadání; (AM, MM). • (4) (Per): kousek tabáku k čištění zubů; (MM). • (5) **dar un ~ a una persona** (Ven): vypucovat někoho; (6) **dar un ~ a los zapatos** (Ven): očistit, otřít boty; (7) **darse un ~** (Ven): vyjít naprázdno; zkrachovat; (8) **date un ~** (Ven): to si počkáš!, nedělej si iluze; (JD).

limpito, -ta, adj. (1) (Am): uklizeňoučký; (MM).

lina (← angl. *linen*) (1) (Ven): bílé prádlo; (MS). • (2) f. (Chil): tlustá a hrubá ovčí vlna; (AM, MM). • (3) vulg. (Chil): dlouhé vlasy vesničanek; (MM).

linao, m. (1) (Chil): druh míčové hry; (AM).

lince, m. (1) (Mex, Salv; Am): divoká kočka; (MM, JD). • (2) **ser un ~** (Am): být mazaný jak liška; mít oči jako rys; (JD).

linchaco, m. (1) (Chil): obranná zbraň; ► dvě držadla spojená řetězem; (RAE).

linche, m. (1) (Ekv): druh batohu; (AM, MM). • (2) (Mex): kabela vyrobená z vláken agávy; (MM).

lincho, m. (← kič. *lluicho*) (1) (Per): druh vysoké zvěře, jelena; (MM).

lindero, m. (1) (Mex): hraniční kámen, mezník; (2) **con ~os y arrabales** (Mex): do posledního puntíku, se vším všudy, od a do zet (vyprávět); (3) **en los ~os de lo audible** (Mex): téměř z doslechu (být); (4) **estuvo en los ~os de la locura** (Mex): byl na pokraji šílenství; (5) f. (Mex): hranice, okraj; (JD).

lindo, -da, adj.: viz: *parejo*; (RR). • (1) (Arg, Urug; Par): dobrý, vynikající, znamenitý; př.: *hombre lindo pa pelear; bailaba lindo; lo julepié lindo; ¡pucha si los hace lindos!; lindo partido de fútbol; linda pelea; lindo entierro; lindas empanadas; lindo asiento en el teatro; fulano bailó muy lindo*; (AM, MM). • (2) (Am): strašně drahý; (3) **¡~!** (Am): to je pěkné; (4) **don Diego L~** (Am): frajírek; (5) **¡~da la hicimos!** (Am): to jsme to pěkně vyvedli!; to jsme dopadli; (6) **de lo ~** (Am): pořádně, pěkně (pokazit, otrávit aj.); skvěle (pobavit se); (7) **¡qué ~ y gordo!** (Am): to je pěkný baculínek; (8) adv. (Am): pěkně; (9) m/f. (Chil): miláček; (JD).

lindura, f. (1) (Am): fešanda, krasavice; (JD).

línea, f. (1) (Par; Urug, Arg): rybářský vlasec; př.: *compré al lancharo una línea casi nueva con un buen anzuelo*; (2) **La L~** (Kost, StřAm): banánové plantáže rozkládající se podél celého atlantického pobřeží Středoamerické šíje; př.: *de un rancho destartalado se asomaron unas mujeres que me*

pareció haber conocido antes, en alguno de los ramales de la Línea; (3) ~ **amable** (Kol): bezplatná linka; př.: *denuncie ante la Empresa el exceso de la velocidad, la conducción peligrosa ... en cada agencia seccional o en nuestra línea amable*; (4) **estar (mantener) en la ~** (Urug): být štíhlý; udržovat si štíhlou linii; př.: *vos también te mantenés en línea; se ve que el tierno churrasquito doméstico te sentó bárbaro*; (RR). • (5) (Chil, Portor; Arg): výtečný, vynikající, jednička ve svém oboru; př.: *Fulano es una línea; este automóvil es único en su línea*; (6) **ser uno de/ser de uno ~** (Chil, Portor; Arg): být šikovný, obratný; (AM, MM). (7) **morir uno en su ~** (Portor): nedosáhnout svého cíle; (AM). • (8) **ponerse en ~** (Arg): zeštíhlet; (9) **es una ~¹** (Ven): to je charakter; (10) **es una ~²** (Ven): to je číslo!; (11) **es una ~ como estudiante** (Ven): je to skvělý student; (12) **es de una ~, una sola ~** (Arg): je to zásadový člověk, na toho je spolehnutí; (JD).

lineamiento, m. [Š: *línea*] (1) (Arg, Kub, Urug; Am): směr, tendence; linie (politická); (JD). (2) m. (Mex): charakteristický rys něčeho; (RAE). • (3) ~ **programático** (Am): programová linie; (4) **conforme a los ~-os propuestos** (Am): podle navrhované linie; (5) **seguir los ~-os generales sobre una cosa** (Am): sledovat základní principy, linii něčeho; (JD).

line-out (← angl.) (1) (Chil): v ragby: rozestavení útočníků obou družstev do dvou rovnoběžných řad poté, co se míč ocitne za pomezni čarou; (MS).

linesman (← angl.) (1) (Am): v míčových hrách: pomezni rozhodčí; (MS, MM).

lingada, f. (1) (Arg, Chil, Par, Urug; Am): náklad (jeřábu); (MM, JD).

lingera, (← it. *linghera*) viz: *linyera*; (MS). (1) m. (Arg): pobuda, drzoun; (2) f. (Arg): plachta na prádlo; (3) (Arg): zavazadlo chudáka; (AM).

lingo, m. (1) (Per): dětská hra; (AM, MM).

lingue, m. (← map. *lije*) (1) (Chil): druh vysokého listnatého chilského stromu čeledi vavřínovité *Lauraceae*; *Persea lingue*; ► má hladkou kůru popelavé barvy; jeho dřevo je pružné vláknité s dlouhou životností; používá se k výrobě trámů a nábytku; kůra je velmi používaná při činění kůží; (2) kůra tohoto stromu; (RAE, MM).

linicuije, m. (1) (Mex): hubeňour (mezi jezdci); (AM, MM).

link, m. (← angl.) (Am): v golfu: hřiště; (MS, MM).

linliha, f. (← keč.) (1) (Per: *Arequipa*): zlobivka; zlobivé děvče; (MS, AM, MM).

linlichería, f. (← keč.) (1) (Per): neklidné, zlobivé chování; (MS).

lino, m. (1) (Arg, Portor; Am): lněné semeno; (AM, MM, JD). • (2) (Kub, Portor): vodní rostlina vzhledově připomínající len; (MM).

linó, m. (← fran. *linon*) (1) (StřAm, Kol, Mex): tenká látka z hedvábí; lněné plátno; (MM).

linotipia, f. (1) (Am): umění pracovat se sázecím strojem; (MM).

linotipo, m. (← angl. *linotype*) (1) (Am): přístroj k přípravě destiček potřebné k tisku především u novin; (MM).

linterna, f. (1) (Mex): oko; (MM). • (2) (Arg): světluška; (3) ~ **flamenca/sorda** (Arg): zlodějská svítlna; (JD).

linternazo, m. (1) (Am): napití, hlt; (2) **echarse un ~** (Am): přihnout si; (JD).

linternear, tr/intr. (1) (Mex): lovit nebo rybařit za pomoci baterky, svítilny; (RAE, MM, JD).

linyera, f. (← it. hovor. *leggera*, it. piem. *lingera*) (1) m. (Arg, Urug, Par, Chil): ranec, do kterého se ukládají šaty a jiné osobní věci; (2) m./f. (Arg, Urug, Par): tulák, který žije z krádeží a veřejného milosrdenství; (3) (Arg, Par, Urug): zavazadlo chudáka; prosté zavazadlo ve špatném stavu; (4) (LaPla): venkovský sedlák; ■ Var.: *lingera*; (MS).

linyera, f., málo použ. (1) (Arg, Urug; Par): ranec či balík, ve kterém tulák nosí své oblečení a jiné osobní věci; (MM). (2) m/f. (Arg, Bol, Urug; Chil; Am): potulný, opuštěný člověk, který žije z různých zdrojů, pobuda, tulák, pobuda, lenoch; (RAE, AM, MM, JD, BDE). • (3) m. (Am): sezónní dělník; (JD).

liña, f. (1) (Arg): rybářský vlasec; ■ Syn.: *liñada*; (MM, JD).

liñada, f. (1) (Par): rybářský vlasec; ■ Syn.: *liña*; (MM, JD).

liño, m. (1) (Par): měřítko 0,0075 hektarů; př.: *tenemos cien liños de tabaco y mil de maíz*; (AM, MM).

lío, m. (1) (Am): intrika, drb, klep; povídačka; př.: *no me venga usted con líos*; (MM, JD). • (2) **no me vengas con esos ~-os** (Am): nech si ty povídačky, řeči; (3) **hacerse un ~** (Am): být celý popletený; (4) **me estoy haciendo un ~** (Am): začínám se do toho zamotávat; (5) **hecho un ~** (Am): celý popletený; (6) **se me ha hecho un ~** (Am): mám to celé popletené; (7) **meterse en cada ~** (Am): do

všeho vletět; (8) **meterse en un** ~ (Am): dostat se do pěkné kaše; (9) **no me metas en ~-os** (Am): neplet' mě do ničeho; (10) **quedarse hecho un** ~ (Am): být úplně vedle; (11) **no quiero buscarme un ~ con ellos** (Am): nechci mít s nimi žádné nepříjemnosti; (JD).

liona, f. (1) (Chil): nepořádek, zmatek, chaos; kravál, randál, čurbes, motanice; (AM, MM, JD).

lioso, -sa, adj. (1) (Arg): drbna, klepna, intrikářský; (MM).

lipa, f., hovor. (← fr. *Lipper, lipée*) (1) (Ven): břicho obratlovců, zvláště pokud je objemné; panděro, pupek; (RAE, MS, AM, MM, JD).

lipe, m. (1) (Bol, StřAm, Kol, Chil, Per): síran měďnatý; (MM).

lipegüe, m. (← nah.) (1) (StřAm, Mex): bakšiš, nárůst ceny, dárek; (MM). (2) (StřAm, Mex): opovržením hodný člověk; (3) (StřAm, Mex): pomocník; ■ Var.: *hipehuel, hepéhuil, ipegüe, ipégüel*; (MS, AM, MM). • (4) (Am): nádavek, přídavek; (5) (Am): přílepek, přívěsek; ► o člověku; (JD).

lipendis, m. (1) (Mex): ubožák, chudáček; (JD).

lipidia, f. (1) (Kost, Salv, Guat, Nik; StřAm; Am): krajní nouze; bída, mizérie; (AM, MM, JD). (2) f., hovor. (Kub): naléhavá a nepříjemná diskuse; (RAE). • (3) (Kub, Mex; Am): drzost, opovážlivost; (4) (Ekv, Per, Am): nemoc podobná choleře, ale není tak těžká; bolení (břicha); (AM, MM, JD). (5) m./f. (Kub, Mex): otravný člověk; (AM, MM). • (6) (Kub): závist, hádání; (JD).

lipidiar, tr., hovor. (1) (Kub): debatovat, naléhavě projednávat; (RAE). • (2) (Mex; Kub, Portor; Am): obtěžovat, naléhat, otravovat, rušit; (AM, MM, JD).

lipidoso, -sa, adj. (1) (Kub, Mex, Portor; Am): hrubý, sprostý; pitomý; (AM, MM, JD).

lipiria, f., hovor. [Š: *indigestión*] (1) (Chil): porucha trávení; (RAE).

lipistick (← angl. *lipstick*) (1) (Mex, USA): rtěnka; (MS).

lipón, -na, subst/adj., hovor. (1) (Ven): břicháč; ► člověk nebo zvíře s objemným břichem; panděratý, pupkatý; (RAE, AM, MM, JD).

lipstick, m. (1) (Am): rtěnka, růž; (JD).

lipudo, -da, adj., despekt., hovor. (1) (Ven): břichatý, pupkatý; o člověku: s velkým břichem; (RAE).

liquear (← angl. *to leak*) (1) (USA): zatékat; (MS).

liquelique (← angl. *likelike*) (1) (Ven): pánská venkovská halena; (MS, AM, MM, JD).

liquichiri, adj/subst. (← aim.) (1) (Bol): ubohý, lakomý; (AM, MM). (2) (Bol): o člověku: hubený, vyzábělý; (MS, AM, MM).

liquidación, f. (1) (Mex): odstupné; (2) (Mex): výpověď; (BDE).

liquidambar, m. (1) (StřAm, Mex): tekutá nebo lepkavá pryskyřice žluté barvy s načervenalým odstínem, aromatické a štiplavé vůně; ■ Syn: *lesquin; lesquén*; (AM, MM). • (2) (StřAm, Mex): strom, který produkuje pryskyřici; (MM).

liquidambo, m. (1) (Hond, Urug): strom *Liquidambar styracifolia*; ► vysoký až 40 m; s opadavým listím; jeho dřevo se používá v truhlářství a jeho pryskyřice a kůra jsou léčivé; viz též: *liquidambar*; (RAE, DA).

liquidar, tr. (1) (Am): zničit, zdemolovat; vyčerpat, spotřebovat něco; (2) (Am): zbavit se zboží prodejem; (3) (Am): zabít; př.: *la policía liquidó a los bandidos*; (MM). • (4) (Mex): vyhodit, propustit někoho; př.: *en Cuernavaca la empresa automotriz Nissan Mexicana liquidó a unos trescientos obreros en enero*; (BDE).

líquido, -da, adj. (1) [Š: *exacto; justo; solo; único*] (Kost; Hond, Mex, Nik; StřAm, Arg, Chil, Portor; Antil; Am): přesný; jedinečný; jediný, pouhý; př.: *tres varas líquidas de linó; una líquida vez; tengo tres pesos líquidos*; (RR, AM, MM, JD). • (2) (Antil, Arg, StřAm, Chil, Mex): přesné dávkování, vážení či měření věci; př.: *tres varas líquidas de lienzo*; (MM). • (3) (Chil): čistý plat; (JD).

liquilique, m. (1) (Kol, Ven): bavlněná halenka, většinou z rezné látky, která se zapíná od krku; blůza s kapsami; ■ Syn.: *liquelique*; (RAE, AM, MM, JD, BDE). • (2) ~ (**liquiliqui**), m. (Ven): kalhoty; ► nošené na venkově; ze stejné látky jako kabátek téhož jména; (RR).

liqui-liqui, m.: viz: *liquilique*; (RR, BDE).

liquira, f. (1) (Kol): mantila; ► krajkový přehoz přes hlavu, původně šlo o součást španělského kroje; (JD).

lira, f. (1) (Port; Kub, Chil): přenosná lampa; její kovový podstavec ve tvaru lyry; ► používá se v chudých rodinách; př.: *cuando la sirvienta hubo encendido la lira, entramos a la sala*; (RR, MM). • (2) (Guat): štíhlý, tažný kůň; (MM).

lirén, viz: *lerén*; (MS).

lirico, -ca, adj/subst. (1) (Arg, Ven; Mex, Nik; Am): nerealizovatelný, utopický; (AM, MM, JD). (2) (Arg; Am): člověk, který realizuje nereálné plány spojené s přírodou; (3) (Dom: Azua): jediný, sám; př.: *este lírico peso*; (AM, MM). • (4) m. (Am): utopista, fantasta; (JD).

lirio, m. (1) (Am): rostlina, která svými listy nebo květy připomíná kosatce evropského; (MM).

lirismo, m. (1) (Antil, Arg, Guat, Mex, Per; Am): fantazie, iluze, utopie; (AM, MM, JD). • (2) (Am): žít v utopii; (MM).

lis, m. (← angl. *lees*, sediment) (1) (Chil): sediment, usazenina, kal; (AM, MM, JD).

lisa, f. (1) [Š: *camiseta*] (US): tričko; (RR).

lisboa, f. (1) (Dom: Santo Domingo): užití, o stáří věci; př.: *mi traje tiene años de lisboa*; (AM, MM).

lisio, m. (1) (Dom: Santo Domingo): vada, chyba, nedostatek; (AM, MM).

lisión, f., arch., [Š: *lesión*] použ. v Ekv. (1) zranění; (RAE).

lisique, m. (← lenca) (1) (Hond): druh amerického stěhovavého ptáka (dravec); ► velikosti 28 cm; má malé hubené tělo s dlouhým ocasem a křídly; ocas a hlava jsou červené, peří na zádech je červené s černými pruhy a hrud' bílá přecházející do žluta. (2) adj. (Salv): hubený, slabý (o osobě); (RAE).

liso, -sa, m/adj. (1) (Urug): sklenice na pivo o obsahu 2dcl; ► používá se v barech a v pivnicích; (RAE). • (2) (Ven): odejít bez rozloučení; (AM, MM). • (3) (Arg): vysoká a úzká sklenice na pivo s malým objemem; (4) adj/subst. (Am: Arg, Per): cinik, nestyda, drzoun, drzý, prohnaný; (MM, JD, BDE). • (5) *irse ~* (Am): zmizet po anglicku; (6) *~ como la palma de la mano* (Am): snadný jako facka; (7) *es ~ y llano* (Am): to je úplně jasné; nabíledni; ► na první pohled zřejmé; (8) *es cosa ~-sa y llana* (Am): to je jednoduchá věc; (9) *~-sa y llanamente* (Am): bez okolků, rovnou; (10) *~-sa y primariamente* (Am): krátce a dobře; (JD).

lista, f. (1) *~ de raya*, f. [Š: *nómina*] (Mex): jmenný seznam lidí, kteří mají dostávat příjem a potvrdit svým podpisem, že ho dostali; (RAE). • (2) *irse como ~ de poncho* (Arg): uskutečnit něco bez vyrušení; (RR). • (3) *vender ~-as* (Kub): namlouvat si ženu; (AM, JD). (4) (Kub): zamilovat se do ženy; (AM). • (5) *pasar ~ a unatropa* (Kub): ukazovat se; (6) *~ de precios* (Kub): ceník; (7) *~ de retreta/de tarde* (Kub): večerní nástup; prověrka; ► u vojáků; (JD).

listadillo, m. (1) (StřAm, Portor; Kol; Am): pruhovaná bavlněná látka; ► typický oděv chudého obyvatelstva; ■ Syn.: *listado*; ■ Var.: *tocuyo* v Peru; (AM, MM, JD).

listado, m. (1) (Kol, Per, Portor, Dom: Santo Domingo, Ven): pruhovaná bavlněná látka; ► typický oděv chudého obyvatelstva; ■ Syn.: *listadillo*; ■ Var.: *alistao* v Santo Domingo; (AM, MM).

listar, tr. (1) (Chil): připsat na seznam; (BDE).

listas, f., pl. (1) *vender ~* (Kub): projít kolem ženy se zamilovaným pohledem; (MM).

listín, m. (1) (Dom: Santo Domingo; Am): označení pro jakýkoliv typ novin; označení pro dříve existující noviny; věstník, bulletin; (AM, MM, JD). • (2) (Per): program; (3) *~ de toros* (Per): program býčích zápasů; (JD).

¡Listo!, citosl. (1) (Per, Portor; Chil, Arg, Mex): platí, souhlasit s něčím; (AM, MM, BDE). (2) (Per, Portor): víc už ne; je konec; (AM, MM).

listo, -ta, adj. (1) *estar ~* (Arg): být poražený, hotový, zničený nějakým neštěstím, vyřízený; př.: *estoy lista, sonada, cuando sea el diluvio, y el juicio final, yo quiero irme con Juan Carlos*; (RR, JD). • (2) *está ~¹* (Kub): je s ním amen, je vyřízený; (3) *está ~²* (Kub): nemá ani vindru; (4) *¡~!* (Am): a hotovo!, dobrá!; (5) *anda ~* (Am): pospěš si; (6) *~ como una ardilla* (Am): čiperný jako veverka, opice; (7) *más ~ que Cardona/ un conejo* (Am): liškou podšitý; (8) *~ para el consumo* (Am): předvařený pokrm; (9) *me la dio demás* (Am): převezl, doběhl mě; (10) *dejar ~* (Am): odpravit, vyřítit někoho; (11) *se las echa de ~* (Am): hraje si na chytrého, dělá ze sebe chytrého; (12) *¡está ~!* (Am): ten si dal!, ten to schytal!; (13) *¡estamos ~-os!* (Am): to jsme vedle!; (14) *estar ~para la fiesta* (Kub): dát si bene; (15) *~ como/más ~ que el hambre* (Kub): prohnaný jak liška; (16) *¡va ~!* (Kub): ten si dal; (17) *¡van ~-os!* (Kub): to si počkají; (18) *~ como una lagartija/Merlín/un mono* (Kub): chytrý jak opice; (JD).

listoco, adj., hovor. [Š: *listo*] (1) (Chil): připravený; (RAE).

lisura, f. (1) (Bol, Ekv, Guat, Hond, Pan, Per): hrubé či neuctivé slovo nebo čin; (2) (Bol, Ekv, Hond, Pan, Per, Ven; StřAm, Arg, Kol, Urug): opovážlivost, drzost; (AM, MM, BDE). (3) (Per): půvab, ušlechtilost; (RAE). • (4) (Per): koketování; záměr, úmysl; zlomyslnost; (AM, MM, JD). • (5) *con ~* (Per): upřímně, otevřeně; (JD).

lisurero, -ra, adj. (1) (Per): nestydatý, drzý, sprostý; (AM, MM).

lita, f. (1) (Chil): rákosový košík; (JD).

litán, m. (1) (Kub): kokrhel; ► u klobouku; (JD).

litigador, f. (1) (Am): osoba, strana vedoucí spor; (JD).

litoral, m. (1) (Arg, Urug): břeh řeky, oblast kolem řeky, poříčí; (RAE).

litósfera, f. [Š: *litosfera*] (1) (Am): litosféra; (RAE).

litral, m. (1) (Chil): háj stromů litre; (JD).

litre, m. (← map. *lithe*; *litre*; *litri* „strom špatného stínu“) (1) (Chil): druh chilského stromu čeledi ledvinovnikovité *Anacardiaceae*; ► s celokrajnými listy, žlutými květy v květenství lata, malými sladkými plody, ze kterých se vyrábí chicha (pálenka); jeho dřevo je velmi tvrdé a využívá se na výrobu dřevěných zubů mlýnských kol a na osy vozů; jeho stín nebo kontakt s větvemi způsobují vyrážku, hlavně u žen a dětí; (2) hovor. (Chil): nemoc způsobená stínem stromu *Lithraea venenosa*; (RAE, AM, MM, JD).

litreado, m., hovor. (1) (Chil): víno, které se volně prodává; ► není stočené do lahví; (RAE).

litro, m. (← map. *rithu*) (1) (Chil): obyčejná ovčí tkanina vyráběná v Chile; (AM, MM).

litroso, -sa, adj. (1) (Chil): nemoc způsobená stínem stromu *Lithraea venenosa*; (AM, MM).

liudar, tr. [Š: *leudar*] (1) (Chil, Kol; Am): kynout; ► zvětšovat objem díky působení kvasnic; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Am): přidat kvasnice (do těsta); (JD).

liudez, f. (1) (Chil): uvolnění, ochablost, skleslost; (MM, JD).

liudo, -da, adj., arch. [Š: *leudo*] (1) (Chil, Kol; též Andalusie) vykynutý; ► o těstu; (RAE, JD). • (2) (Chil): slabý, ochablý, povolený; (MM, JD).

liuta, f. (1) (zápBol): levné jídlo; ► prodávané na ulici v nehygienických podmínkách; (DA).

liuto, m. (← map.) (1) (Chil): *Alstromeria ligtu*; ► rostlina podobná lilii, z její hlízy se dělá levné jídlo; rostlina žluté barvy; (MM). (2) (Chil): pokrm připravovaný z hlíz této rostliny; ■ Var.: *liutu*; (MS).

liutu, viz: *liuto*; (MS).

liviano, -a, m./f. (1) (Bol, Par): lehký kulomet; př.: *levantado a su gente y cuidando que todo estuviera listo; hasta el último cargador de sus livianas*; (RR). • (2) (Dom: Santo Domingo): jídlo *Mixta*; ► vnitřnosti z krávy a prasete dušené ve vlastní šťávě; (AM, MM).

living comedor, m.(1) (Arg, Chil): obývací s jídelnou; (BDE).

living-room (← angl.) (1) (Am: Arg, Chil, Kol): obývací pokoj; př.: *vería clarito ese rincón del living donde están todos mis cachivaches*; (MM, BDE). (2) (Kub, Per): souprava nábytku; (MS).

liviza, viz: *lebisa*; (MS).

lizo, m. (1) (Chil): malé dřívko, člunek; ► nahrazuje člunek u tkalcovských stavů; (RAE, AM, MM, JD).

llanero, -ra, m./f. (1) (Kol, Ven): obyvatel planiny; honák, pasák dobytka; př.: *tanto en el gaucho como en el llanero, aquel célebre postulado sociológico de que entre el servicio y el medio en que y se forma existe estrecha relación, se cumple efectiva y ciertamente*; (BDE).

Llanos, m., pl. (1) (Kol, Ven): planina; (BDE).

llevar, tr. (1) ~ **a alguien con alguien** (Mex): vzít někoho sebou; (BDE).

lo, zájm. (1) **en ~ que** (Portor): zatím; mezitím; (2)(a)/(en) ~ **de él** (Arg; Urug; Am): u někoho doma; domů k někomu; př.: *ese fue el mejor que yo he pasado tal vez; de miedo de otro tutor ni aporté por lo del Juez*; (BDE, JD). (3) ~ **más**, adv., viz: *más*; (4) (a) ~ **que** (Arg; Chil, Bol): jakmile; (BDE). (5) ~ **que sea de cada bien** (Mex): co se komu hodí; co komu přísluší; př.: *había dado de sí todo lo que tenía que dar; lo que sea de cada bien*; (RR). • (6) ~ **más fácilmente** (Am): co nejnáze; (7) **fui a ~ de Funes** (Am): šel jsem k Funesovým; (BDE).

loa, f. (1) **echar la ~ a una persona** (StřAm; Am): vynadat, vyhubovat někomu; (AM, JD). • (2) (StřAm, Mex; Am): potlačení; vynadání, napomenutí; (MM, JD).

loán, m. (← map. *puán*; *luan*: *guanaco*) (1) (Chil): lama guanako, viz: *luán*; (MS, AM, MM). • (2) (Chil): žlutočervená, šedožlutá, nažloutlá barva (stejná barva lamy); (MM, JD).

lob (← angl.) (1) (Am): lob (tenisový úder); (MS, MM).

loba, f., hovor. (1) (Urug): smyslně atraktivní žena; (RAE). • (2) m. (Mex): mazaný člověk; karbaník; (3) **lo que la ~ hace, al lobo le place** (Mex): vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá; (JD).

lobbing (← angl.) (1) (Chil): lobování, lob; ► vrácení vysokého míče v tenise; (MS).

lobear, intr. (1) (Arg): lovit tuleně; (RAE).

lobería, f. (1) (Arg, Per): místo na pobřeží, kde tuleni tráví svůj čas, když vylezou z vody; (RAE, AM, MM).

lobero, m. (1) (Arg): lovec tuleňů; (RAE).

lobi (← angl. *lobby*) (1) (Chil, Kub, Mex, Portor): hala, vestibul; (MS).

lobinsón (lobinzón), (Arg, Urug; Am): viz: *lobisón*; (MS, AM, MM, JD).

lobisón, m. (← port. *lobishomen*, *vlčí muž*) (1) (Arg, Par, Urug; Am): vlkodlak, přelud, něco pohádkového; (2) (Urug): pohádkové zvíře; ■ Var.: *lobinsón, lobinzón, lobizón, lobizonte, luisón*; (MS, AM, MM, JD).

lobito, m. (1) (Arg, Par, Urug; Am): *Lutra paranaensis*; ► vydra z povodí Río de la Plata; ■ Var.: *lobito de río*; (MM, JD).

lobizón(te), (Arg, Par, Urug; Am): viz: *lobisón*; (MS, AM, MM, JD).

lobo, -ba, adj/subst. (1) adj. (Chil): nevlídný, mrzutý; (2) adj., dříve i subst. [Š: *zambo*] (Mex): potomek černocho a indiánky nebo naopak; (JD). (3) m., hovor. (Urug): smyslně atraktivní muž; (4) adj. [Š: *astuto*] (Per; Mex): vychytralý, prohnaný, mazaný; opatrný, obezřetný; (RAE, AM, JD). • (5) m. ~ **marino** (1) (Arg; Urug; Am): tuleň; (RR, JD). • (6) (Chil): samotář; (7) (Dom): bažant; (8) (Per: Tacna): ústí kanálu, stoky; (AM, MM). • (9) (Ekv): *Canis azarae*; ► vlk podobný vlku evropskému; (10) (Mex): *Canis mexicanus*; ► vlk mexický; (11) (Arg, Chil, Ekv, Per, Urug): mořský vlk; (12) (Bol): červený vlk; (MM). • (13) (Chil): bázlivý, plachý; (14) (Dom): neutrkaný; (15) (Am): liška, kojot; (16) (Chil): okoun; (17) (Mex): lišák, taškař; (18) ~ **acuático** (Arg): nutrie; vodní krysa; (19) **quien con --os anda, a auallar se enseña** (Arg): kdo chce s vlky býti, musí s nimi výtí; (20) **entre ~y can** (Arg): ani ryba ani rak; (21) ~ **cerval/cervario** (Arg): rys; (22) **de lo contado come el ~ y anda gordo** (Arg): člověk musí mít pořad oči otevřené; (23) **desollar/dormir el ~** (Arg): vyspávat opici; (24) **encomendar las ovejas al ~** (Arg): udělat kozla zahradníkem; (25) **esperar del ~ carne** (Arg): dělat si zbytečné naděje; (26) **el ~ está en la conseja** (Arg): my o vlku a vlk za humny; (27) **está en la boca de ~** (Arg): má na kahánku, jeho život visí na vlásku; (28) ~ **de mar** (Arg): mořský vlk; ► o námořnících; (29) **meter el ~ en el redil** (Am): udělat kozla zahradníkem; (30) **un ~ a otro no se muerden** (Am): vrána vráně oči nevyklove; (31) **muda el ~ los dientes, y no las mientes** (Am): vlk se nezapře; (32) **del ~, un pelo** (Am): v nouzi čert i mouchy lapá; (33) **no es el ~ tan fiero como le pintan** (Am): žádná kaše se nejí tak horká, jak se uvaří; (34) **son --os de la misma camada** (Am): čert jako ďábel, oba jsou černí; (35) **tener el ~ por las orejas** (Am): být úplně vedle, popletený; (36) **trabajar como un ~** (Am): dřít se jako negr; (37) **el ~ y la vulpeja, ambos son de una conseja** (Am): vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá; (JD).

lobuno, -na, adj. (1) (Arg, Urug): o koni: s našedlou srstí na hřbetě, světlejší v podbřišku a na nozdrách; hlavu, hřívu, ocas a nohy má černé, šedák, šedý kůň; (RAE, JD).

loca, f., i adv. (1) (Arg; Portor, Kol): pasivní homosexuál; př.: *porque se daba cuenta que yo era loca es que no me quería dar calce*; (2) **a la ~**, adv. (Per): v nepořádku; poslepu; př.: *y yo comencé a patearlo y a darle manazos a la loca hasta que a jalones me sacó de la playa*; (RR). • (3) (Arg, Urug; Am): stav špatné nálady: v následujících spojeních; nevrlost; být nevrlý, mrzutý: **darle a uno la ~**; **venirle a uno la ~**; **estar con la ~**; (AM, MM, JD). • (4) (Arg, Urug): lehká děva, prostitutka; (MM). • (5) **la ~ de la casa** (Am): blázeň; (JD).

locador, -ra, adj. (1) (Chil, Per, Ven, LaPla): pronajímatel; (AM, MM).

locaina, f. (1) (Ven: Trujillo): šílenost, bláznovství; (AM, MM).

locares, m. (1) (Chil): cvokárna; ► blázeň; ■ Syn.: *locario*; (JD).

locario, -a, adj/subst. (1) (Kol, Guat; Chil): výraz pro mladého neposedného člověka; bláznivý člověk; (AM, MM). • (2) (Chi): cvokárna; ► blázeň; ■ Syn.: *locares*; (JD).

locatario, -a, adj. (1) (Kol, Chil, Per, Dom: Santo Domingo; JižAm): nájemnický; (AM, MM).

locatel, adj/subst. (1) adj. (Chil): pitomoučkový; (2) m. (Chil): pitomeček; (JD).

locateli, adj/subst. [Š: *locatis*] (1) (Chil, Urug): praštěný, střelený, bláznivý; (RAE).

locato, -ta, adj., despekt., hovor. [Š: *locatis*] (1) (Ven): praštěný, střelený, bláznivý; (RAE).

locear, intr. (1) (Hond): vyrábět keramiku, majoliku; (RAE).

locería, f. (1) (And., Am: Kol, Mex): porcelánka; (RAE, MM). • (2) (Kol): hrnčířství; (MM).

locero, -ra, m/f. hovor. (1) (Hond, Ven; Kol, Guat, Mex, Nik): člověk, který vyrábí nebo prodává keramiku; hrnčíř; (RAE, MM).

loceta, f. (1) (Kub): dlaždice; (JD).

loción, f. (← fr. *lotion*) (1) (Am): parfém o malé koncentraci; (MM).

lock out (← angl. *lockout*) (1) (Chil, Kub, Per, LaPlat): dočasné uzavření provozu; (2) (Kol): pozastavení práce (kdy zaměstnavatel nevpustí zaměstnance na pracoviště); (MS).

locker (← angl. *locker*) (1) (Kol, Mex): skříň, šatník, šatna, **prádelník**; (MS, JD).

loco, -ca, m/f. (1) m. (← map.) (Chil): měkkýš s jedlým, ale tvrdým masem *Oreja marina*; ► konzumuje se dušený nebo vařený; (MM, BDE). (2) hovor. (Nik, Urug): hej!; kámo!; ► používá se mezi mládeží k oslovení, zavolání na někoho; (3) f., hovor., eufem. (Arg, Kub, Urug): neslušná, lehká žena; (4) f., hovor., eufem. [Š: *prostituta*] (Arg, Urug): prostitutka; (RAE). • (5) homosexuál, viz: *loca*; (RR). • (6) m. (← kič. *locko*) (Bol, Per): klobouk se šosy z ovčí vlny, který používá horník během práce; (MM). (7) ~ **de verano** (Arg): extravagantní, bláznivý; (AM, MM). (8) (Mex, Portor, Per): každý ví, co dělá; př.: *no hay loco que coma lumbre*; *no hay loco que coma candela*; ■ Var.: *ningún loco come candela* en Puerto Rico; (AM). • (9) (Mex): váha; (10) adj. (Am): přející si něco; př.: *Fulano está loco por ir al teatro*; (11) (Mex): vzteklý, zuřivý; (12) ~ **rematado** (Am): úplně poblázněný, magor; (13) ~ **lindo** (Arg): milý blázen; (14) (Arg): excentrický, výstřední, půvabný, milý; (MM). • (15) **no hay ~ que coma lumbre** (Arg): ani blázen se nespálí; (16) m. (Bol): vlnák; ► klobouk; (17) **al ~ y al aire, darles calle** (Bol): moudřejší ustoupí; (18) ~ **de atar/ de banda/ de bola** (Bol): úplný blázen, cvok; (19) **cada ~ con su tema, cada ~ con su tema y cada lobo por su senda** (Bol): blázna nepřesvědčíš; (20) **los --os y los niños dicen las verdades** (Bol): blázni a děti říkají pravdu; (21) **no hay ~ que coma candela/lumbre** (Am): ani blázen se nespálí dvakrát, na to by nenaletěl ani blázen; (22) **un ~ hace ciento** (Am): špatné příklady kazí dobré mravy; (23) **hacerse el ~** (Am): dělat ze sebe blázna; (24) ~ **lindo** (Arg): úplný blázen; (25) ~ **de verano** (Arg): úplný cvok; (JD).

locomoción, f. (1) (Chil): veřejný dopravní prostředek; př.: *la locomoción colectiva funcionaba a medias por las huelgas y la gasolina estaba racionada*; (RR).

locomotiva, f. (1) (Am): lokomotiva; (JD).

locote, m. (← keč. *rucutu*) viz: *locoto*; (1) (svArg, Par): různé druhy papriky nebo chili; (MS, MM).

locoto, m. (← keč.) (1) (Arg, Bol, Par, Per): pálivá paprika; ► všechny druhy papriky nebo chili papričky; ■ Var.: *locote*; (MS, MM).

locriento, adj. (1) (Chil): plný hnisu, zhnisaný; (JD).

locrío, m. (1) (Dom: *Santo Domingo*): rýže vařená s masem, bez jiných přísad; (RAE, AM, MM).

locro, m (← keč. *rugru, rokro*) (1) (JižAm: Arg, Bol, Kol: Nariño, Chil, Ekv, Per, Urug, Par; Am): pokrm z masa, brambor, kukuřice a dalších přísad; (2) (Bol): pokrm z rozdrčené kukuřice; (3) (Per): pokrm z brambor, dýně, kukuřičného klasu a přísad; (RAE, AM, MM, JD).

locuaz, adj/subst. [Š: *loco*] (1) (Mex): bláznivý, šílený; (RAE).

locución, f. (1) (Arg): hlasatelství (v rozhlase); (JD).

locumba, f./adj. (1) f. (Bol, Per): kořalka z hroznů vyrobený ve městě Locumba v Peru; • m. (2) (Per): bláznivý, potrhlý, pomatený, potrhlý, ztřeštěný člověk; (MM, BDE, JD).

locumbeta, adj. (1) (Per): bláznivý, potrhlý, pomatený člověk; (BDE).

locutar, intr. (1) (Salv): o hlasateli v rádiu: hovořit, mluvit do éteru; (RAE).

locha, f., hovor. (1) (Ven): mince, která měla hodnotu dvanáct a půl centů bolívaru; ► měnová jednotka Venezuely; **niklák, čtvrták**; (AM, MM, JD). (2) **estar algo (de) a tres por ~**, hovor. (Ven): existovat v nadbytečném množství; (3) **valer algo tres ~s**, hovor. (Ven): stát málo, být levný; (RAE). • (4) (Ven): mince v hodnotě jedné osminy bolívaru; (RR).

loche, m/adj. (← keč. *luichu*) (1) (Kol, Chil, Ekv, Per, Ven): *Cervus rufus*; ► malý americký jelen; (2) (Kol): načervenalá barva; (AM, MM). (3) (Kol): banán; (MM). (4) (Per): kůže z berana, kozla nebo jelena; ■ Var.: *lluicho, locho, pocho, soche*; (MS). • (5) adj. (Kol): zrzavý, rezavý; ■ Var.: *locho*; (JD).

lochi, adj. (1) (szMex): hrbatý; (MM).

locho, -a, (1) (Kol): viz: *loche*; *Cariacus rufus*; ► malý americký jelen; (MS, AM, MM). • (2) adj. (Kol): zrzavý, rezavý; ■ Var.: *loche*; (JD).

lodacero, -a, m/f., hovor. [Š: *lodazal*] (1) (Hond; Ekv): močál, bažina; (RAE, AM, MM).

lodera, f. (1) (Salv., Hond): zástěrka; ► guma, která zabraňuje stříkání od kol u auta; (2) venk. [Š: *lodazal*] (Hond): močál, bažina; (RAE).

lodera, f. (1) [Š: *guardabarros*] (Guat): blatník; př.: *la vieja vestida de negro con pañolón morado, pujó al apearse del carruaje, asiéndose a una de las loderas con la mano regordeta y tupida de diamantes*; (RR).

loga, f. (1) (Chil): báseň či krátká kompozice psaná ve verši; (2) (StřAm): chvála, chválení; (3) **echarle la ~ a uno** (StřAm): vynadat, vyhubovat; (AM, MM).

logrerismo, m. (1) (Am): prospěchářství; (JD).

logrero, -ra, subst/adj. (1) m/f. (spíše v Am; Arg, Kol, Chil, Per, Urug, Nik): člověk, který se snaží získat peníze jakýmkoliv způsobem; příživník; prospěchář; (RAE, AM, MM, JD). • (2) ~ **de la política** (Am): kariérista; (3) adj. (Am): prospěchářský; (JD).

logro, m. (1) (Kol: Nariño): bramborová polévka; (2) (Kub): sázky na kohoutí zápasy; (AM, MM).

logrón, adj/subst. (1) adj. (Arg): lichvářský; (2) (Mex): prospěchářský; (3) m. (Arg): lichvář; (4) (Mex): prospěchář; (JD).

loica, f. (← map.) (1) (Chil aj.): druh chilského ptáka; ► o něco větší než špaček; podobá se mu způsobem života a vzhledem; sameček je tmavošedé barvy s bílými skvrnami, krk a hrud' jsou barvy šarlatové; je lehce ochočitelny a velmi oblíbený pro svůj sladký a melodický zpěv; (RAE). • (2) viz též: *lloica*; (MS, MM).

loja, f. (1) (Kub): nápoj z vody, medu a koření; (AM, MM).

lolaje, m., despekt. (1) (Chil): skupina adolescentů; (RAE).

lolar, intr. (1) (Chil): chovat se jako adolescent; (2) intr. (Chil): zajímat se o to, jak získat přízeň nezletilých dívek; (RAE).

loli, m. (1) (Chil): podlouhlý karamel na špejli; (2) m. [Š: *polo*] (Chil): nanuk, zmrzlina na špejli; (RAE).

lolito, m. (1) (Chil): holobrádek; (JD).

lolo, -la, adj/subst. [Š: *adolescente*] (1) (Chil): dospívající, adolescent; př.: *cinco lolitos se dopaban con marihuana para estar in; los lolos no tienen intereses verdaderos, sólo piensan en vestirse bien para pololear*; (RAE, BDE). • (2) **no querer (más)** ~ (Arg): nemít s tím nic společného; (BDE).

loma, f. (1) **por (en) ~ del diablo (de los quinotos)** (Arg; Urug): velmi daleko; tam, kde lišky dávají dobrou noc; př.: *la casa quedaba por la loma del diablo; ... tuve que tomar el tranvía dos veces y caminar como quince cuerdas*; (RR, AM, MM). • (2) ~ **del diablo** (Arg): horoucí peklo; (3) **irse a las ~as** (Kub): jít, utéct do hor; ► o povstalcích; (4) **por ~as y por llanos** (Kub): přes hory a doly; (JD).

lomada, f., málo použ. [Š: *loma*] (1) (Arg, Par, Portor, Urug; Per; Bol; Am): kopec, pahorek, vrch, hřeben; (RAE, AM, MM, JD).

lomaje, m. (1) (Chil): skupina kopců, pahorků, vrchů, kopcovitý kraj; (RAE, AM, JD).

lombricera, f. (1) (Kost, Nik): rostlina proti parazitům jako např. červ; (2) (Mex): v domácí lékárně se podává dětem proti škrkavce; (MM).

lombriciente, -ta, adj. (1) (Kub, Salv, Hond, Mex; Arg, Kol, Chil, Ekv, Guat, Portor; Nik; Am): o člověku nebo o zvířeti: mající škrkavky; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Pan): červivý; (JD).

lomear, intr/zvrat., venk. (1) (Urug; Bol): krčit se, snažit se vyhnout trestu nebo ho zmírnit; *stavět se hluchým*; (RAE, AM, JD).

lomerío, -ía, m/f. (1) (Kub; Mex, Guat; Am): kopce; výšiny; *pahorky, pahrbky; hřebeny (hor)*; př.: *estuvimos semanas sin ver a nadie; ... como si los dos fuéramos los únicos humanos en todo el lomerío*; (RR, AM, MM, JD).

lometón, m. (1) (Kub; Mex): kopec, pahorek; (AM, MM).

lomillería, f. (1) (JižAm: Arg, Par, Urug; Am): dílna, kde se vyrábí sedla, sedlové polštáře či houně, uzdy, lasa, atd.; *sedlářství*; (JD). (2) f. (JižAm: Arg, Par, Urug): obchod, kde se tyto věci prodávají, obvykle to bývá samotná dílna; (RAE, AM, MM). • (3) (JižAm: Arg, Par, Urug): náradí, které je k tomu potřeba; (AM, MM). • (4) f. (Am): postroj; (JD).

lomillero, m. (1) (Arg, Bol, Par, Urug; Am): výrobce sedel, otěží, opratí, las; *sedlář*; (2) (Mex): nakládač, který užívá opratě ke své práci; (MM, JD).

lomillo, m. (1) (Am: StřAm, Kub, Mex, Portor; Arg, Bol, Par, Urug; Am): druh sedla s poduškou ze slámy; (RAE, AM, MM, JD).

lomita, f. (1) (Mex): užití ve vazbách vyjadřující vzdálenost; (AM, MM).

lomo, m. (1) ~ **de burro**, m. (Arg, Urug): nízký výčnělek, který se vytvoří v asfaltu na cestě kvůli rozdílným materiálům nebo uměle vytvořený retardér, sloužící pro snížení rychlosti vozidel; (RAE, BDE). • (2) ~ **negro** (Arg): přívrženec politiky Manuela Dorrega; př.: *te doy el dato que casi toda mi familia ha sido unitaria o lomos negros, pero que ni Fernando ni yo lo somos*; (RR). • (3) **hacer**

~ (Mex): obrnit se trpělivostí; **(4) pasar la mano por el ~ a una persona** (Mex): lichotit někomu; (JD).

lomudo, -da, adj., hovor. **(1)** (Urug): o člověku: statný, silný, robustní; (RAE).

lona, f. **(1)** (Arg; LaPlá; Mex, Par, Urug): pytlovina; (AM, MM). • **(2)** (Hond): určitý druh rostliny s jedlým kořenem; (MM). • **(3) estar en la ~** (Ven): být na suchu, švorc; (JD).

lonco, m/f. **(1)** (Chil): u indiánů kmene *mapuche*: vůdce indiánské skupiny; (RAE). • **(2)** m. (← map.) (Chil): krk, šíje; **(3)** (Chil): slez (jeden ze žaludeků přežvýkavců); (AM, MM, JD). **(4)** (Chil): hlava; (AM, MM, JD). **(5)** (Chil): vlasy; (MM). **(6) estar con ~** (Chil): být podrážděný, vzteklý; (MS, AM, JD). • **(7)** (Chil): srážedlo, syřidlo; (AM).

loncoteada, f. (← map.) **(1)** (Arg): zatahání za vlasy; (MS).

loncotear, intr. (← map.) **(1)** (Arg; Chil): zatahat za vlasy; (MS, AM, MM).

lonch (← angl. *lunch*) **(1)** (Am; USA): oběd; (JD). **(2)** studené jídlo; **(3)** (Arg, Ekv, Mex, Per): občerstvení; obvykle se podává s vínem a předkrmem; **(4)** (Mex): balíček s jídlem na cestu; **(5)** (Arg): pohoštění zákusky, alkoholem a cigaretami na oslavě nějaké radostné události; (MS).

lonch beg (← angl. *lunch bag*) **(1)** (USA): misky na jídlo; (MS).

lonchar, tr/intr. (← angl. *lunch*) **(1)** (StřAm, Kol, Mex, Portor): obědvat kolem poledne lehčí jídlo než je zvykem (ve Španělsku); ■ Syn.: *lonchear*; (MM).

lonche, m. (← angl. *lunch*) **(1)** (Kol, Mex, Ven, Kub): svačina, studené jídlo; **(2)** (Per, Mex, Kub, Ven; Am): odpolední svačina; oběd; (MM, JD, BDE). • **(3)** (Mex): obložený chlebiček; sendvič; (BDE).

lonchear, tr. **(1)** (Mex, Am): jíst přesnídávku; obědvat kolem poledne lehčí jídlo než je zvykem (ve Španělsku); ■ Syn.: *lonchar*; (MM, JD).

lonchera, f. **(1)** (Portor; Nik, Kol): jídlonosič; chlebník; miska na jídlo; košík na jídlo; př.: *y con el sano propósito de echarse al cuerpo los sándwiches de atún y el jugo de piña Lotus que el siempre precavido Don Virgilio les había engildado en una lonchera, fueron a alinearse ...*; (RR).

lonchería, f. **(1)** (Mex; Kol; StřAm, Portor; Am): stánek, restaurace, snackbar, bufet, kde se prodávají lehká jídla; např.: tortily atd.; (RR, MM, JD).

lonchi, m. (← angl. *lunch*) **(1)** (Mex): odpolední svačina; oběd; ■ Syn.: *lonche*; (MM).

loncho, m. **(1)** (Kol): kousek; pravděpodobně slovo vzniklo ze slov *loncha* nebo *lonja*; (AM, MM, JD).

londri (← angl. *laundry*) **(1)** (Kol, Kub, Mex, Portor, StřAm, USA; Am): prádelna; (MS, MM, JD).

lonero, m. **(1)** (Am): výrobce plachet; (JD).

loneta, f. **(1)** (Arg, Chil, Kub, Urug; Per; Am): tenká plachtovina; (RAE, AM, JD). • **(2)** (Kub, Per; Arg, Mex, Par, Urug; Am): bílá pevná tkanina k výrobě oděvů dělníků; rezné plátno; plachta; (AM, MM, JD).

long distance (← angl.) **(1)** (Portor): velká vzdálenost; (MS).

long-playing, m. **(1)** (Am): dlouhohrající deska; LP deska; (JD).

longo, -ga (← keč/kič.) subst/adj. **(1)** (Ekv): mladý indián; užívá se jako zdvojnásobení *longuito*; (AM, MM, JD, BDE). • **(2)** adj. (Ekv): svobodný; (JD).

Longinos, m., pl. **(1) como ~** (Arg a další): v košili; skoro nahý; př.: *y esos pobres infelices al volver a su destino, salen como unos Longinos sin tener con qué cubrirse*; (RR).

longo, -ga, adj/subst., častěji hanl. (← kič. *lungu*) (Ekv) **(1)** indiánský chlapec; **(2)** dospívající; (RAE). • **(3) ~ (longuito, -ta)**, m/f. (Ekv): mladý indián, mladá indiánka; př.: *Roberta ... se daba su paseo ... a ver a las longas que salían a la cosecha como para una fiesta, muy limpias y relucientes*; (RR, AM, MM).

longorón, m. **(1)** (Pan; Kub): jedlý měkkýš patřící do třídy mlžů; (RAE, MM). • **(2)** pl. **-es** (Kub): pohrdavé, negativní označení, pojmenování; (MM).

¡Longorones!, citosl. **(1)** (Kub): v žádném případě, ani náhodou; (AM).

long-playing (← angl.) **(1)** (Am): dlouhohrající gramofonová deska; (MS, MM).

longuito, m/f., viz: *longo, -ga*; (RR).

lonja, f. **(1)** [Š: *tralla de látigo*] (Arg; Urug): bičíště; ► volná část biče (bez násady); konec biče, kožená oprat; př.: *el jinete, que me pareció enorme bajo su poncho claro, reboleó la lonja de rebenque contra el ojo izquierdo de su redomón*; (RR, AM, MM, JD). • **(2)** (Arg, Urug): pruh kůže; (AM, MM). • **(3)** pl. (Mex): plátek slaniny či tuku prasete nakrájen na dlouhé tlusté plátky; **(4)**

hacer --as (Arg, Urug): ořezat vysušenou část kůže bez kosti, která se dále použije na výrobu las, bičů či řemenů; **(5) sacarle a uno ~s** (Arg, Urug): rozsekat někomu kůži (šviháním); (MM, JD).

lonjazo, m. **(1)** (Bol, Arg; Urug): rána řemenem či bičem; výjimečně rána předmětem, použitým jako bič; př.: *dos lonjazos en la espalda con su cinturón de cuero*; (RR).

lonjear (lonjiar), tr/zvrat. **(1)** (Arg; Urug; Par): bičovat; pohmoždit; šlehat; **trestat** př.: *vamos a ver lo que decís cuando el recaó te dentro a lonjiar las nalgas*; (RR, AM, JD). • **(2)** (Arg, Urug): nakrájet na plátky; (AM, MM, JD).

lonjiar, tr., viz: *lonjear*; (RR).

lontano, adj. (← it.) **(1)** (Urug): daleký; (MS).

looping (← angl.) **(1)** (Am): přemet letadla, loping; (MS, MM).

loqueo, m. **(1)** (Urug): křik, povyk, jáсот; (AM, MM).

loquera, f. [Š: *locura*] **(1)** (Am, StřAm, Ekv, Portor, Kol, Ven, Mex; Chil, Guat): šílenství, bláznovství; (RAE, AM, MM, JD, BDE). • **(2) dar en la ~ de hacer una cosa** (Am): zbláznit se, pustit se bláznivě do něčeho; (JD).

loquería, f. **(1)** (Chil, Per; Am): blázninec; př.: *a este hay que encerrarlo en un aloquería, porque hace ratito que le está fallando la azotea*; (AM, MM, JD, BDE).

loquerío, m., hovor. **(1)** (Chil): absurdní nebo chaotická situace; **(2)** m., hovor. (Chil): spolek bláznivých, ztřeštěných lidí; (RAE).

loquero, m. **(1)** hovor. (Ven, Arg; Urug; LaPla): blázninec; př.: *el verbo en pasado daba a las paredes del loquero el siniestro significado que verdaderamente tienen*; (RR, BDE). • **(2)** (Urug; LaPla; Arg): křik, povyk, jáсот; bláznění, kravál, cirkus; (AM, MM, JD). • **(3)** (Arg, Par, Urug): člověk, který se stará v blázinci o malomocné; (MM).

loquetera, f., hovor. **(1)** (Ven): záchvat šílenství; **(2)** (Ven): čin vlastní šilenci, bláznů; **(3)** (Ven): nesmyslný čin; (RAE).

loquina, f. **(1)** (Kol): šílenství, bláznovství; hloupost, nesmysl, potrhlost; (AM, MM, JD).

loquincho, -cha, adj. **(1)** (Arg): výstřední, excentrický, pošahaný, potrhlý; (MM, JD).

lora, f. [Š: *loro*] **(1)** (Am): papoušek; (JD). **(2)** (Am): samička papouška; **(3)** hovor. (Am: Arg, Chil, Par, Urug): upovídaná žena; škaredá žena, šereda; **treperenda**; (MM, JD). **(4)** (Kost): jedovatý had; ► s intenzivně zelenou hřbetní částí, která je od břišní světlejší části oddělena žlutou čarou, která se táhne podél celého těla; dosahuje délky až 60 cm; **(5)** f., i adj. (Nik): člověk neobratný či nezkušený v nějaké činnosti; **(6)** f. (Ven): had zářivě zelené barvy; ► s nahnědlými nebo šedobílými boky a bílým a hnědým břichem; je víc než metr dlouhý, pohybuje se ve stromoví, žije přes den a pro člověka je neškodný; **(7) dar (la) ~, salir con una ~** hovor. [Š: *dar la lata*] (Kol; Ekv, Portor, Ven): obtěžovat, dotírat, unavovat, otravovat nevhodnými záležitostmi či neustálými požadavky; **plácnout nesmysl**; (RAE, AM, MM, JD). • **(8)** vulg. (Par; Arg): žena lehkých mravů; **coura**; **(9)** (Ekv; Portor, Ven; Kol): špatně se hojící ošklivá rána; **vřed**; př.: *se miró estudiosamente la llaga de la pierna, y preguntó: ¿no será mal de pian, esta lora?*; (AM, MM, JD). **(10)** (Kost): dlouhý zelený had; př.: *con ojos espantados señalaba una lora que se resbalaba por la ramazón*; **(11)** (Kost): jistá mořská želva; př.: *ocasionalmente llegan tortugas lora (Lepidochelys olivacea) a desovar en playa Grande*; **(12) dar ~** (Kol): vyprovokovat veřejný skandál a v důsledku toho i kritiku; př.: *el pobre tonto se comió el cuento de cerrarle las piernas y hacerme la adolorida, qué virgen iba a estar, harta lora había dado*; (RR). • **(13)** (Chil): forma mučení, která by měla dotyčného přinutit přiznat se ke své vině; (MM).

lorada, f. **(1)** (Am): množství, hejno papoušků; **(2)** (Am): randál, kravál; (JD).

lord, m. (← angl.) **(1)** (Am): kavalír, džentlmen anglické šlechty; (MM).

lorear, intr., vulg. **(1)** (Chil): hlídat; ► abychom mohli upozornit na blížící se nebezpečí při trestných činnostech; **(2)** (Chil): pozorovat a vyčkávat na příležitost k jednání; **(3)** (Urug): vyprávět něco co mělo zůstat utajeno; **(4)** [Š: *adular*] (Urug): lichotit, pochlebovat; (RAE). • **(5)** (Chil): čumět, vejrat na někoho, na něco; (JD).

lorero, m. **(1)** (Nik): místo, kde je hodně upovídaných žen; **(2)** (Nik): hlučné místo; (RAE).

loreta, f. (← fr. *lorette*) **(1)** (Arg): lehká žena; (MS).

loriar, tr. **(1)** (Chil): ověřit; (AM, MM).

loriga(d)o, -(d)a, adj. **(1)** (Portor; Mex): kropenatka; ► šedý nebo popelavý kohout či slepice s bílými skvrnami; (RR, AM, MM, JD).

lorigo, -a, adj. **(1)** (Portor): ozbrojený; (AM).

lorita, f. (1) (Arg): malý zelený hmyz; ► s jepičí délkou života; př.: *las dicen loritas que son verdes como los loros, pero más chicas que un mosquito*; (RR).

loro, m. (← karib. *roro*) (1) (Am): papoušek, pták; (MM). ► zvláště ten, jehož peří má červený podklad; (2) hovor. (Am; Chil): velmi ošklivá osoba; **zlodějčec**; (AM, MM). (3) (Salv, Per, Urug; Am): mluvkva, výřečný člověk, **žvanil**; (MM, JD). (4) ~ **del Brasil** (Par): papoušek; ► zelený, na těle se žlutými a na křídlech s modrými a červenými skvrnami; na hlavě má různověsné skvrny; ■ Syn.: *paraguay*; (RAE, DA). • (5) (Chil): špech, výzvěd, špicl; (6) (Chil; Arg): skleněný nočník, bažant (na moč); (AM, MM, JD). (7) (Chil): mučící nástroj, který donutí osobu doznat se k pravdě; (AM, MM). (8) (Chil): hlen; smrk z nosu; (AM, MM, JD). (9) **sacar uno ~(-os)** (Chil, Arg): šťourat, dloubat se v nose; (10) (Ven): ostrý kapesní nůž se zakřiveným ostřím; kudla (AM, MM, JD). • (11) **hablar como ~** (Am): nemít páru o tom, co se děje; plácát, kecat, žvanit; (MM, JD). (12) (Am): člověk, který opakuje to, co už jiný řekl; (13) (Mex): čistý šťouch; ► ve hře billiard; (MM). • (14) (Chil): peso; zeď; ► při loupeži; (15) (Mex): karambol; ► při kulečnicku; (16) **cada ~ en su estaca** (Kol): ševče, drž se svého kopyta;

Los, m., pl. (1) [Š: *Los Ángeles*] (US): Los Angeles; př.: *me acuerdo, Chuquito; y también de aquella vez que lo levantaron los policías en Los Ángeles; la pinchi placa de Los me...*; (RR).

losa, f. (1) ~ **radiante** (LaPla): topení prostřednictvím solárních panelů; (BDE).

lote, m. (1) (Arg): neschopný, slabý člověk; (AM, MM). • (2) (Arg): pitomec, hlupák; (3) (Kol): doušek; (4) (Chil): kupa, hromada něčeho, fůra věcí; (JD, BDE). (5) (Mex): zbytek zboží; (6) (Urug): stádo; (7) **al ~** (Chil): nepořádně; (JD).

loteada, f. (1) (Arg; Am): parcelování; (MM, JD).

loteamiento, m. (1) (Bol): dělení na parcely; (BDE).

lotear, tr. (1) (Chil; Arg): rozdělit na části, hlavně pozemek aj.; ■ Syn.: *lotificar, lotizar*; (AM, MM).

loteo, m. (1) (Chil, Bol): dělení na parcely; (BDE).

lotería, f. (1) (Kost, Salv): zahradní rostlina s krémovými skvrnami; ► lidé se v nich snaží vidět číslice; podle tradice je číslo, které v nich uvidí, výherní číslo příštího slosování loterie; (RAE). • (2) **sacarse la ~** (Kub): nadrobit si; (JD).

lotificación, f. (1) (Salv, Mex, Nik, Ven; Ekv, Per): rozdělení pozemku na parcely; (RAE, BDE).

lotificadora, f. (1) (Hond, Nik): stavební firma, která provádí zástavbu pozemku; ► prodává stavební parcely určené pro výstavbu domů; (RAE).

lotificar, tr. (1) (Salv, Guat, Hond, Mex, Nik, Pan): připravovat pozemky k zástavbě, rozdělovat je na parcely určené ke stavbě domů; (RAE, AM, MM).

lotín, m. [Š: *raspadita*] (1) (Salv): hazardní hra; ► spočívá v tom, že se seškrábe určitá část stíracího losu, kde se může objevit nějaká výhra; (RAE).

lotización, f. (1) (Ekv; Per), viz: *lotificación*; (RAE, AM, BDE).

lotizar, tr. (1) (Ekv; Per), viz: *lotificar*; **dělit na parcely**; (RAE, AM, MM, BDE).

luán, m. (← map.) (1) (Chil): lama guanako; (2) **adj.** (Chil): žluto načervenalá barva (jako u guanaka); ■ Var.: *lluán, loán, yuan*; (MS, AM).

lubolo, -la, adj/subst. (1) **adj.** (Urug): patřící nebo vztahující se ke karnevalovému seskupení, které je složeno z černochů nebo z bělochů převlečených za černochoy; ► provádějí svá vystoupení v rytmu bubínků; (2) m/f. (Urug): člen této skupiny; (RAE).

lubricante, m. (1) ~-es **automotrices** (Am): autooleje; (JD).

luca, f., hovor. (1) (Arg, Kol, Urug; Chil; LaPla): bankovka v hodnotě tisíc pesos; ► peso - měnová jednotka v některých zemích Latinské Ameriky, např.: v Argentině, Kolumbii, či Uruguayi; př.: *tírale cinco lucas al ruano*; (JD, BDE). (2) m., pl. (Salv): papírové peníze, bankovky; (RAE). • (3) **media ~** (Chil): pětistovka; (JD).

lucas, adj. (1) [Š: *loco*] (US; Mex): šílený; bláznivý; př.: *si no te haces a la grifa te vuelves lucas*; (RR, MM). • (2) (Mex): nebrat to tak vážně; (AM).

lucayo, m. (← map.) (1) (Am): dialekt araukánců, který existoval v Lucayas a na Bahamách; (MM).

lucerio, m., hovor. (1) (Salv, Hond, Ven): velké množství světel; (RAE).

lucernario, m. (1) (Kub): světlík; vikýř; (JD).

lucero, m. (1) (Arg, Mex): jezdecký kůň s bílou skvrnou na čele; v Mexiku se užívá spíše zdvojnáslenina *lucerrillo*; (MM).

luceta, f. [Š: *montante*] (1) (Kub): okno nade dveřmi nějaké místnosti; (RAE).

lucia, f. (1) (Dom, Portor): druh plazů z Portorika a Santa Dominga; (MM).

luciaco, -ca, adj., hovor. (1) (Hond): ješitný, dobře se oblékající, vyparáděný; (RAE).

lucidez, f. (1) (Chil, Guat; Arg): lesk, třpyt; nádhera; (AM, MM, JD). • (2) **con** ~ (Chil): se zdravým rozumem, zcela rozumně; (JD).

lucidor, adj. (1) **vestido** ~ (Mex): slavnostní šaty; (JD).

luciérnaga, f. (1) (Arg): lampička; (JD).

lucillo, m. (1) (Kub): ryba z Antil; (MM).

lucir, tr/intr. (1) ~ + **adj** (Kub, Ven, Per; Am): vypadat jako; zdát se; jevit se; př.: *en el consabido caso de Normando, luce que no va a ser así; lucir cansado*; (RR, JD, BDE). • (2) (Kub): padnout; ► o šatech; (3) **poco le ~-cen sus esfuerzos** (Kub): jeho úsilí je mu málo platné; (4) **eso no te ~-ce** (Kub): to od tebe není hezké; (5) ~ **en los estudios** (Kub): vyniknout ve studiu; (6) ~ **galones** (Kub): mít frčky; ► o vojenské šarži; (7) **en la mano no ~-ce** (Kub): v ruce to není vidět; (8) ~ **mucho** (Kub): vypadat skvěle, krásně; (9) ~ **un ojo de cotorra** (Kub): mít monokl na oku, mít podlité oko; (10) **le ~-ce el pelo** (Kub): vypadá ustaraně; (11) ~ **prendas de otro** (Kub): chlubit se cizím peřím; (12) **a tu vecino le ~-ce el trabajo** (Kub): tvému sousedovi se práce daří; (JD).

lucma, m/f. (1) m. (Ekv, Per, Bol): strom, viz: *lúcuma*; (2) f. (Bol): plod, viz: *lúcuma*; (DA).

lucmo, m. (1) f. (Per): strom, plod, viz: *lúcuma*; (DA).

lucua, f. (1) (Kol): palma jipijapa; (JD).

lúcuma, f. (← keč/kič. *lucma*) (1) (Ekv, Per, Bol, Chil; Am): strom *Pouteria lúcuma*; ► čeledi sapodilovité *Sapotaceae*; s téměř blanitými vejčitými listy zúženými až k řapíku; jeho plod má velikost malého jablka a před konzumací se skladuje na slámě; **podobné švestce** *Lucuma obovata*; ■ Var.: *lucma, lucmo, lúcuma, lugma*; ■ Syn.: *guaycume, luma, maco*; (2) (Ekv, Per, Bol, Chil): plod stromu *lúcuma*; ■ Var.: *lucma, lucmo, lugma*; ■ Syn.: *guaycume, luma, maco*; (RAE, DA, MM, JD, BDE). • (3) (Chil): palice, šiška; ► hlava; (JD).

lucumí, m., pl.(-mises) (1) (Kub): lukumiové; ► černošská sekta; (JD).

lúcumo, m. (← kič. *lucma*) (1) (Per, Chil; Am), strom, plod, viz: *lúcuma*; (DA, MM, JD, BDE).

lucha, f. (1) **hacer la ~ a una persona** (Mex): drát se o někoho; (2) ~ **con la muerte** (Mex): smrtelný zápas; (3) ~ **por la paz** (Mex): boj za mír; (4) ~ **de posiciones** (Mex): poziční válka; (5) ~ **cotidiana del puchero** (Mex): každodenní boj o živobytí; (6) **¿Cómo está? – Aquí, en la ~.** (Mex): Jak se máte? – Ale pořád samá práce; (JD).

luchador, m. (1) (Am): dřič; (2) **es muy ~** (Am): je do práce jako drak; (JD).

luchar (~ **con**), tr/intr. (1) (Guat, Nik): dobývat, svádět ženu; př.: *volvió al fondín, ... y lo encontró luchando con la fondera*; (RR).

luce, m. (1) (Chil, zápArg): dětská hra podobná panákovi; ► skáče se na jedné noze; **známá v Río de la Plata**; (AM, MM). (2) (← map.) jedlá mořská řasa *Ulva rigida*; ► zelená, až 15 cm dlouhá; jedlá mořská řasa *Porphyra columbina*; ► žlutohnědá až purpurová, až 15 cm dlouhá; (RAE, DA). • (3) (Chil): druh řasy podobný salátu; (MM, BDE). • (4) (Chil): tis; ► rod jedovatých jehličnatých stromů a keřů z čeledi tisovitých; (BDE).

luchicán, m. (← map.) (1) (Chil): dušené maso se zeleninou s bylinkou *luce* uvnitř; (AM, MM).

luchón, -na, adj/subst. (1) (Mex): bojovník; (AM, MM). • (2) (Mex): dřič; (JD).

ludo, m. [Š: *parchís*] (1) (Arg, Chil, Per, Urug, Ven; Par): hra Člověče, nezlob se!; (RAE, AM, MM).

luego, adv. [Š: *temprano*] (1) (Salv; Chil): brzy; (2) [Š: *rápidamente*] (Salv; Chil): rychle; (BDE). (3) **desde un ~**, hovor. [Š: *puesto que*] (Salv): jelikož, poněvadž; (4) ~ **de** (Arg, Mex; Kub): po; poté co; **dále, později**; ► vyj. následnost; př.: *luego de haber gastado 600 pesos; le voy a explicar luego*; (RAE, JD). • (5) [Š: *a veces; de vez en cuando*] (Mex; Portor, Kol, Per, Par; Am): občas; př.: *vas en caballos de hacienda, como luego dicen*; (AM, MM, JD). (6) **tal ~**, viz: *tal*; (7) **tan ~** (Am): právě; viz: *tan*; (8) **para ~ (paluego) es tarde** (Mex): zítra už bude pozdě; viz: *tarde*; (RR, JD). • (9) (Chil, Guat, Mex): blízko; př.: *¿Dónde vive? – Aquí luegoito.*; (AM, MM, JD). • (10) (Par): předem; př.: *yo te dije luego que no jugaras; ya te dije luego que ...*; (MM, JD). (11) (Guat, Mex): teď nebo nikdy; ► věta na povzbuzení; př.: *para luego es tarde*; (MM). • (12) **¿~?** (Per): nuže?; (13) ~ **como** (Per): sotvaže, jakmile; (14) ~ ~ (Mex): hnedlínko, hned; př.: *en la tarde del martes pasaba el Güero con su gente a ver qué lotes habían quedado vacíos porque si uno no ocupaba la tierra luego luego le saba la ficha a otros*; (JD, BDE). (15) ~ **a ~; de ~ a ~**; (Mex): co nejrychleji; (16) **más ~** (Chil): potom, později; (17) **pues ~** (Mex): no ovšem, samo, no to jo; (18) ~ **que** (Mex): jakmile, sotvaže; (19) **tan ~ como, tan ~ que** (Am): jakmile, sotvaže; (20) **con tres ~-os** (Am): našup, na to tata (přiběhnout aj.); horempádem utíkat aj.; (JD).

lueguito, adv. (1) [Š: *en seguida*] (Guat, Chil; Mex, Pan, Kol, Arg; Am): hned, okamžitě, brzy, co nevidět, blizoučko; př.: *lueguito va a ser madre soltera*; (RR, MM, JD). • (2) citosl. ¡~! (Chil): v žádném případě, ani náhodou, ale kdepak!; (AM, JD). • (3) ¡hasta ~! (Chil): tak na shledanou; (JD).

lueñe, adj/adv. (1) adj. (Am): vzdálený, daleký; (2) adv. (Am): daleko; (JD).

lufre, m. (1) (Ven: Trujillo): rána; (AM, MM).

lugar, m. (1) **darse de ~** (Mex): chovat se důstojně; (2) **darse su ~** (Mex): prosadit se, získat si vážnost; (3) **sin dejar ~ a dudas** (Mex): bez jakékoliv pochybnosti; (4) ~ **deportivo** (Mex): sportoviště, hřiště; (5) **sin ~ a duda** (Mex): bez nejmenší pochyby; (6) **en ~ de una cosa/una persona** (Mex): místo čeho, místo koho; (7) **¡en su ~, descanso!** (Mex): pohov!; ► povel; (8) **sin ~ a equívocos** (Mex): zcela jednoznačně; (9) ~ **de estacionamiento** (Mex): stojánka, stanoviště letounů; (10) **estar en su ~** (Mex): být na místě; (11) **estar fuera de ~** (Mex): nebýt na místě; (JD).

lugarula, f. (← franc: hait. *loup garou*) (1) (Dom): neupravená a rozčuchaná žena; (MS).

luger, f. (1) (Kub): luger; ► pistole; (JD).

lugma, m/f. (1) (Ekv, Per): strom, plod, viz: *lúcuma*; (DA).

lugo, adj. (1) (Per): beran bez rohů; (AM, MM).

luguín, m. (1) (Chil): mrknutí; (2) **echar/pegar el/un ~ a una cosa** (Chil): mrknout se na něco; (JD).

lujadura, f. (1) (Mex): hlazení; (JD).

lujar, tr. (1) (Mex): hladit; (JD).

luir, tr. (1) (Chil): zmačkat, zmuchlat; pošpinit, zničit; (AM, MM). • (2) (Chil): výraz pro hrnčiče, který vyčistí své vyrobené zboží; (3) (Mex): opotřebovat, znehodnotit třením jedné věci o druhou; (MM).

luisa, f. (1) (Mex): *Lippia citriodora*; ► Verbena citrónová; ► rostlina původem z Peru připomínající svou vůni citron; v domácnosti se používá jako lék na žaludek; (MM).

luisón, m. (1) [Š: *lobisón*] (Par; Urug, sevArg): vlkodlak; př.: *es bien sabido que las mujeres nunca se vuelven luisón, palabra que no tiene femenino*; (RR, AM, MM).

lulada, f. (← keč.) (1) (Kol): limonáda; ► tzv. *champola*, připravovaná z rostliny *lulo*; (MS).

lular, m. (← keč.) (1) (Kol): výsadba rostliny *lulo*; (MS).

lulero, m. (1) (Chil): váleček na těsto; (AM, MM, JD). • (2) pl. (Chil): kukadla; (JD).

lules, m., pl. (1) (Arg): indiáni žijící na západě mexické provincie el Chaco, kde se aktuálně nachází hranice provincií Tucumán, Santiago del Estero a Salta; (MM).

lulipa, f. (1) (Per: Jauja): spodnička, kombiné; (AM, MM).

lullir, tr. (1) (Kol, Kost; Mex): drhnout, třít; (AM, MM).

lulo, **-la**, subst/adj. [Š: *naranjilla*] (1) (Kol): keř z čeledi lilkovité (lat. *solanaceae*) s velkými listy s nafialovělým žilkováním, s nafialovělými plody kyselé chuti a žlutooranžovými květy, používá se pro výrobu džusů a sladkostí; ► zelený pomeranč narančila (JD); ■ Syn.: *naranjilla*; (NET); (2) m. (Kol): plod tohoto keře; (RAE, MM). • (3) (← keč.) (Kol): rostlina podobná rajčeti; *Solanum globosum*; (AM, MM). (4) ~ **de perro** (Kol): druh rostliny *lulo*; (5) **conmigo y la mata de ~ ninguno se limpia el culo** (Kol): přísloví rolníků: nenecháme si ubližovat ani se ponižovat; (6) **el ~ del ojo** (Kol): oční bulva; (7) **estar (o quedar) como un ~** (Kol): být spokojený; otrávený; plný, přecpaný; (8) **hacer ~** (Arg): spát, chrápat, chrnět; (MS, JD). • (9) adj. (Chil): zpomalený člověk; napůl ještě spící; (10) (Chil): štíhlý, hubený; dlouhý, jak šindel, vyčouhlý; (AM, MM, JD). (11) m. (Chil): malý balíček válcovitého tvaru; (12) (Chil): kadeř, kudrlinka; (AM, MM, JD). • (13) adj. (Chil): pitomý, praštěný; (14) m. (Chil): váleček; (15) (Chil): raneček; (JD).

luma, f. (← map.) (1) (Chil, Per): druh chilského stromu čeledi myrtovité *Myrtaceae*; *Myrtus luma*; ► vysoký až 20 m; (2) dřevo tohoto stromu; ► je tvrdé, těžké a odolné; (RAE, MM). • (3) (Ekv): strom, plod, viz: *lúcuma*; (DA).

lumbé, m. (1) (Per): hra, při které se střídají ženy a muži a vytvářejí tím kruh; (MM).

lumbeta, f. (1) (Chil): druh nože na papíry, který používají knihvazači, zarovnávači okrajů a tiskaři; (AM, MM).

lumbral, m. (1) (Chil): práh (dveří); (JD).

lumbre, m/f. (1) (Ven): práh, zápraží dveří; (AM, JD). (2) (Kol): bok kánoe, člunu; (AM). • (3) **llegarle a uno la ~ a los aparejos** (Mex): mít nůž na krku; ocitnout se v těžké situaci; už v tom lítá; (MM, JD). • (4) **dar ~¹** (Ven): jiskřit; (5) **dar ~²** (Ven): zuřit, prskat; (6) **dar ~³** (Ven): hořet touhou; (7) **está que echa ~¹** (Ven): strašně zuří; (8) **está que echa ~²** (Ven): hoří touhou; (9) **echar ~-es**

(Ven): rozkřesat oheň; **(10) a ~ mansa** (Mex): pomaloučku; **(11) de muchas ~-es** (Mex): velice vzdělaný; **(12) ni por ~** (Mex): za nic na světě, ani ve snu; **(13) a ~ de pajas** (Mex): jako sláma (hořet); jako dým (se rozplynout); **(14) le toca en la ~ de los ojos** (Mex): může si pro to oči vyplakat; (JD).

lunbrera, f. **(1)** (Mex): tribuna na koridě nebo lóže v divadle aj.; (AM, MM, JD).

lumilla, f. **(1)** (Chil, Per): dřevo *Myrtus luma*, které se prodává na oj vozu; (AM, MM).

luminaria, f. **(1)** (Kost, Kol; Arg; Mex): hvězda; člověk, který vyniká ve své profesi; př.: *luminaria filmica*; (RR, JD). • **(2)** (Am): svítidlo; (JD).

lumpen, m. **(1)** (Kub): lump; flákač; ■ Var.: *lumpens, lúmpenes* v pl.; (JD).

luna, f., hovor. [Š: *mal humor*] **(1)** (Arg, Urug): mrzutost, špatná nálada; **(2)** [Š: *lúnula*] (Chil): měsíček; ► bílá část u kořene nehtového lůžka; **(3) ~ tierna**, f. [Š: *luna nueva*] (Salv): nov; ► fáze dorůstání měsíce; **(4) a la ~ de Paíta, quedarse a la ~** hovor. [Š: *a la luna de Valencia*] (Chil, Ekv; Per): být frustrován, když se člověku nesplní to, co si přál nebo zamýšlel; být roztržitý, zmatený; (AM, MM). **(5) estar con la/su L~¹** (Ekv; Am): o člověku: mít špatnou náladu; (JD). **(6) estar con la/su L~²** (Am): raplovat; (JD). **(7)** (Per): o zvířeti: být v říji; **(8) estar alguien de buena ~** (Am): mít dobrou náladu; (JD). **(9) estar alguien de mala ~** (Am): mít špatnou náladu; (JD). **(10) estar en la ~ de Paíta**, [Š: *estar en la Luna*] (Bol, Ekv, Per): být mimo realitu, neuvědomovat si, co se děje; (RAE, MM). • **(11)** (Ekv, Arg; Urug): špatná nálada; **(12)** [Š: *menstruación; mes*] (Mex; Kub): menstruace; měsíčky; (RR). • **(13) media ~** (Arg, Par): kus dřeva ve varu půlměsíce, který používají krejčí; **(14)** (Am): zírat do blba, být duchem nepřítomný; (MM). • **(15) estar en la ~** (Am): je, jako by spadl z měsíce; **(16) ~ llena/ en lleno** (Am): úplněk; **(17) cara de ~ llena** (Am): obličej jak mazanec; (JD).

luna de miel, f. (← angl. *honeymoon*) **(1)** (Am): líbánky; (MM).

lunada, f. **(1)** (Mex): přátelská vesnická sešlost; př.: *Tita había aceptado acompañar a John a una lunada en un rancho vecino*; (RR).

lunanco, m. **(1)** (Arg): kulhavá herka; (JD).

lunarejo, -ja, adj/subst. **(1)** (Bol, Kol, Ekv, Per; Arg, Chil, Mex; Am): o člověku či zvířeti: ten, který má velké mateřské znaménko nebo více znamének ve tváři; (RAE, AM, MM, JD). • **(2)** (Am): grošovatý; strakatý; ► o koni; (JD).

lunch, m. (← angl.) **(1)** (Am): lehké polední jídlo, lehký oběd; **(2)** (AM): studené jídlo; ■ Syn.: *lonche, lonchi*; (MM).

lunchería, f. **(1)** (StřAm, Kol, Portor; Am): bufet, jídelna; ■ Var.: *lonchería*; (MM, JD).

lunear, intr. **(1)** (Mex): jít na lov, rybařit, nebo na procházku za svitu měsíce; (RAE).

lunero, -ra, adj. **(1)** (Arg, Guat): člověk, co v pondělí nejde do práce po prohýřené noci; (AM, MM).

lunes, m. **(1)** (Bol, Chil, Guat, Mex, Per): zahálet v pondělí; ► z důvodu lenosti či po prohýřené noci; (AM, MM).

luneta, f. [Š: *patio de butacas*] **(1)** (Am): přizemí v divadle s křesly; (RAE).

lunetario, m. **(1)** (Mex): lóže (v přizemí); (JD).

lunfa, m. [Š: *lunfardo*] **(1)** (Arg, Urug): dřívější mluva nižších společenských vrstev Buenos Aires, ze které později některá slova a vazby pronikly do argentinské a uruguayské španělštiny; zlodějská hantýrka; (RAE, AM, MM). • **(2)** (Arg): zloděj, dlouhoprsták; chmaták; (AM, MM, JD).

lunfardismo, m. **(1)** (Arg, Urug): zlodějská hantýrka (slovo či věta); (MM, JD).

lunfardo, -ra subst/adj., málo použ. [Š: *delincuente*] **(1)** (Arg, Urug; Per): delikvent; zloděj; (RAE, AM, JD). • **(2) ~ a la gurda** (Ar, Per, Urug): žargot, zlodějská hantýrka; **(3)** (Arg, Urug, Per): blázen, hlupák, naivka; (AM, MM). • **(4)** adj. (Arg): zlodějský; **(5)** m. (Arg): zloděj; (JD).

lungo, -ga, subst/adj. **(1)** subst. (Arg; Urug): vysoká a hubená osoba; čára, dlouhán; př.: *si lo agarra la lunga o su reverendo marido y padre espiritual de todos nosotros le cuesta el puesto*; (RR, JD). • **(2)** adj. (Arg): čára, dlouhán, habán; (JD).

lunita, f. **(1)** (Kub): dětská hra; př.: *hemos jugado juntos a la gallina ciega y a la lunita, hemos crecido el uno al lado del otro, sin pensar en amores, al menos por mi parte*; (RR).

lupia, m./f., spíš v pl. **(1)** (Kol): malé množství peněz; pár haléřů; pakatel; př.: *me gané unas lupias*; (RAE, AM, MM, JD). • **(2)** (Hond): léčitel; zaříkavač; (AM, MM, JD). • **(3) estar en la ~** (Kol): nemít ani vindru; (JD).

luque, m. **(1) echar un ~** [Š: *echar un vistazo*] (Chil): podívat se; př.: *para matar el tiempo le eché un luque al programa*; (RR).

luquear, tr. (← angl. *to look*) [Š: *mirar*] (1) (Chil; Am): dívat se, koukat, čumět; (RR, MS, JD).

luquete, m. (1) (Chil): kus terénu, který zbývá zorat; (2) (Chil): místo na hlavě kulatého tvaru, který není pokryt vlasy v důsledku plešatění; pleš; (AM, MM, JD). (3) (Chil): skvrna, saze, díra na oblečení; flíček, flek; (AM, MM, JD).

lurias, m. (1) (Mex): šašek, kašpar; (JD).

lurio, -a, adj. (1) (Mex): potrhlý, bláznivý, cáknutý; ■ Var.: *lurieco*; (AM, MM, JD).

lustrabotas, m/f. [Š: *limpiabotas*] (1) m. (JižAm, Hond, Nik; Chil, Kol, Per; Par, Arg: LaPla; Mex): čistič bot; ■ Syn.: *lustracachos*, *lustrachancletas*, *lustrador*, *lustre*, *lustrero*, *lustrín*, *lustrabotines*; (RAE, MM, JD, BDE). • (2) m/f. (Hond): servilní osoba; viz též: *lustrabotas*; (DA).

lustrabotines, m. (1) (Arg): čistič obuvi; ■ Syn.: *lustrabotas*; (JD).

lustracachos, m. (1) (Bol): čistič bot; viz též: *lustrabotas*; (DA).

lustración, f. (1) (Am): čištění bot aj.; (2) (Am): leštění, cídění; ■ Syn.: *lustrada*; (JD).

lustrachancletas, m. (1) (Hond): servilní osoba; viz též: *lustrabotas*; (DA).

lustrada, f. (1) (Guat; Urug, Arg; Per; Chil, Mex, Par, LaPla; Am): čištění; leštění; lesk; ► ve vztahu k botám, autu, bytu; viz též: *lustre*; ■ Syn.: *lustración*; (RR, AM, MM, JD, BDE).

lustrado, m/f., adj. (1) (Portor): lesklý, zářivý; (AM).

lustrador, m. [Š: *limpiabotas*] (1) (Bol, Guat, Hond, Nik, Urug, Ekv, Per; Chil, Arg, Par; LaPla): čistič bot; viz též: *lustrabotas*; (RAE, AM, MM, BDE). • (2) (Ar, Ekv, Par, Per): osoba, která má oprávnění k této profesi; (MM).

lustradora, f. (1) (Arg, Per): stroj na leštění parket; př.: *a las nueve de la mañana se escucha el sonido laborioso de una lustradora*; (BDE).

lustramueble(s), m. (1) (Arg, Chil, Urug): leštidlo na nábytek; (RAE).

lustrar, tr. [Š: *adular*] (1) (Nik): lichotit, pochlebovat; (RAE). • (2) (Dom, Per; Hond, Urug, Arg; Chil, Guat, LaPla): čistit; leštit; viz též: *lustrada*; (RR, BDE).

lustre, m. (1) (Guat): čištění; leštění, lesk (bot); př.: *se lanzó trapo en mano ... a la última parte del lustre, cuando las puntas de los zapatos deben quedar como un espejo*; viz též: *lustrada*; (RR). • (2) (svBol): čistič bot; viz též: *lustrabotas*; (3) (Par): výčitka, výtka, pokárání; (DA).

lustrear, tr. (1) (Am): leštit; (JD).

lustrero, (1) (xxx): čistič bot; viz též: *lustrabotas*; (DA).

lustrín, m. [Š: *limpiabotas*] (1) (Chil): čistič bot; viz též: *lustrabotas*; (2) (Chil) krabice, kde čističi bot ukládají své pracovní potřeby; (RAE, BDE). • (3) [Š: *almidón*] (Per): škrob; př.: *la escrupulosidad es como la goma de lustrín, buena para darle tiesura y brillo a las pecheras y los cuellos, pero que de nada sirven cuando la camisa es de lana*; (RR). • (4) (Chil): stánek, kde se čistí boty; (5) (Ekv): látka z hedvábí; ■ Syn.: *lustrina*; (AM, MM). (6) (Ekv): lesklá hedvábná tkanina; (AM). • (7) (Am): list; ► organokovová sloučenina; (JD).

lustrina, f. (1) (Chil): krém na boty; (AM, MM, JD). • (2) (Arg, Par): zářivá látka ze srsti lamy; (3) (Ekv): látka z hedvábí; ■ Syn.: *lustrín*; (MM).

lutario, -ria, subst. (← fr. *luthier*) (1) (Urug): loutnař; (MS).

luto, f. (1) **no aguantar con** ~ (Guat): nestrpět obtěžování; u toho je hned oheň na střeše; ten hned vyletí; (AM, MM, JD). • (2) **aliviar el** ~ (Guat): nosit poloviční smutek; (JD).

lutocar, m. (← něm.) (1) (Chil): příruční vozík na sbírání odpadků; (MS, AM, MM).

lutona, f. (1) (Ekv): zjevení v podobě ženy; př.: *decían que una lutona, como llamaba la superchería pueblerina a fantasmas y aparecidos, salía por las madrugadas*; (RR, AM, MM).

luvia, f. (1) (Ekv): proud krve při menstruaci; (AM, MM).

luy, viz: *luya*; (MS).

luya, f. (← may.) (1) (Mex): sukulent; ► *Bombax ellipticum*; (2) (Mex): jeho květ; ■ Var.: *luy*; (MS).

luz, f. (1) ~ **brillante**, f. [Š: *queroseno*] (Kub): petrolej; (2) ~ **mala**, f. (Arg, Urug): bludička; ► světélko, které lidová pověra přisuzuje bludným duším nepohřbených mrtvých; př.: *y dicen que desde entonces, ..., suele verse una luz mala como de alma que anda en pena*; (RAE, RR). • (3) (Arg, Par, Urug): vzdálenost mezi dvěma objekty; (4) **dar** ~ (Arg, Par, Urug): dát náskok; př.: *te doy veinte metros de luz*; (5) **ver la** ~ (Ven): mít peníze; (MM). • (6) **cuarta** ~ (Am): parkovačka (aut); (7) **dar** ~ (Am): dát náskok; ► v závodu; (8) ~ **de estacionar** (Chil): parkovačka (aut); (9) ~ **fría** (Kub): neónové světlo, neón; (10) ~ **mala** (Arg): světélko, bludička; (11) **ver** ~ (Arg): hledat, kde tesař nechal díru; (12) **ver la** ~ (Am): mít prachy; (JD).

luzaso, m., viz: *luzazo*; (RR).

luzazo (luzaso), m. **(1)** (Guat): nečekané oslňující světlo; př.: *de la ventana rota, partieron dos granadas, que cayeron en medio de los dos; un luzazo y como monigotes, los cuerpos se levantaron un momento y fueron a caer despatarrados por los costados*; **(2)** (Guat): náhlý nápad; osvícení; chvályhodný nápad; př.: *¡claro!, tuvo un luzazo*; (RR).

4. Comentario de la traducción

Después de traducir todas las palabras elegidas y añadidas de los diccionarios fundamentales hace falta comentar el procedimiento y las dificultades de la traducción de algunas palabras y explicar todos los signos que aparecen en el texto.

La tesina se ocupa del recogimiento de los americanismos y voces indígenas usadas en el ambiente latinoamericano y luego de su traducción. Utilicé cuatro diccionarios principales: *Diccionario de americanismos*, 3ª ed. de Augusto Malaret⁸ (AM); *Diccionario del español de América* de Marcos Morínigo⁹ (MM), *Velký španělsko-český slovník I* de Josef Dubský¹⁰ (JD) y *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel¹¹ (BDE).

Al igual que en el texto de la tesina también en este comentario utilizo las abreviaturas de dichos diccionarios para ahorrar el espacio y mejor orientación en el texto. Todo lo que está escrito en azul es mi traducción. Empecé a trabajar con unas palabras ya elegidas y mi tarea era añadir las palabras y traducirlas de dichos diccionarios. Tuve que distinguir al texto origen que está en negro con el mío.

Por ejemplo:

1. **lavaplatos**, m. [Š: *fregadero*] (1) (Bol, Chil, Kol, Ven; Mex; Am): dřez, mycí stůl; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Arg): osoba, která zalévá květiny v hotelech, restauracích; (MM).
2. **lavar**, tr. (1) ~ **en/al seco** (Chil, Mex, Per): umývat nasucho; (BDE).

Intenté unir todas las palabras de esos diccionarios y traducirlas de la manera más clara y precisa para mejor y fácil entendimiento. Hay muchas palabras que se repiten en los diccionarios de Augusto Malaret y Marcos Morínigo y también el diccionario de Josef Dubský tiene ciertos significados iguales o similares pero por otro lado nos ofrece las traducciones o significados totalmente diferentes.

⁸ MALARET, Augusto: *Diccionario de americanismos*, 3ª ed., Buenos Aires, 1946.

⁹ MORÍNIGO, Marcos A.: *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2ª ed.: 1996.

¹⁰ DUBSKÝ, Josef: *Velký španělsko-český slovník*, I, Praha, 1999.

¹¹ STEEL, Brian: *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*, Arco/Libros, Madrid, 1999.

Por ejemplo:

1. **lazazo**, m. **(1)** (Am): šlehnutí lasem; (MM, JD). • **(2)** (Am): hození lasa; (JD).
2. **leso, -sa**, adj. **(1)** (Chil; Bol, Per; Am): hloupý, pošetilý, s malým intelektem, **pitomý**; (RAE, AM, MM, JD). • **(2) hacer ~, -sa** (Chil): lhát; napálit, **doběhnout**; př.: *vamos a hacer leso a don Alejo*; (RR, AM, MM, JD). • **(3)** (Bol): vyjadřuje jednoduchost oklamat hlupáky; př.: *así se engaña al leso, con pan y queso*; **(4) no estar uno para ~** (Chil): nenaletět, nenechat se napálit; **(5) pan y queso, comida de ~** (Bol): hrách a kroupy jedí hloupí; (AM, MM, JD). • **(6) m.** (Am): pitomeček; (JD).

En el caso de las palabras que llevan el mismo significado, lo puse en una misma explicación. En el caso de las palabras que llevan varios significados, los puse en el orden y cada uno se distingue por ser marcado por el número.

Por ejemplo:

1. **lesura**, f. **(1)** (Chil): pitomost, blbost; (AM, MM, JD).
2. **leso, -sa**, adj. **(1)** (Chil; Bol, Per; Am): hloupý, pošetilý, s malým intelektem, **pitomý**; (RAE, AM, MM, JD). • **(2) hacer ~, -sa** (Chil): lhát; napálit, **doběhnout**; př.: *vamos a hacer leso a don Alejo*; (RR, AM, MM, JD). • **(3)** (Bol): vyjadřuje jednoduchost oklamat hlupáky; př.: *así se engaña al leso, con pan y queso*; **(4) no estar uno para ~** (Chil): nenaletět, nenechat se napálit; **(5) pan y queso, comida de ~** (Bol): hrách a kroupy jedí hloupí; (AM, MM, JD). • **(6) m.** (Am): pitomeček; (JD).

En la tesina utilicé varios signos para distinguir algunos elementos y para facilitar la orientación en el texto. Para distinguir los cuatro diccionarios era necesario usar las abreviaturas de cada diccionario (AM, MM, JD, BDE) para ahorrar el espacio. Para mejor

orientación en el texto y la derivación de las traducciones de una palabra de varios significados utilicé el signo ●.

Por ejemplo:

1. **liebre**, f. (1) (Salv): chytrý a prohnaný člověk; (2) **correr la ~**, hovor. (Arg, Urug): mít ekonomické nesnáze; (RAE). ● (3) ~ **corrida** (Mex): svobodná, volná žena; (AM, MM). ● (4) **ser una ~** (Mex): obezřetný, ostřílený člověk; (MM). ● (5) (Chil): mikrob; (JD, BDE). (6) **coger una ~** (Chil): natáhnout se, chytit pochopa; (7) **echar una ~** (Mex): mít meloušek; (8) **guisado de ~** (Mex): zajíc načerno; (JD).

Entre otros símbolos que podemos encontrar en el texto menciono ■ **Syn.:** y ■ **Var.:** que designan al sinónimo y a la variante de las palabras traducidas.

Por ejemplo:

1. **limpia**, f. (1) (Kost, Kub; StřAm, Mex; Am): příprava půdy pro setí; **pletí pole**; ■ **Syn.:** *ladea*; (MM, JD).
2. **lobito**, m. (1) (Arg, Par, Urug; Am): *Lutra paranaensis*; ► vydra z povodí Rio de la Plata; ■ **Var.:** *lobito de río*; (MM, JD).

El signo ► que aparece también muchas veces en el texto explica por ejemplo cómo es un árbol o un animal que lleva el nombre en latín y es desconocido al mundo en la forma original. Simplemente utilicé este signo para designar al aspecto físico de los representantes de la fauna y flora o al nombre que se usa en el ámbito minero, etc.

En fin, después del signo mencionado siguen generalmente explicaciones de tipo enciclopédico. Casi cada palabra en latín (los nombres de los árboles o los animales) está traducida con el apoyo de algunas páginas web relacionadas con los términos de la fauna y flora, *Atlasrostlin.cz*¹², *Pyly.cz*¹³, *Zivebylinky.cz*¹⁴ o de las publicaciones enciclopédicas,

¹² Atlasrostlin.cz: <<http://www.atlasrostlin.cz>>.

¹³ Pyly.cz: <<http://www.pyly.cz>>.

¹⁴ Zivebylinky.cz: <<http://www.zivebylinky.cz>>.

*Encyklopedie jehličnatých stromů a keřů*¹⁵, *Rostliny: obrazová encyklopedie rostlin celého světa*¹⁶ a *Velká encyklopedie – zvířata*¹⁷. Para consultar o traducir algunas palabras o expresiones me ayudaron también las páginas web *Google.es*¹⁸, *Wikipedie.cz*¹⁹, *Slovník Seznam.cz*²⁰ y *The Word Reference dictionary.com*²¹.

Por ejemplo:

1. **lacandón, -na** adj/subst., pl. **(1)** (Mex): indiánský kmen; ► který bydlí v oblasti pralesa na severovýchodě státu Chiapas, potomci rodu *maya-quichés*; (MM, BDE).
2. **lagaña**, f. **(1)** (Mex): *Caesalpinia gilliesii*; ► sapan Gilliesův; ► listnatý keř žluté barvy a s jedovatým plodem; využívá se v domácí medicíně k léčbě svrabu a jiným kožních onemocnění²²; (MM).
3. **leoncillo**, subst., viz: *león*; (RR), **(1)** (Bol): uistiti, tití; ► malá americká opička s čupřinou; ■ Syn: *leoncito*; (MM, JD).
4. **lacre**, adj., spíše v Am. **(1)** červené barvy; (RAE, MM). • **(2)** m. (Kub): hmota, kterou vyrábí včely jako část vosku, ale je tvrdší a aromatictější; (AM, MM). **(3)** m. (Kub): *Vismia guianensis*; ► strom *gutífero*, jehož slupka vylučuje pryskyřici v barvě lacre; (MM).
5. **lapachillo**, m. **(1)** (Arg): *Eugenia cisplatensis*; ► tropický strom Jižní Ameriky; **(2)** (Arg): jméno různých stromů z čeledi bobovitých připomínající *Eugenia cisplatensis*; (MM).
6. **lapacho**, m. **(1)** (Arg, Bol, Par; Am): *Tecoma specialis*; ► lapačový strom; (MM, JD).

¹⁵ HIEKE, Karel: *Encyklopedie jehličnatých stromů a keřů*, Brno: Computer Press, 2008.

¹⁶ MARINELLI, Janet: *Rostliny: obrazová encyklopedie rostlin celého světa*, Praha: Knižní klub, 2006.

¹⁷ LAUDIN, Radek: *Velká encyklopedie – zvířata*, Praha: Fragment, 2010.

¹⁸ Navegador Google.es: <<http://www.google.es>>.

¹⁹ Otevřená encyklopedie Wikipedie.cz: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/>>.

²⁰ Slovník Seznam.cz: <<http://slovník.seznam.cz/es-cz>>.

²¹ TheWordReferencedictionary.es: <<http://www.wordreference.com/es/>>.

²² Atlasrostlin.cz: <<http://listnate-kere.atlasrostlin.cz/sapan-gilliesuv>>, [consulta: 03/03/2014].

7. **laucha**, f. (← map. *laucha* nebo *llaucha*) (1) (Arg, Bol, Chil, Par, Urug; Am): *Mus musculus*; ► myš; hraboš polní; (hlodavec); př.: *las bolsas de raciones tenían también galletitas, turrones, caramelos, así que las lauchas desfilaban por el rincón en donde estaban apiladas*; (AM, MM, JD, BDE).

8. **lechillo**, m. (1) (Mex): *Carpinus caroliniana*; ► velký strom vyskytující se v Mexiku; (MM).

9. **limoncito**, m. (1) (Kub): *Limonia trifoliata*; ► Citronečník trojlistý²³; ► druh citronu, připomínající svou velikostí a barvou rajče; kubánský citrónek; (MM, JD).

10. **lico**, m. (1) (Bol): slanobýl draselný růžičkovitý; ► jednoletá bylina se silným větveným kořenem a lodyhou z čeledi Chenopodiaceae²⁴; (AM).

11. **lobito**, m. (1) (Arg, Par, Urug; Am): *Lutra paranaensis*; ► vydra z povodí Río de la Plata; ■ Var.: *lobito de río*; (MM, JD).

12. **lobo, -ba**, adj/subst. • (9) (Ekv): *Canis azarae*; ► vlk podobný vlku evropskému²⁵; (10) (Mex): *Canis mexicanus*; ► vlk mexický²⁶; (MM).

13. **locho, -a**, (1) (Kol): viz: *loche*; *Cariacus rufus*; ► malý americký jelen; (MS, AM, MM).

14. **luisa**, f. (1) (Mex): *Lippia citriodora*; ► Verbena citrónová; ► rostlina původem z Peru připomínající svou vůní citron; v domácnosti se používá jako lék na žaludek²⁷; (MM).

Entre otros signos que nos cuentan sobre el origen de una palabra encontramos paréntesis en que puse la lengua de la palabra en la forma abreviada acompañada por la flecha

²³ Otevřená encyklopedie Wikipedie.cz: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Citronečník_trojlistý>, [consulta: 03/03/2014].

²⁴ Pyly.cz: <<http://www.pyly.cz/detail-rostliny/slanobyl-draselny-ruzickovity>>, [consulta: 12/03/2014].

²⁵ LAUDIN, Radek: *Velká encyklopedie – zvířata*, Praha: Fragment, 2010.

²⁶ LAUDIN, Radek: *Velká encyklopedie – zvířata*, Praha: Fragment, 2010.

²⁷ Zivebylinky.cz: <<http://www.zivebylinky.cz/cz-detail-794487-verbena-citronova-aloisie-lippia-citriodora.html>>, [consulta: 14/03/2014].

←. La forma abreviada la utilicé también en el caso del país, ciudades de las que la palabra proviene o la forma abreviada de los puntos cardinales. Utilicé este signo muchas veces pero no pude usarlo en todas las palabras porque los diccionarios a veces no ofrecieron la información de la procedencia de la palabra.

Por ejemplo:

1. **laborismo**, m. (← angl. *labourism*) (1) (Am): sociální systém či politická strana podporující dělníky a jejich dobré životní podmínky; (2) (Am): dělnické hnutí, tento název se používá především pro politickou stranu v angličtině jako *Labour party*; (MM).
2. **laborantismo**, m (1) (Kub, Portor): separatistické hnutí za války proti Španělům; (MM, JD).

Otro signo que hace falta mencionar es ~ que se usa en caso de expresar frases hechas, refranes o proverbios escritos en negrita.

Por ejemplo:

1. **labor**, f. (1) (Guat, Salv; Mex; Am): stateček; (AM, MM, JD). • (2) (Mex): měřítko povrchu nad čtyři hektary; (MM). • (3) ~ **de calceta** (Am): štipování punčoch; (4) **dar dos ~-es a una haza** (Am): dvakrát přeorat políčko; (5) ~ **docente** (Am): vyučování; (6) ~ **de gancho** (Am): háčkování; (7) **ir a la ~** (Am): chodit do šití; (8) **meter la tierra en ~** (Am): připravit půdu k orbě; (9) ~ **de punto** (Am): pletení; (JD).
2. **lagartija**, f. (1) **ser o estar hecho una ~** (Mex; Per): vyhublý, štíhlý; jak šindel, jak lunt; (2) m/f. (Per, Ven; Mex): frajerka, frajer; (MM, JD). • (3) (Per): dorota, fuchtle; (4) **estar como rabo de ~** (Per): být jako na trní; (JD).

Como hemos mencionado, en la tesina aparecen varios nombres de plantas, árboles y animales. Intenté traducir todos los nombres científicos (de origen latín) con la ayuda de otros diccionarios o páginas web relacionadas con la fauna y flora. Traté de enriquecer las palabras traducidas en el texto con la descripción del aspecto físico para mejor imaginación. Muchas

veces usé el *Diccionario de la lengua española*²⁸ de la Real Academia Española (RAE) donde encontré casi todo lo que había sido imposible traducir.

En este diccionario en la versión electrónica hay siempre la palabra explicada por una descripción corta y clara para mejor comprensión. Cuando no pude encontrar algo en el diccionario de la RAE, busqué la palabra en el *Česko-španělský a Španělsko-český slovník*²⁹ o en el *Diccionario de la lengua española: Salamanca*³⁰ que es monolingüe.

Cada palabra traducida tiene que llevar las categorías gramaticales. En los diccionarios de AM, MM y BDE las encontré en cada palabra mientras que en el diccionario de JD esa información muchas veces faltaba. Lo bueno del diccionario de JD es que se trata del diccionario español-checo y eso me ayudó mucho cuando no supe traducir alguna palabra por ejemplo del AM y que estuvo en el de JD. Muchas veces me facilitó el trabajo.

Se nota que el diccionario de JD es un poco arcaico y con las expresiones arcaicas, pero resultó como algo positivo porque el diccionario de JD nos ofrece un abanico de las expresiones de forma divertida que ya no se usan (o no tanto hoy en día) pero, generalmente, se entienden. Eso me dio mucha risa y por eso dejé esas formas arcaicas también en mi tesina.

Por ejemplo:

1. • **(5) su camisa va sola al ~** (Mex): jeho košile volá po mýdle; (JD).
2. **leco,-ca**, subst/adj., hovor. **(1)** (Ven): velmi hlasité volání, naříkání, křik, **zahelekání**, **zaječení**; (RAE, AM, MM, JD). • **(2)** adj. (Mex): hloupý, bláznivý, bez rozumu, padlý na hlavu; trulant; (MM, JD). • **(3)** m. (Mex): trulant; **(4) dar/pegar un ~** (Ven): zaječet; (JD).

²⁸ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario de la lengua española*, 22ª ed., Madrid, 2001, versión electrónica, <<http://www.rae.es>>.

²⁹ KOLEKTIV AUTORŮ: *Česko-španělský a Španělsko-český slovník*, Olomouc: FIN Publishing, 1ª ed.: 1999.

³⁰ UNIVERSIDAD DE SALAMANCA: *Diccionario de la lengua española: Salamanca*, Madrid: Santillana Educación, S. L., 2006.

3. **(35) ~ de tigre** (Kol): utřejch; ► o silné kořalce; (JD).
4. **(12) m.** (Am): krkoun, vyžírka; **(13)** (Kub): courák; ► vlak; (JD).
5. **(6) como una ~** (Chil): děvče jako lusk; ► o hezkém děvčeti; (JD).
6. **lambeculo**, m/f., vulg. [Š: *lameculos*] (**1**) (Arg, Kub, Salv, Hond, Nik, Urug; Mex; Am): lichotivý, podlézavý a úslužný člověk, **příprdelkovač, prdelolez**; (RAE, MM, JD).
7. **lámparo, -ra**, adj/subst. (**1**) ajd. (Kol): chud'as; švorc, bez peněz; (AM, MM, JD). • **(2) m.** (Kol): švorcák, člověk bez peněz; (JD).
8. **lamparoso, -sa**, adj. (**1**) (Salv; Dom): mající na sobě mastné skvrny, **flekatý, zaflekacený**; (RAE, JD).
9. **lancha**, f. (← kič.) (**7**) (Kub): almara, tlustá žena; haksna; **(8)** (Chil): baganče; (JD).
10. **langosta**, f. (**1**) (Kub): břichna, tluš'och o ženě; **(2)** (Chil): vyžírka; **(3) los chicos pasaron por la viña como una nube de ~-as** (Chil): kluci se vrhli na vinici jako kobylinky; (JD).

Generalmente, no tenía muchos problemas con la traducción de las palabras aunque alguna vez tuve que buscar en varios diccionarios para obtener la versión adecuada. Después de acabar de traducir tengo que reconocer que se trata de un tipo de trabajo muy difícil y hace falta que cada traductor tenga sentido lingüístico y también un poco de talento para traducir y que sepa su lengua materna bastante bien, porque sin saberla bien cometería muchos errores y alguna vez podría cambiar el significado de una palabra de forma totalmente diferente y entregar esa falsa información a los que abren el diccionario.

5. Conclusión

El tema de mi tesina final ha sido elaborar una parte del diccionario de americanismos, concretamente la letra L de cuatro diccionarios principales: *Diccionario de americanismos*, 3ª ed. de Augusto Malaret³¹ (AM); *Diccionario del español de América* de Marcos Morínigo³² (MM), *Velký španělsko-český slovník I* de Josef Dubský³³ (JD) y *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel³⁴ (BDE).

Algunas veces busqué la ayuda en otros diccionarios como el *Diccionario de la lengua española*³⁵ de la Real Academia Española, el *Česko-španělský a Španělsko-český slovník*³⁶ de Kolektiv autorů y el *Diccionario de la lengua española: Salamanca*³⁷ de la Universidad Salamanca que es el diccionario monolingüe.

Traduje las palabras de los países de América Latina diariamente usadas cuyos significados no me sorprendieron tanto, por otro lado traduje unas con el significado totalmente diferente que había esperado o en la comparación del significado en el vocablo del español peninsular.

El tiempo que pasé con esta tesina me enriqueció con los conocimientos de la traducción a la que querría dedicarme después de acabar la carrera. Aprendí mucho de la técnica y la percepción de cada palabra usada en América Latina. Reconozco que trabajar de traductor no es nada fácil y me parece que no se aprecia mucho en esta época. Esta tesina me dió también un impulso para empezar a traducir y también darse cuenta de las traducciones de calidad ya hechas y aprender de ellas.

En conclusión querría destacar que estoy feliz por formar parte de este trabajo de varias personas porque no se trata solamente de la letra L que hice yo pero también de otras letras del abecedario y espero que en poco tiempo sea el diccionario de americanismos completo y publicado.

³¹ MALARET, Augusto: *Diccionario de americanismos*, 3ª ed., Buenos Aires, 1946.

³² MORÍNIGO, Marcos A.: *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2ª ed.: 1996.

³³ DUBSKÝ, Josef: *Velký španělsko-český slovník*, I, Praha, 1999.

³⁴ STEEL, Brian: *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*, Arco/Libros, Madrid, 1999.

³⁵ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario de la lengua española*, 22ª ed., Madrid, 2001, versión electrónica, <<http://www.rae.es>>.

³⁶ KOLEKTIV AUTORŮ: *Česko-španělský a Španělsko-český slovník*, Olomouc: FIN Publishing, 1ª ed.: 1999.

³⁷ UNIVERSIDAD DE SALAMANCA: *Diccionario de la lengua española: Salamanca*, Madrid: Santillana Educación, S. L., 2006.

6. Bibliografía

Bibliografía primaria:

DUBSKÝ, Josef: *Velký španělsko-český slovník*, I, Praha, 1999.

MALARET, Augusto: *Diccionario de americanismos*, 3^a ed., Buenos Aires, 1946.

MORÍNIGO, Marcos A.: *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2^a ed.:
1996.

STEEL, Brian: *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*, Arco/Libros, Madrid, 1999.

Bibliografía secundaria:

HIEKE, Karel: *Encyklopedie jehličnatých stromů a keřů*, Brno: Computer Press, 2008.

KOLEKTIV AUTORŮ: *Česko-španělský a Španělsko-český slovník*, Olomouc: FIN Publishing, 1^a ed.: 1999.

LAUDIN, Radek: *Velká encyklopedie – zvířata*, Praha: Fragment, 2010.

MARINELLI, Janet: *Rostliny: obrazová encyklopedie rostlin celého světa*, Praha: Knižní klub, 2006.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA: *Diccionario de la lengua española:*

Salamanca, Madrid: Santillana Educación, S. L., 2006.

Bibliografía electrónica:

Atlasrostlin.cz: <<http://www.atlasrostlin.cz>>.

Navegador Google.es: <<http://www.google.es>>.

Otevřená encyklopedie Wikipedie.cz: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/>>.

RealAcademiaEspañola.es: <<http://www.rae.es>>.

Slovník Seznam.cz: <<http://slovník.seznam.cz/es-cz>>.

TheWordReferencedictionary.es: <<http://www.wordreference.com/es/>>.

Zivebylinky.cz: <<http://www.zivebylinky.cz>>.

Atlasrostlin.cz: <<http://listnate-kere.atlasrostlin.cz/sapan-gilliesuv>>,

[consulta: 03/03/2014].

Otevřená encyklopedie Wikipedie.cz: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Citronečník_trojlistý>,

[consulta: 03/03/2014].

Pyly.cz: <<http://www.pyly.cz/detail-rostliny/slanobyl-draselny-ruzickovity>>,

[consulta: 12/03/2014].

Zivebylinky.cz: <<http://www.zivebylinky.cz/cz-detail-794487-verbena-citronova-aloisie-lippia-citriodora.html>>, [consulta: 14/03/2014].

Anotación

Autor: Bc. Andrea Kočařová

Název práce: Španělsko-český slovník amerikanismů: písmeno L (AM, MM, JD, BDE)

Instituce: Katedra romanistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Počet stran: 71

Počet znaků: 222 885

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 9

Počet použitých webových stránek: 7

Klíčová slova: slovník, amerikanismus, Latinská Amerika, španělština, čeština, překlad

Předmětem této magisterské diplomové práce je zpracování přidělené slovní zásoby (písmeno L) ze slovníků *Diccionario de americanismos*, *Diccionario del español de América*, *Velký španělsko-český slovník, I* a *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* a pak její následný překlad ze španělštiny do češtiny. Druhá část práce je tvořena komentářem, který vysvětluje postup při překladu, zajímavé postřehy při překládání i drobné problémy s překladem některých latinských či odborných názvů.

Annotation

Author: Bc. Andrea Kočařová

Title of the thesis: Spanish-czech dictionary of americanisms: letter L (AM, MM, JD, BDE)

Name of the Faculty and Department: Department of Romances studies, Philosophical Faculty of Palacký University in Olomouc

Thesis supervisor: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Number of pages: 71

Number of characters: 222 885

Number of supplements: 1

Number of used sources of literature: 9

Number of used sources of web pages: 7

Key words: dictionary, americanism, Latin America, spanish, czech, translation

The subject of this Master diploma thesis is to process assigned vocabulary (letter L) from the dictionaries *Diccionario de americanismos*, *Diccionario del español de América*, *Velký španělsko-český slovník, I* and *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* and furthermore its translation from Spanish to Czech. The second part of the thesis is created by the commentary which explains the procedure on the translation, interesting perception gained by translating and even few difficulties with translating some of Latin or specific expressions.